

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ
UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ İLE İNCELENMESİ

VAHİDE BAHAR YİĞİT

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

KONYA – 2014

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Adı Soyadı	Vahide Bahar Yiğit
Numarası	088309023001
Ana Bilim / Bilim Dalı	GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ / MÜZİK EĞİTİMİ
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☒
Tezin Adı	GÜZEL SANATLAR LİSESİ BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ İLE İNCELENMESİ

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Vahide Bahar YİĞİT

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
DOKTORA TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Vahide Bahar Yiğit	
	Numarası	088309023001	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ / MÜZİK EĞİTİMİ	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐	Doktora ☒
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN	
Tezin Adı	GÜZEL SANATLAR LİSESİ BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ İLE İNCELENMESİ		

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan GÜZEL SANATLAR LİSELERİNİN MÜZİK BÖLÜMLERİNDE BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ İLE İNCELENMESİ başlıklı bu çalışma 01/ 07 / 2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Prof.Dr. A. Meral TÖREYİN	Danışman	
Prof. Yusuf AKBULUT	Komisyon Başkanı	
Prof.Dr. Nalan YİĞİT	Üye	
Yrd.Doç.Dr. Zeliha TRAŞ	Üye	
Yrd.Doç.Dr Oğuz KARAKAYA	Üye	

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	İ
DOKTORA TEZİ KABUL FORMU	İİ
İÇİNDEKİLER	İİİ
TABLolar LİSTESİ	İVİ
TEŞEKKÜR	Vİİ
ÖZET	VI
SUMMARY	Vİİ
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3.Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sayılıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
BÖLÜM II	7
2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Ses Eğitimi	7
2.1.1.Ses Eğitiminin İlkeleri	15
2.1.2.Ses Eğitimi Yöntemleri	16
2.1.3. Mutasyon.....	18
2.1.4. Ses Eğitimcisinin Nitelikleri	20

2.2. Mesleki Müzik Eğitimi ve Programlı Ses Eğitimi Veren Kurumlar	22
2.2.1. Programlı Ses Eğitimi Veren Kurumlar İçerisinde Güzel Sanatlar Liseleri.....	26
2.2.2. Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Ses Eğitimi Programının Uygulanmasına ilişkin İlkeler ve Açıklamalar	27
2.2.3. Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının Yapısı	30
2.3. İlgili Literatür.....	35
BÖLÜM III.....	44
3. YÖNTEM	44
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	44
3.2. Evren	44
3.3. Örneklem	44
3.4. Veri Toplama Araçları	46
3.5. Verilerin Çözümlemesi	46
BÖLÜM IV	48
BULGULAR VE YORUMLAR	48
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	58
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	65
BÖLÜM V	67
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
5.1. Sonuçlar	67
5.2. Öneriler	68
KAYNAKÇA.....	70

EKLER	78
1. Ek1: Bireysel ses eğitimi öğretimi programı	78
2. Ek2: Görüşme Formu.....	78
3. Ek3: İlgili araştırma izinleri	81

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1a. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Ve Mezuniyet Alanına Göre Dağılımı	45
Tablo 1b. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaşa, Hizmete Ve Bse Dersini Sürdürme Yılına Göre Dağılımı	45
Tablo 2. Öğretmenlerin Bse Ders Saati İle İlgili Görüşleri.....	48
Tablo 3. Öğretmenlerin Dersin Okutulduğu Dönem İle İlgili Görüşleri.....	50
Tablo 4. Öğretmenlerin Bse Dersinin Bulunması Gerektiği Dönemle İlgili Görüşleri.....	51
Tablo 5. Öğretmenlerin Alana Özgü Beceri Kazandırma Sırasında Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları İle İlgili Görüşleri	53
Tablo 6. Öğretmenlerin Bse Öğretim Programında Bulunan Alana Özgü Becerilerin Kazandırılması Sırasında Karşılaştıkları Sorunların Dağılımı.....	54
Tablo 7. Öğretmenlerin Mutasyon Döneminde Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları İle İlgili Görüşleri.....	56
Tablo 8. Öğretmenlerin Okulların Fiziki Şartları İle İlgili Görüşleri	58
Tablo 9. Öğretmenlerin Bse Dersini Kaç Kişi İle İşlediklerine İlişkin Görüşleri	59
Tablo 10. Öğretmenlerin Bse Dersi İşlenişi Sırasında Yaptıkları Çalışmalar ...	61
Tablo 11. Öğretmenlerin Bse Dersi Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Görüşleri	63
Tablo 12. Öğretmenlerin Bse Öğretim Programındaki Ses Eğitimi Kavramlarının Anlaşılır Olup Olmadığı İle İlgili Görüşleri	65

TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya danışmanlık yapmayı kabul ederek değerli fikirleri ve tüm bilgi birikimi ile beni yönlendiren ve bir anne gibi destekleyen sevgili danışmanım Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN' e sonsuz teşekkür ederim. Bu çalışmanın tez olarak gelişmesi, ilerlemesi süreci içerisinde içten ve samimi yaklaşımları ile bana rehberlik edip yol gösteren sevgili hocam Prof. Dr. Nalan YİĞİT ve Yrd. Doç. Dr. Zeliha TRAŞ' a çok teşekkür ederim. Ayrıca tüm tez aşaması boyunca her zaman destek ve yardımları ile yanımda olan sevgili Doç. Dr. Sema SEVİNÇ 'e, yöntem ve tablo oluşturma sürecinde büyük bir titizlik ve özveri ile yardımcı olan sevgili Yrd. Doç. Dr. Aslıhan SABAN' a, örneklem grubunu oluşturan ve değerli düşüncelerini benimle paylaşan öğretmenlere, beni her zaman destekleyen sevgili dostlarıma, her zaman benden çok tezimi tamamlamamı isteyen anneme ve çalışma süresi boyunca tüm kahrımı çeken sevgili eşime, biricik kızıma sonsuz teşekkür ediyorum.

Yapmış olduğum bu tezi, doktora yapmamı çok isteyen rahmetli babama ithaf ediyorum...

Konya2014

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Vahide Bahar Yiğit
Numarası	088309023001
Ana Bilim / Bilim Dalı	GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ / MÜZİK EĞİTİMİ
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☒
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN
Öğrencinin Tezin Adı	GÜZEL SANATLAR LİSESİ BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ İLE İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulaması sırasında karşılaşılan sorunları öğretmen görüşlerine dayanarak tespit edilmesini konu alan nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Yapılan bu araştırma, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 392 sayı ve 08.12.2006 tarihinde yürürlüğe konulan BSE öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda gerçekleştirilmiştir.

Konu ile ilgili bilgilere ulaşabilmek için, kaynak taraması “standartlaştırılmış açık uçlu görüşme” tekniği kullanılmış, böylece çalışmaya konu olan ortam veya olayların gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenmesi sağlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve 8 adet açık uçlu görüşme sorusundan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır.

Görüşme formlarından elde edilen bütün veriler betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak yüzde - frekans değerlerini içeren tablolara dönüştürülmüş ve bazı özgün düşünce ve görüşlerin sunulması amacıyla da zaman zaman doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İçerik analizi esnasında verilerin geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için bir uzman ile çalışılmış ayrı ayrı analiz yapıldıktan sonra verilerin % 96 oranında eşleştiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular yorumlanmış ve araştırmanın sonucunda bireysel ses eğitimi dersinin uygulaması sırasında sorunlar yaşandığı, ders saatinin yetersiz bulunduğu, dersin bulunduğu dönemden daha önceki dönemlerde de okutulması gerektiği, öğretim programında bulunan alana özgü becerilerin kazanımlarının yeteri kadar sağlanamadığı tespit edilmiştir. Bireysel ses eğitimi dersinin amacına ulaşacak şekilde işlenebilmesi için, öğretmenlere yönelik bir kılavuz kitap hazırlanması, dersin öğrencilerle haftada 2x2 (bir ders saatinde 2 öğrenciyle haftada 2 saat) olarak yapılması ve dersin okulun ilk yıllarından itibaren okutulması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ses Eğitimi, Güzel Sanatlar Lisesi, Öğretim Programı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Vahide Bahar Yiğit	
	Numarası	088309023001	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ / MÜZİK EĞİTİMİ	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐	Doktora ☒
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN	
	Tezin İngilizce Adı	ANALYSIS OF THE PROBLEMS THAT ARE OCCURRED IN THE COURSE OF INDIVIDUAL VOICE TRAINING PROGRAM APPLICATION WITH TEACHER INTERVIEWS IN THE FINE ARTS HIGH SCHOOL	

SUMMARY

This study is a descriptive research in which qualitative research methods are used in order to analyze the problems that occur throughout the application of the individual voice training course in the fine arts high school by depending upon teachers' views. The research is based on teachers' interviews who have worked in these schools and applied this course according to the law of 392 the ministry of national education board of education and discipline, and the program of individual voice training which had been put into action in 08.12.2006 in order to show off positive and negative situations.

As far as the method of this study is concerned, literature review and standardized open ended interview are used in order to reach a realistic and totalized analysis. In this research, a form is used as data collection tool which is composed of eight open ended questions together with a personal information form.

The data attained from the forms are converted into tables that contain percentage and frequency after a descriptive and contextual analysis. Also, there are quotations in order to present the original thoughts and views. To provide validity

and reliability of the contextual data, the study is consulted to an expert and after the analysis it is explored that %96 of the data is identified one by one. At the end, the final data is interpreted and concluded that there are some problems such as unsatisfactory course hours, necessity of the repetition of class, and gaining skills throughout the application of the course. In order to reach the goals of voice education course, the teachers should use a hand book, the class hours should be doubled, and the course should be applied from the beginning of the school.

Key words: Voice training, Fine arts high school, Teaching programme

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Müzik duygu ve düşüncelerin seslerle anlatıldığı bir sanat dalıdır. İnsanı diğer canlılardan üstün kılan düşünmesi ve konuşmasıdır. İnsan, duygularını düşüncelerini, isteklerini ve arzularını ifade edebilmek için sesini kullanır. Büyük bir ses evreni içine doğan insan, algıladığı sesleri çözümleyip, birleştirip düzenleyerek bir anlatım sanatına dönüştürmüş ve müziksel anlatım sanatının oluşturulmasını sağlamıştır. Müziksel anlatım sanatı içinde insan sesi, değerli ve kullanışlı bir seslendirme aracıdır. İnsanın, kendi sesinin sahip olduğu zengin melodileri fark ettiğinde sesini denetlemeye çalışması ile ses müziği ve sonrasında da şarkı söyleme sanatının ortaya çıkmış olduğu söylenebilir. Zaman içinde müzik sanatı geliştikçe insan sesi doğal çalgı olarak kabul edilerek şarkı söyleme teknikleri de gelişmeye başlamıştır (Egüz,1991; Say,2001; Uçan,1996).

İnsanın her zaman daha iyiye ve daha güzele olan merakı onu, nasıl daha güzel şarkı söyleneceği konusunda araştırmalara itmiştir. Bunun sonucunda da ses eğitimi alanı önem kazanmıştır.

İnsan sesinin en üst düzeyde kullanıldığı operanın ilk ortaya çıktığı yıllarda ülkemizde XIV. yüzyılda Osmanlı imparatorluğunda opera benzeri müzikli sahne gösterileri yapıldığı, ancak ses eğitiminin ilk defa Darülelhan' da verildiği bilinmektedir.

Türkiye'deki ilk ses eğitimi dersleri 1916 yılında Darülehan'da "ses bilgisi", 1923 yılında "musiki kıraatı" adıyla okutulmuştur. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda, Atatürk'ün önderliğinde müzik eğitimi alanında yeni atılımlar yapılmış ve 1924 yılında açılan Musiki Muallim Mektebinde " musiki kıraatı" ve "vokal" adlı dersler ile 1927 yılında İstanbul Konservatuarında "teganni" ve "koro" adlı derslerin okutulmasıyla " ses eğitimi alan derslerine" ilişkin bazı eğitimlerin verilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanmıştır. 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarında "ana dal ses" , Gazi eğitim enstitüsünde, 1941-1969 tarihleri arasındaki programda "şan" , "koro ve koro idaresi", 1969-1979 tarihleri arasındaki programda ise "ses eğitimi

(şan)” ve “koro” dersleri ile ses eğitimi alan dersleri okutulmuştur. Ankara Devlet Konservatuarında, 1985-1995 tarihleri arasında lisans programında esas meslek dersi “ses eğitimi (şan)” ve ikinci yılından başlamak üzere yardımcı meslek dersi olarak “diksiyon”, “Türkçe metinli müzikli diksiyon” dersleri ve 1995 yılından günümüze kadar esas meslek dersi “şan”, “piyano eşlikli şan” yardımcı meslek dersi olarak “müzikli diksiyon” ve “diksiyon fonetik” dersleri okutulmuştur. 1982-1983 eğitim - öğretim yılında yapılan köklü değişikliklerle üniversitelere bağlanan yukarıda adı geçen eğitim kurumları üniversitelerin bilimsel özerkliklerine bağlı olarak her bölüm belirlenen çerçeve program kapsamında kendi programını hazırlayıp uygulamakta iken, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hazırlattırılarak eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği anabilim dallarında lisans süresi içerisinde belirlenen dönemlerde ortak olarak uygulanan “bireysel ses eğitimi”, “toplu söyleme”, “koro”, “koro ve yönetimi” ve ses yeteneği ve teknik düzeyi yeterli olan öğrencilere “bireysel çalgı şan” dersleri okutulmaktadır. 2006 - 2007 eğitim öğretim yılından günümüze kadar ise lisans süresi içerisinde belirlenen dönemlerde ilk dört dönem“ bireysel ses eğitimi”, 2.-7. dönem arasında “koro” , 8. dönem “koro ve yönetimi” ve ses yeteneği ve teknik düzeyi yeterli olan öğrencilere 3. dönemden başlayarak “bireysel çalgı şan” dersleri okutulmaktadır. (Töreyn,2008)

Ortaöğretim düzeyinde ise eksikliği duyulan sanat eğitimine yönelik olarak ilki 1989 yılında açılan Güzel sanatlar liselerinde “ bireysel ses eğitimi” dersi ilk olarak 2006 - 2007 eğitim – öğretim yılında 12. sınıflara okutulmaya başlanmıştır (www.meb.gov.tr, 16.06.2014).

Kullanılan bir öğretim programını anlamak ve inceleyebilmek için, eğitim programı - öğretim programı ve programların uygulamasında öğretmenlerin rolünün bilinmesi gerekmektedir.

Eğitim programı; bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim programı ise, eğitim programı içinde ağırlık taşımakta, genellikle belli bilgi kategorilerinin bir sistem dâhilinde düzenlenmesiyle oluşmaktadır (Varış, 1997: 14).

Çağdaş, nitelikli bir eğitimi ancak çok iyi hazırlanmış bir program, programı tam anlamıyla yansıtan ders kitapları, iyi bir altyapı ve bu hazırlanmış programı gerçekten çok iyi algılamış, özümsemiş, uygulamayı bilen iyi yetişmiş öğretmenlerle gerçekleştirmek mümkündür (Kazan, 2010).

Programın uygulanmasını; programın içeriği, anlaşılabilirliği, değişimin karmaşıklığı, yerel eğitim otoritelerinin desteği, öğretmen gücünün niteliği ve ilgililiği, okulun niteliği, öğretmen kültürü ve hükümetin desteği gibi birçok faktör etkilemektedir (Güneş,2008).

Uygulanan programların aksaklık ve eksikleri giderildikçe, toplumdaki ve bilim alanlarındaki değişmelere göre yeniden düzenlendikçe, diğer bir değişle, programlar geliştirildikçe eğitimin niteliğinin de artması beklenir. Bu nedenle asıl önemli olanın, eldeki programın yaklaşımı ve niteliğinin yanında, çıktıyı nitelikli ürün olarak şekillendirecek olan öğretmenler tarafından programın nasıl algılandığı, ne şekilde uygulamaya sokulduğu ve ne düzeyde uygulanabildiğidir (Erden, 1998: 2).

Programları uygulayan öğretmenlerin programları tanıma ve uygulamadaki algısal becerileri, programlara yaklaşımları ve meslektaşları arasındaki işbirliğinin düzeyi programların uygulamadaki başarısını etkileyen faktörlerdendir (Kazan, 2010).

Öğretimin her kademesinde önemli bir role sahip olan öğretmen, programdaki aksaklıkların ve eksikliklerin de farkındadır. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin yeni öğretim programına ait yeni yöntemleri anlamaları ve önemli olduğuna inanmaları da gereklidir. Öğretmenlerin bu inançları ve değişimin farkına varmaları sayesinde öğretim yöntemlerini değiştirme şansları daha da çok artar. Bu yüzden yenilik adına atılan her bir adımda öğretmenlerin bilgi, inanç, his ve endişelerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu açıdan öğretim programının değerlendirilmesinde öğretmen görüşlerinin, düşüncelerinin ve kullandıkları öğretim yöntem ve stratejilerinin önemli bir yeri olduğu açıktır (Güneş,2008).

Bir öğretim programın başarıya ulaşması için uygulama sırasında karşılaşılan sorunların tespit edilip gerekli tedbirler alınması gerekmektedir. Uygulayıcılar olan

öğretmenlerin görüşleri, düşünceleri ve karşılaştıkları sorunlar bu noktada önem arz etmektedir.

Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programı uygulanmaya başlandığı yıllardan bu güne Türkmen (1999), Köse (2001), Töreyn (2005), Çoşkunsoy (2008), Üzeren (2008), Mustan (2010), gibi pek çok araştırmaya konu olmuş ve programın uygulaması ile ilgili bazı sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Bu sebeple, güzel sanatlar liselerinde bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulamadaki durumunu belirleyebilmek ve bireysel ses eğitimi dersi öğretmeni olarak görev yapan müzik öğretmenlerinin programın uygulaması sırasında karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarmak için bir çalışma yapılmaya karar verilmiştir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerinde öğretmen görüşlerine göre bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulamasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

1. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulandığı dönem ve dersin süresi ile ilgili öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

2. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programına göre ulaşılması beklenen alana özgü becerilerin kazandırılması sırasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

3. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulaması sırasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

4. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının anlaşılabilirliği ile ilgili öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunları ortaya çıkarıp, programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşleri ışığında değerlendirilip, öneriler sunmaya çalışmaktır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulaması sırasında karşılaşılan sorunları öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarılmasını sağlayan akademik düzeyde bir çalışma olması ve araştırma sonuçları ile bundan sonra yapılacak olan konu ile ilgili çalışmalarda kullanılmak üzere kaynak oluşturması açısından önemlidir.

1.4. Sayıtlar

Bu çalışmada; seçilen yöntemin ve veri toplama araçlarının araştırma için uygun olduğu, bireysel ses eğitimi dersi öğretmenlerinin görüşmeye iyi niyetli, samimi, gerçek ve doğru cevaplar verdikleri, yapılan görüşmelerin sonucunda ortaya çıkan bulguların gerçek durumu yansıttığı temel sayıtlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. MEB TTKB'nin 392 sayı ve 08.12.2006 tarihi ile uygulamaya konulan güzel sanatlar lisesi müzik bölümü bireysel ses eğitimi dersi öğretim programı ile,
2. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulamadaki durumu ile,
3. 2012- 2013 eğitim-öğretim yılında araştırmaya katılan güzel sanatlar liselerinin öğrencileri ve içinde buldukları fiziki şartları ile,
4. 2012-2013 eğitim - öğretim yılında görev yapan programın uygulayıcısı olan örneklem grubundaki öğretmenler ve görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Diyafram: Göğüs boşluğunu karın boşluğundan ayıran kasa verilen isimdir. (www.uludagsozluk.com,18.06.2014)

Entonasyon: Enstrüman ya da insan seslerinin bir arada yahut bağımsız olarak kullanımında sesi tam frekansıyla verebilme durumudur. (www.uludagsozluk.com,18.06.2014)

Glottis: Nefes borusunun ağızı, gırtlak dili. (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

Larinks: Gırtlak, hançere (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

Registre (rejistr): Ses alanı, ses genişliği (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

Toraks (thorax): Göğüs (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

Trakea (trachea): Soluk borusu (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

Vokal kords (vocal cords): Ses telleri (www.tipterimlerisozlugu.com, 18.06.2014)

1.7. Kısaltmalar

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi (1989-2006)

BSE: Bireysel Ses Eğitimi

BSEÖP: Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı

GSL: Güzel Sanatlar Lisesi (2006-2009 ve 2013-....)

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MİOY: Müziksel Okuma İşitme ve Yazma

TTK: Talim Terbiye kurulu

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde araştırmayla ilgili kuramsal temeller ve ilgili literatür açıklanacaktır.

2.1. Ses Eğitimi

Ses, atmosferde canlıların işitme organları tarafından algılanabilen periyodik basınç değişimleridir. Fiziksel boyutta ses, hava katı sıvı veya gaz ortamlarda oluşan basit bir mekanik düzensizliktir. Bir maddedeki moleküllerin titreşmesi sonucunda oluşur. Ses bir enerji türüdür (www.wikipedia.com, 16.06.2014).

Ses, herhangi bir kaynaktan çıkan kulağın duyabileceği basit titreşimler olarak da tanımlanabilir.

Sesin var olabilmesi için çalışır durumda bir kulak ve beyin (alıcı sistem) bulunması, onları uyarabilecek nitelikteki etkenlerin bir yerlerde (ses kaynağı) oluşması ve bu etkenlerin oluşturdukları yerden kulağa kadar, kulağı uyarmayı yetecek bir şiddette iletilmesi (iletici ortam) gerekir (Zeren, 1995: 11).

İnsan sesi akciğerlerden gelen havanın larinkste bulunan ses tellerini titreştirmesi sonucu oluşur.

İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi, iki önemli işlevi vardır. İnsan sesi müzik yapmaya yarayan araçların en soylusudur. Dilin sözleri ile birleşen insan sesi, erişilmez bir anlatım gücü kazanır ve böylece dinleyeni derinden etkiler ve büyüler (Egüz, 1991: 1).

İnsan sesi dünyanın en eski ve en güzel çalgısıdır. Aynı zamanda insan sesi her türlü duyguyu etkili bir biçimde ifade edebilen eşsiz bir çalgıdır.

Taşer' e (2006: 260) göre "... doğuştan gelme iyi nitelikli bir ses bile şarkı söylemek için olsun konuşma için olsun, kesinlikle işlenip geliştirilmelidir."

Oldukça karmaşık bir çalgı olan insan sesini geliştirmek ve iyi kullanmak için çok özverili çalışmak gerekir. İnsan sesi ile söyleme sanatının gelişmesi,

mükemmelleşmesi sesin doğru ve sağlıklı kullanılmasına bağlıdır ki bu da ancak ses eğitimi ile mümkündür (Sabar, 2008).

Ses eğitimi çeşitli bilimsel ve sanatsal disiplinlerle ortak çalışma alanı olan, insan sesini; konuşurken ve/veya şarkı söylerken belli yöntemleri kullanarak doğru kullanmasına, beğendirmesine, etkilemesine ve korumasına ilişkin davranışları kazandırmak amacıyla, uygulanan bir eğitimidir (Töreyin, 2008: 81).

Ses eğitiminin her tür ve düzeydeki kurumlarda ihtiyaç hissedilen yönde ve yaptıkları işin amacına yönelik olarak uygulanması esastır.

Say'a (2001:172) göre;

Şarkı söylemede müziksel davranışları geliştirmeye yönelik sanatsal ve teknik çalışma sürecine ses eğitimi denir

Töreyin (2008: 82) ses eğitimi;

Ses Eğitimi; bireye sesini konuşurken veya şarkı söylerken, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak kullanabilmesi için gereken davranışların kazandırıldığı, önceden saptanmış ilke ve yöntemlerle, planlanan hedeflere yönelik olarak uygulanan, planlı programlı bir etkileşim sürecidir olarak tanımlar

Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak sesini doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli müziksel davranışlar kazandırma sürecidir şeklinde de tanımlanabilir. (Çevik, 1997)

Ses eğitimi kavramı; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerinin doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda kullanılan “doğru”; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu, “güzel”, söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlarındaki dengeyi, “etkili” kavramı ise başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelendirmektedir (TDK, 1988; Töreyin, 1998: 10).

Ses eğitimi, bir alan eğitiminin genel adı olarak bütünlük gösterse de, kapsadığı bazı davranışlar, içerik, yöntem ve teknikler, kullanılan araç gereç, bu

eğitimin uygulandığı ortam ve düzey ile uygulanması planlanan sürenin farklılıkları, ses eğitiminin çeşitli türlere ayrılmasını zorunlu kılmaktadır. Müzik eğitiminin içeriksel açıdan genel kapsamında bulunan ses eğitimi, “şarkı söyleme eğitimi”, “şan eğitimi”, “koro eğitimi” ve “konuşma eğitimi” adlarıyla bilinen ses eğitimi türlerini kapsar ve her tür müzik eğitimi ile her düzeydeki eğitim basamağında uygulanır.

Günümüzde ses eğitimine bakıldığında ise; genel, amatör ve mesleki müzik eğitimi kapsamında bu eğitimin önem ve gerekliliğine inanılarak, amaç, ilke ve yöntemlerinin belirlendiği, programlarının oluşturup uygulandığı, üniversitelerimizde de bilimsel- sanatsal araştırmalar kapsamında önemli bir çalışma alanı olarak yer aldığı görülmektedir. Ses eğitiminde bireye; ses oluşumu için gerekli enerjinin sağlandığı **solunum organlarının**, titreşimin sağlandığı **larinksin**, sese tını zenginliği katan **rezonatörlerin** ve kelimelerin oluşturduğu dil seslerine dönüştürülme eyleminin gerçekleştiği **artikülasyon bölgelerinin** kontrollü, denetimli, doğru ve uyum içerisinde kullanılmasına ilişkin davranışlar kazandırmak amaçlanmaktadır. Bu bakımdan ses eğitiminin öğeleri; solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyon olmak üzere dört temel davranış alanından oluşur. Ses eğitimi sürecinde kazandırılması gereken davranışlara temel olan bu öğeler, bütün ses eğitimi türlerinde eşdeğer ağırlıkta önem taşımaktadır (Töreyn,2008: 82-90).

Ses eğitimi süreci içerisinde kullanılan öğeler:

Solunum: Soluk alma ve soluk verme işlemini solunum olarak adlandırılmaktadır. Soluk borusu-akciğerler- diyafram- kaburgalar- karın kasları solunum sırasında kullanılarak, sesin oluşması için gerekli enerjinin elde edilmesi ve yaşamımız için gerekli olan oksijen alış verişini sağlar.

İyi bir solunum ses mekanizmasının işlemini tam ve doğru yapmasını sağlar (Yaman, 2001).

Ses sistemi üflemeli bir çalgıya benzetilebilir. Çalışabilmesi için de soluk gereklidir. Konuşma ve şarkı söylemede iyi bir soluk kapasitesi; renkli, tınılı, esnek, vibratolu uzun cümleler oluşturmayı sağlarken ayrıca sorunsuz rejistır geçişleri ve yüksek tonlarda ses kontrolü için oldukça önemlidir (Howerd ve Austin, 1989).

Doğru ve güzel bir ses elde edebilmek için dikkat edilmesi gereken en önemli ge doğru solunumdur... Ses eğitimi çalışmalarında solunum denetim ve kontrolü, öncelikli olarak kazandırılması gereken en temel davranışlardandır. Bundan dolayı ses eğitimine “doğru solunum” yöntemlerinin uygulanması ile başlanır. Ses eğitiminde sesin bilinçli, denetimli ve kontrollü üretimi, solunum destek ve kontrolü ile sağlanır (Töreyin, 2008: 94-95).

Yaşamsal bir faaliyet olarak herkes soluk alıp verir fakat ses eğitimi için gerekli olan sağlıklı ve doğru solunum, ses eğitimi içerisinde zamanla oluşturulan ve kullanılan alıştırmalarla geliştirilebilir. Ses eğitimine yönelik solunum denetim ve kontrolünü sağlayabilmek için, bu işe en uygun kas olan diyafram ve yan bel kaslarının kullanılması gerekmektedir. Soluk denetim ve kontrolünün soluk alma-tutma- atak- kullanma- verme şeklinde çalışılması gerekmektedir (Töreyin, 2008).

Nefes verebilmede kazanılacak ustalık, şarkı söyleme kalitesini arttırıcı en önemli etkendir (Yurdakul, 2000: 11).

Davids ve LaTour (2012) “ *Ses Tekniği (Vocal Technique)*” adlı çalışmasında uygun ve doğru nefes alma tekniği kullanımını:

1. Yüksek notalarda düzgün bir şekilde şarkı söylemek için gerekli nefes alma baskısı yaratmak,
2. Uzun pasajlar için uzun nefesler almak,
3. Nefes baskısını hafifleştirmek ve sesi dinamik seviyede kontrol etmek,
4. Havayı ses yolu etrafında sıkıştırmak için ses yolunun etrafındaki kasları kullanmayarak dalgalı bir sestten kaçınmak
5. Cümlelerin arasındaki nefes kaslarını rahatlatmak, gerilimi azaltmak ve daha serbest daha uygun ses üretmek
6. Daha sabit bir vibratoya sahip olmak olarak açıklamıştır.

Duruş (Postür):

Ses çıkarmanın ilk ve en önemli şartı olan solunumun, sesin üretilmesi ve kullanılması için çok iyi bir şekilde yerine getirmesi gerekmektedir.

Doğru solunumu yapabilmek için doğru bir vücut Őekline ihtiyaç vardır. Ses eğitimi için kullanılan solunumun alınması sırasında vücudun bulunduğu pozisyon “duruş (postür)” olarak ifade edilir.

Ayakta veya oturur durumda; omurganın dik olarak baŐı taŐıdđđ ve boyun kaslarının yumuşak olduğu, gđđs kafesinin kasılmadıđđ, karın ve bel bölgelerinde herhangi bir zorlamanın olmadđđđ, ayakların en fazla omuz hizasında açılarak yere sağlam bastđđđ, çene kemiđđ ve yüz kaslarının rahat bir durumda olduğu sağlam-dengeli – güvenli - enerjik bir duruş Şekli solunum ve ses sistemini kontrollü ve denetimli kullanmaya imkân sağlamaktadır (Töreyin, 2008: 117).

Ses eğitiminde doğru bir duruş aŐıŐkanlıđđ kazanılmadan, sağlıklı ve doğru bir ses üretimi ve Şarkı söyleme veya konuŐmanın sürdürülmesini sağlayacak bir nefes alınabilmesi mümkün değildir. Doğru bir duruş sađlanmadđđında vücutta fark edilmeden gerginlik oluşur ve bu da ses oluşumu sırasında kullanılan organları etkileyerek sesin kalitesini engeller.

Gürzap (2010: 39) “Beden gerginliđđ nefes sistemi, sesi ve boğumlamayı dolayısıyla konuŐmayı olumsuz yönde etkiler. Bedendeki gerginlik bu sistemlerin kaslarını da etkileyeceğinden pek çok sorun ortaya çıkaracaktır. Gergin bir beden ile aldđđımız nefes yeterli değildir. Nefesin doğru alınmasını sağlayan kaburga kemiklerimiz ve diyaframımızın gerekli hareketleri yapmasını zorlaŐtırır.” Şeklinde bir değerlendirme yapmıştır.

Ses aygıtının yer aldđđđ bölümlerin sinirsel yapısı, vücudun çeşitli diğer bölümleriyle fonksiyonel olarak bağlantılıdır ve bu bağlantı karşılıklı etkileşimi de beraberinde getirir. Dolayısıyla vücutta esneklik ve rahatlama gerçekleŐmezse üretilen tınının da zgr ve esnek çıkması olanaksızdır. Bu esneklik ayak parmaklarından başlayarak tüm vücudu kapsamalıdır (Sabar, 2008: 51).

Uygun duruŐun (postür)  ana faydası vardır:

1. Nefes almayı kolaylaştırır.
2. Gerilimi azaltır.
3. Şarkı söylemek daha az yorar. (Davids ve LaTour: 2012)

Bütün ses eğitimi hocalarının söylediği gibi iyi şarkı söylemek iyi nefes almakla alakalıdır. Nefes almak sadece havayı içinizde daha uzun süre tutmak değildir. Çünkü nasıl nefes aldığımız sesin tonunu gücünü ve genişliğini etkiler. Eğer nefes- ses bağlantısı kurulamadıysa, ses nefesin üzerinde değilse işte o zaman vücudunuz bunu telafi etmek için başka bir aracı kullanmaya başlayacaktır ve muhtemelen bu araç gereksiz bir noktada gerilim gerektiren bir durum ortaya çıkacak vücut gerginleşecektir. Bu son derece sağlıklı bir durumdur. Vücudu düzgün pozisyonda tutmalı, mekanik avantaj sağlanmalı, vücuda gereksiz baskı uygulanmamalı ve vücut mümkün olabilen en iyi pozisyonda kullanılmalıdır (Calilhanna vd., 2012).

Fonasyon: Larinkste bulunan ses tellerinin soluk verirken titreşmesi sonucu sesin oluşumu demektir. “Fonasyon, eğitilmesi amaçlanan sesin, öncelikle doğru oluşturulma aşamasını teşkil ettiği için çok önemlidir. Fonasyonun gerçekleştiği larinksin kendi iç dinamiğine ve doğal hareket biçimine uygun olan hareketler, ses eğitimi sürecinde kazandırılması gereken önemli davranışlardandır (Töreyin,2008: 97).

Soluk verme sırasında “trakea” yoluyla akciğerlerden gelen havanın ses tellerini titreştirmesiyle, ses üretimi (fonasyon) gerçekleşmektedir. Ses üretme olgusu, ses tellerinin fonasyon sırasında santral sinir sistemi tarafından değişik frekanslara göre ayarlanması ve belli kuvvetteki soluk basıncının etkisiyle bu tellerin pasif hareketleri sonucunda meydana gelir (Cevanşir ve Gürel 1982: 42).

Bütün müzik enstrümanlarında olduğu gibi sesin kaynağı titreşimlerdir. Titreşimi sağlayan ses telleri larinks içinde yer alır. Bu vokal kıvrımlar birbirine yakın duran iki minik kas gibidir. Bu kaslar sesi oluşturmak için birleşirler ve nefes alma anında açılırlar. Saf ses vokal kıvrımlar düzeyinde üretilen bir vızıltı gibidir (Chapmen,2006). Ses oluşması sırasında oluşan bu olay fonasyon olarak adlandırılır.

Ses eğitiminde; soluğun verilmesi sırasında yapılan atakla başlayan fonasyonun, ses vermeye başlama anında ses tellerinin yavaş yavaş birbirine yaklaşması sonucu oluşan oval bir açıklık ve soluk vermeye devam edilerek arttırılan

basınca bağılı olarak ses titreşimlerinin de arttığı yumuşak bir hareketle oluşması gerekmektedir (Töreyin,2008).

Doğru fonasyonla ses üretimi, ses eğitimi uygulamalarında kazandırılması istenen önemli davranışlardandır.

Rezonans: Tınlaşım. Uyarıcı bir sistem ile trakeanın öz frekanslarının aynı olduğu durumda oluşan zorlanmış titreşim, ya da bir rezonatörün, kendi öz frekansına uygun bir uyarıcıya gösterdiği tepkidir (Zeren, 1995: 40).

Rezonans, ses yolu boyunca (ses kıvrımlarının üzerinde, ağız ve burun boşluklarını kapsayacak şekilde) ses kıvrımları tarafından meydana getirilen sesin bazı bileşenlerinin yükseltilmesidir. İnsan sesinin rezonansı anatomik yapılar ve konuşma veya şarkı söyleme sırasındaki anatomik durumundaki değişikliklerle belirlenir (Murry ve Benninger, 2006).

Rezonans, sesin hacminin arttırılıp genişletilmesi ve sesi duyurabilme için gereklidir (Witz, 2004).

Rezonatör kavramı, insan sesinin ses yolu içerisindeki havanın titretilmesi ile çıkan sesin özelliklerinin anlaşılması için önemli rol oynar. Ayrıca konuşma ve şarkı söylemede sesinin niteliklerinin belirlenmesinde önemli bir kavramdır (Behrman, 2007).

Larinkste ses tellerinde oluşan ham ses, rezonatör sistemin yapısına göre belli bir renge ulaşır. Her insanın ses sistemi farklı olduğu için ses eğitiminde bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır (Göğüş, 2000).

Ses eğitiminde rezonans; ses tellerinin titreşmeye başlamasıyla, rezonatörlerin de titreşmesi ve böylece sesin doğuşkanlarının artması, tınısının zenginleşmesi ve kişiye özgü ses karakterinin oluşması şeklinde açıklanabilir (Töreyin, 2008: 140).

Ses eğitiminde rezonans; sesin rezonatör bölgelerde (soluk borusu-göğüs-gırtlak bölgesi- yutak- ağız -alt çene- damak- burun- sinüsler: larinkste oluşan ilk sesi büyüten ve parlatan organlardır. Sesin yankılanarak tını zenginliği kazanması olarak

ifade edilir. Rezonatörler sesin şiddetini artırdıkları gibi, niteliklerini de önemli ölçüde etkilerler (Çevik,1997).

İnsan sesine dilin tüm özelliklerini ve ifade gücünü kazandıran rezonansın niteliğidir (Çevik, 1997: 30). Zaten sesin kişisel özellikleri de bu şekilde oluşur. Ses eğitiminde rezonans geliştirici çalışmalar yapılması, sesin güçlü, ergonomik ve doğru oluşturulup kullanılması açısından gerekli ve önemlidir (Töreyn, 2008: 100).

Artikülasyon: Boğumlama. Konuşma seslerini çıkarma işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Konuşma organlarının boğazdan çıkan sese biçim vermek için topluca çalışması olarak tanımlanabilir. Ses eğitiminde artikülasyon, konuşma organlarının bazen kendi başlarına, bazen de birlikte hareket ederek dilin seslerini meydana getirmesine denir (Töreyn, 2008: 35).

Şarkı söyleme veya konuşmada beklenen seslerin doğru, düzgün, düzenli ve uyumlu olmasıdır. Doğru artikülasyon becerisiyle, doğru, güzel ve etkili konuşma ve şarkı söyleme gerçekleştirilebilir. Artikülasyonun temiz olabilmesi için dudakların, dilin ve ağzın rahat hareket etmesi gereklidir (Bradley, 1974). Sesli ve sessiz harflerin doğru artiküle edilmesi şarkı söylemede anlaşılabilirliğin artması için önemlidir.

Sesin en önemli aşaması artikülasyondur. Yapılan yanlış artikülasyon bazen kelimeleri tamamen tanınmaz hale getirebilir. Bu sebeple ses eğitiminde artikülasyon konusunda çeşitli alıştırımlar yapmak yararlı olacaktır. Artikülasyonun yardımıyla ses iyi bir anlaşılma niteliği kazanabilir (Yaman, 2001).

Ses eğitiminde artikülasyon; konuşma organlarının ve solunum organlarının uyum içerisinde çalışması sonucunda oluşmaktadır. Artikülasyon, ses eğitimi sürecinde ihmal edilmemesi gereken öğelerden biridir. Konuşurken olduğu kadar şarkı söylerken de “ne denildiği, ne söylenmek istenildiği” dinleyenler tarafından açık ve net olarak anlaşılabilirliktir (Töreyn, 2008: 100). Sözlerin anlaşılır olmasının müziğin etkileme gücüne katkısı ve önemi büyüktür. Her tür ses eğitimi çalışmasında doğal söyleme ve sözlerin açık - anlaşılır olmasının önemi üzerinde durulması gereklidir.

2.1.1. Ses Eğitiminin İlkeleri

Töreyin (2008:102) ses eğitiminin temel ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- *“Doğal ses oluşumuna aykırı değildir,*
- *Düzenli bir solunumla gırtlak altı (subglottik) basınç çok iyi ayarlanır,*
- *Ses bölgeleri (rejistrler), yerine göre uygun ve doğru olarak kullanılır,*
- *Ses, anatomik yapı özelliklerinin dışındaki tonlarda zorlanmaz,*
- *Artikülasyon, konuşmada ve şarkıda dilin gereklerine uygun olarak oluşturulur,*
- *“Konuşur gibi” şarkı söylenir,*
- *Sesi üretme ve kullanmada ergonomik davranılır,*
- *Müziğin gerekleri yerine getirilir,*
- *Ses eğitiminin temelden en ileri düzeye kadar her türünde ve her aşamasında, eğitimcilik ve öğretmenlik mesleğinin gereklerine uygun davranılır.”*

Akkaya vd., (1992)’ e göre Vennard (1967), “Şarkı Söyleme Mekanizması ve Tekniği” adlı çalışmasında, özet olarak şu ilkelere dikkat çekmektedir;

- *Solunum ayrıntılı biçimde açıklanmalı ve önemi vurgulanmalıdır.*
- *Doğru duruş kazandırılmalıdır.*
- *Nefes basıncı ile larinks arasında koordinasyon sağlanmalıdır.*
- *Nefes üzerinde şarkı söyleme (singing on the breath) düşünülmelidir.*
- *Göğüs ve kafa sesleri (ağır ve hafif mekanizma) bütünlüğü önemsenmeli, sesin perdesi, yeğlinliği, niteliği ile ilgili mekanizma kontrolü sağlanmalıdır.*

Kaya (2006: 9) yapmış olduğu çalışmasında Brown’ın (2000) “Ses Eğitimcilerinin ve Ses Terapistlerinin Eğitimi” adlı makalesinden yola çıkarak ses eğitiminin ilkeleri şu şekilde sıralamaktadır;

- *Öğrenci, taklit etmek yerine, nasıl doğru ses üretileceğinin yolunu öğrenmelidir.*
- *Öğretmenler, sesin tüm vücudun temel taşı olduğu bilinci ile, oluşan olumsuz bir değişikliğe karşı duyarlı davranmalı, öğrencilerinin sorunlarını çözme*

konusunda onlara yardımcı olabilmek için önce kendi fizyolojik yapılarını tanıyabilmelidir.

- *Sesin tamamen vücudun rahatlığına bağlı olduğuna dikkat edilmeli, vücut dilinin önemi bilinmelidir.*
- *Doğru solunum, doğru beslenme, doğru başlangıç ile bağlı (legato) ve kesik (staccato) seslerdeki yoğunluk ve süreklilik sağlanmalıdır.*
- *Ses alıştırmalarının süre ve öğrenciye uygunluğu sağlanmalıdır.*
- *Öğrencilerin psikolojik yapı ve durumları gözetilmelidir.*
- *Sesin yanlış kullanılmasının önüne geçebilmek için, anatomik-fizyolojik yapısı ve bunların işlevleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır*

Ayrıca ses eğitimi her tür ve düzeydeki müzik eğitiminin içerisinde bulunmaktadır. Bununla birlikte verilecek olan ses eğitiminin türleri ile birlikte amaçları da içerisinde bulunduğu müzik eğitiminin tür ve düzeyi ile seçilen müzik türüne göre değişiklik göstermektedir. Yapılacak olan ses eğitimi içerisinde bulunduğu türe (genel-amatör-mesleki müzik eğitimi kapsamında) göre düzenlenmelidir.

2.1.2. Ses Eğitimi Yöntemleri

Ses Eğitiminde yöntemler; verilecek olan ses eğitimi ile kazandırılması amaçlanan davranışların bireye verilme biçimlerinin “izlenecek yolun” nasıl olacağı hakkındaki bilgileri, başka bir deyişle “**metot bilgileri**” ni kapsar. Her tür ve düzeye yönelik ses eğitiminde kazandırılması gereken temel davranışlar, ses eğitiminin öğeleri olan solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyona ilişkin doğru davranışlardır (Töreyin,2008: 111). Bu sebeple bu dört alanla ilgili çalışmalar ses eğitiminde ard arda ve birbirleri ile ilişkilendirilerek kullanılarak uygulanır.

Töreyin (2008: 111) ses eğitimi yöntemlerinin belirlenmesini:

“Ses eğitimi yöntemleri; öğrencinin ses yapısı ile ses sağlığı, genişliği, gürlüğü, rejistr geçiş tonları vb. özellikleri verilecek olan ses eğitiminin tür ve düzeyi ile seslendirilecek olan şarkıların tür, üslup ve dönem özellikleri dikkate alınarak saptanır” şeklinde açıklamıştır.

Ses eğitimi süreci; solunum – fonasyon – rezonans - artikülasyon çalışmalarını kapsayan uzun süreli ve disiplinli çalışma gerektiren bir yapıya sahiptir.

Ses eğitimini veren eğitici ve alan kişinin yeterli bilgiye sahip olması ve bu dört çalışma alanını doğru bir şekilde harmanlayarak doğru - denetimli - bilinçli - güzel bir ses üretimi gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Bu dört ana başlık göz önüne alındığında ses eğitimi dersinde verilmesi gereken konuları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Larinks ve bu organın anatomik yapısı
- Ses ve solunum organları
- Toraks
- Diyafram, diyafram nefesinin önemi
- Nefes çeşitleri
- Nefes, nefes basıncını arttırıcı çalışmalar. Daha geniş, derin alınan ve uzun sürede boşaltılan nefes çalışmaları
- Şarkı sesinin oluşturulmasında kullanılacak en yararlı nefes şekli
- Nefes-ses, nefes-söz bağlantısı
- Ses yolu ve maske
- Rezonans çalışmaları
- Diksiyon çalışmaları
- Sese nitelik ve alan kazandıran seviyeye uygun temel teknik vokal çalışmalar
- Teknik çalışmalara uygun eğitsel küçük ölçekli yapıtlar ve seviyeye uygun eserler üzerinde çalışmalar
- Sesin bakımı ve korunması (Sevinç ve Şimşek, 2004).

Davids ve LaTour (2012) “*Ses Tekniği (Vocal Technique)*” adlı çalışmasında; İyi bir ses tekniğine sahip olmanın bazı faydaları vardır: Ses tekniğinin geliştirilmesiyle şarkı söylemenin birçok iyi yolu olabilir. Birkaç tanesi aşağıdaki gibidir

1. Zengin rezonans
2. İyi tonlama
3. Gelişmiş ve tutarlı ses alanı
4. İyi entonasyon
5. Gözle görülür esneklik

6. Büyük bir rahatlıkla ve etkin bir şekilde şarkı söyleme

Etkili şarkı söylemenin kurallarını ise:

- İyi duruş
- Uygun nefes alma tekniği
- İyi bir rezonans
- Ses tellerinin uygun pozisyonu
- Yorulmaya ve ses kalitesinin düşmesine sebep olan fazla gerilimin azaltılması şeklinde açıklamıştır.

Calilhanna, Ebbers ve Weiss (2012) “Bir sporcunun bir yarışa odaklanıp hazırlanışı gibi, bir şarkıcıda şarkı söylemek için aynı hazırlık ve fedakârlığı göstermelidir. Değişik tür ve şarkı söyleme stilleri farklı beceri ve yaklaşımlar gerektirir. Uygun teknik ve ses bilgisi bütün tür ve stillere uygulanmalıdır... Bir klarnet veya gitarı bozabilirsiniz veya yerine yenisini alabilirsiniz ama yeni bir sesi satın alamazsınız tek bir sese sahipsiniz başka bir şansınız yoktur” ifadesiyle sahip olunan ses ve ses eğitiminin önemini açıklamıştır.

2.1.3. Mutasyon

Latince mutare: değişmek anlamına gelmektedir. Mutasyon ses değişimi demektir. Kız yada erkek çocuk sesinin fiziksel olgunlaşma sırasında cinsiyet hormonlarının etkisiyle değişime uğramasıdır. Bu geçici dönemde larinksin boyutları büyür, sesin frekansı düşer. Erkek çocuklarının sesi 1 oktav kız çocuklarının sesi bir üçlü kadar kalınlaşır (Say 2002: 357).

Mutasyon dönemi öncesinde kız ve erkeklerin seslerinde farklılık yoktur. Ergenlik dönemi sırasında cinsiyet hormonlarının faaliyete geçmesi ile kız ve erkek çocuk sesleri değişime uğrar. Bu durumdan en çok etkilenen organ larinkstir. Bu etkilenme sonucu larinksin boyutları büyür. Ses telleri erkek çocuklarında neredeyse 1cm'ye kadar uzayarak sesleri 1 oktav kadar kalınlaşır. Kız çocuklarında ise ses telleri 3-4 mm'ye kadar uzayarak sesleri 1/3 oktav kadar kalınlaşır. Erkek çocuklarındaki ses değişiminin daha belirgin olmasının sebebi de budur. Bu dönemde ses genellikle kısık ve güçsüzdür. Mutasyonun konuşmada tamamlanması 3-6 da olurken şarkı söylemede tamamlanması kişisel farklılıklarla birlikte 2-3 yılı bulabilir.

Mutasyonun tamamlanması genelde kızlarda 17, erkeklerde 19 yaşına kadar sürebilir (Kızıldeli, 2001).

Mutasyon dönemi üç evreden oluşur:

1. Premutasyon (ergenlik başlangıcında): 9-12 yaş
2. Mutasyon (ergenlik): 12-15 yaş
3. Postmutasyon (ergenlik bitişi): 14-18 yaş

Mutasyon döneminin başlayışı, akışı ve bitişi iklim, beslenme ve kalıtsal özelliklere bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Kızıldeli,2001).

Bu dönemde, fonasyon sırasında ses tellerinin arka kısmında mutasyon üçgeni diye bilinen bir glottis açıklığı olabilmektedir (Cevanşir-Gürel, 1982).Yapılan laringoskopiler sonucu elde edilen bulgular, ses tellerinin kırmızı bir renkte ve hatta zaman zaman kanlı bir görünümde olduğudur (Yavuzer vd., 2000). Ses akustik olarak incelendiğinde seste, kafa ve göğüs sesleri arasında gidip geldiği, kırılma, ton tutma güçlüğü gibi durumlar olduğu belirlenmiştir (Cevanşir-Gürel, 1982). Bu dönemde olan değişimlere bağlı olarak; larinks kasılmaları, seste zaman zaman kısılmalar, kabalaşmalar, zaman zaman ses genliğinde yükseliş ve inişler olmaktadır. Bunun sonucunda da mutasyon döneminde olan erkek ve kızlar alışık olmadıkları bu sesin şaşkınlığı ve hatta utancı içinde bulunmaktadır. Aynı zamanda, ergenlik döneminde olan vücut görüntüsündeki ve fizyolojisindeki çok hızlı olan bu değişimlere ayak uydurmak ve baş etmek durumundadırlar (Senemoğlu, 2013).

Çocukluk ve ergenlikte fonksiyonel ses bozukluklarının oluşmaması müzik eğitimi kapsamında yapılan uygun ve doğru ses eğitimi çalışmaları ile sağlanır (Töreyn, 2008: 130).

Cevanşir ve Gürel (1982: 59) Frank-Sparber (?) ikilisinin yaptıkları çalışmalarında “mutasyon sırasında hiç ses eğitimi yapmamanın, bu süre içinde sesi kötü kullanmak kadar zararlı olduğunu saptadıklarını” ifade etmiştir.

Özellikle AGSL’ deki ses eğitimi alan derslerinde gençlere seslerini koruyarak şarkı söylemelerini öğretmek başlı başına bir uzmanlık alanıdır (Okatan, 1996: 178).

Bu dersleri veren öğretmenlerin çocuk ve mutasyon döneminin ses özelliklerini bilmek ve buna uygun ses eğitimi tür ve yöntemlerini doğru saptayarak, rejistr geçişlerine ilişkin doğru davranışlar kazandırmaları gereklidir (Töreyin, 2008:131).

Ses eğitimcilerinin mutasyon döneminde yapacak oldukları uygulamalarını büyük bir dikkat ve özenle seçmeleri ve bu dönem içerisinde bulunan öğrencilerini dikkatle izlemeleri gerekmektedir. Bu dönemin seste kalıcı hasarlar olmaksızın atlatılması eğitimcilerin bilinçli yaklaşım ve bilgi birikimleri ile sağlanabilir. Bu değişim çocuklara en iyi şekilde açıklanmalı, konuşma ve şarkı söylemede ses zorlanıp bastırılmadan kullanılmalı, yaşanan sorunların geçici olduğu belirtilmeli ve mutasyon sonuna kadar sabırla beklenmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Ancak bu dönem asla ses eğitimi yapılmayan ve şarkı söylenmeyen bir dönem olarak algılanmamalıdır. Sesin bu dönemde içinde bulunduğu ses sınırları aşılmaksızın alıştırmalar yapıp şarkılar söylenebilir. Bu konuda genellikle eğitimcilerin ortak eğilimi, ses eğitimine bilinçli bir şekilde devam edilmesi yönündedir (Kenneth, 1992)

Bu dönemde:

1. Normal ses sınırlarını aşma,
2. Solunumu iterek kullanma,
3. Uzun süreli ses çalışmaları,
4. Ses türünün yanlış belirlenmesi,
5. Bağırarak konuşma ve şarkı söyleme,
6. İyi telaffuz etmeme gibi yanlış davranışlarda bulunulmamalıdır

(Cevanşir ve Gürel, 1982).

2.1.4. Ses Eğitimcisinin Nitelikleri

Ses eğitimcisinin niteliklerinden bahsetmek için önce bir öğretmenin niteliklerinin neler olması gerektiği bilinmelidir. Her eğitimcinin aynı zamanda öğretmen niteliklerini taşıması gerekmektedir.

Öğretmen;

Örgün eğitim kurumlarında öğrencilerde istenilir davranış değişikliğini meydana getirmek üzere, öğretim etkinliklerini planlama, gerekli fiziksel ortamı hazırlama, araç - gereç sağlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve sonucu değerlendirme gibi işlemleri yürütme sorumluluğunda olan kişilerdir (Büyükkaragöz, 1996: 3).

Öğretmen, öğrenme-öğretme ortamının en önemli ögesidir. Öğretmenin, öğreteceği alanda bilgi ve beceri sahibi olması, teorik ve uygulamalı olarak eğitim bilimi formasyonu almış olması gerekmektedir.

Öğretmenin, düşünmeyi teşvik eden, farklı öğrenme yaklaşımlarını benimseyen, empati kurabilen, motive edebilen, samimi, meslek sevgisine sahip, sabırlı, fedakar, yeniliklere açık, öğrencilerine örnek olabilen, iyi bir genel kültüre sahip ve en önemlisi alanında donanımlı olması gerekmektedir.

Öğretmenin görevi, belirlediği öğrenme hedefleri doğrultusunda, öğrenci ve öğrenme süreci özelliklerine uygun olarak dışsal olayları seçme, düzenleme, uygulama ve denetlemedir. Gerek program geliştirmeciler gerekse öğretmenler, öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirmede yetkin olmalıdırlar (Senemoğlu, 2013: 395).

Öğretmenlerin seçtikleri öğretim stratejileri ve materyallerinin kazandırılacak olan hedef ve davranışlar ile öğrenci ve konu özelliklerine uygun olması gerekmektedir (Senemoğlu, 2013: 423).

Öğrencinin öğrenmesi sağlanmaya çalışılırken ses eğitimcisi;

- Ses eğitimi alanında donanımlı olmalı,
- Pedagojik ve sanatsal formasyonda yeterli bilgi birikimine sahip olmalı,
- Ses eğitimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yakından takip etmeli, öğretim programları hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı,
- Derslerini öğrencilerin bireysel ihtiyacına göre planlamalı,
- Öğrenme-öğretme araçlarını uygun ve etkili bir şekilde kullanmalı,
- Dili en etkili bir şekilde öğrencinin anlayabileceği şekilde kullanmalı,

- Dersin işleneceği ortamı öğrenci ile rahat iletişim kurup gözlemleyebileceği bir şekilde düzenlemeli,
- Dersin süresini iyi bir şekilde planlayabilmeli,
- Dersi öğrenciye sevdirmeli, hoşgörülü, sempatik ve sevecen olmalı,
- Öğrenci ile yaşanabilecek olan sorunları çözebilme yeteneğine sahip olmalı,
- Her öğrenci için ilerleme-gelişme kayıtları tutmalı,
- Okuldaki diğer öğretmenler ile işbirliği içinde olmalı,
- Kendi performansı üzerinde düşünmeli ve geliştirmek için uygun girişimlerde bulunmalıdır (Deniz, 1999).

2.2. Mesleki Müzik Eğitimi ve Programlı Ses Eğitimi Veren Kurumlar

Uçan (1994: 30) müzik eğitimini;

“Yalın ve özlu anlatımıyla müzik eğitimi, “Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma”, “Bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma” ya da “Bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme” sürecidir.” şeklinde tanımlar.

Müzik eğitimi, yönelik olduğu ana amaç ve kitle bakımından, kendi içinde üç ana türe ayrılmaktadır. Bunlar genel, özengen ve mesleki müzik eğitimidir.

Tarman (2006: 10) Mesleki Müzik Eğitimi; “Müziği meslek olarak seçmek isteyen kişilere yöneliktir. Bu nedenle mesleğin gerektirdiği müzikal davranışları kazandırmayı amaçlar ve bu süreç uzman kişilerce yürütülür. Mesleki müzik eğitime başlayabilmek için, belli düzeyde müzik yeteneğine sahip olduğunu gösteren, müzik yetenek sınavlarında başarılı olunması zorunludur.” şeklinde tanımlarken;

Uçan (1994: 30) Mesleki Müzik Eğitimi, “Müzik alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde

yetenekli kişilere yönelik olup, dalın isin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.” şeklinde tanımlar.

Türkiye'deki tüm mesleki müzik eğitimi kurumlarının temelini, Cumhuriyetin ilanından sonra, 1 Eylül 1924'de kurulan ve 1 Kasım 1924'de eğitim-öğretime başlayan “Musiki Muallim Mektebi” oluşturmaktadır. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi alanındaki eğitim şu başlıklar altında toplanabilir; bestecilik ve seslendiricilik eğitimi (konservatuvarlarda); müzik öğretmenliği eğitimi (üniversitelerimizdeki müzik eğitimi bölümlerinde); müzik bilim eğitimi (üniversitelerimizdeki güzel sanatlar fakültelerinde aynı adla kurulmuş bulunan bölümlerde ve konservatuvarlarımızda ve bir ölçüde müzik eğitimi bölümlerimizde); askeri müzik eğitimi (Ankara'daki Askeri Mızık Okulu'nda ve Ankara Devlet Konservatuvarında) verilmektedir (Say 1998: 275).

Bu kurumlar kısaca şu şekilde açıklanabilir:

- **Güzel Sanatlar Lisesi**

1989- 1990 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol'un girişimleriyle ortaöğretim düzeyinde eksikliği duyulan sanat eğitimine yönelik ilki İstanbul' da açılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, müzik ve resim öğretmen adaylarına sağlam temellerle üniversite eğitimlerine başlamaları yönünde hazırlayıcı olma amacıyla açılmıştır. İstanbul'dan sonra Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, basta olmak üzere, birçok il de açılmaya devam etmiştir. 2014 yılı basında, ülkemizde 58 GSL bulunmaktadır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. maddesi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin açılmasına dayanak olmuş ve “Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri belirlenen çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir” şeklinde ifade edilmiştir (www.meb.gov.tr, 17.06.2014).

AGSL, ilköğretim sonrasında öğrenci alan ve 4 yıllık bir eğitim süresi olan,

orta öğretim düzeyindeki mesleki sanat eğitimi kurumudur. Müzik ve resim bölümü olmak üzere iki sanat dalında eğitim verilmektedir. Bu okullara özel yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Geçmişte öğretim süresi 1 yılı hazırlık olmak üzere, toplam 4 yıl iken, “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında; Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla, 2005-2006 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfı kaldırılarak, öğrenim süresi 4 yıla göre yeniden düzenlenmiştir.

Bu okullarda; 2006 yılında Anadolu ibaresi kaldırılmış müfredat içinde de değişiklikler yapılarak Güzel Sanatlar Lisesi olarak adlandırılmıştır. 2009 yılında ise yapılan yeni düzenleme ve değişikliklerle Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri adını almış ve ardından 2013 yılında yapılan düzenleme ile Güzel Sanatlar Lisesi adını almıştır (www.meb.gov.tr,17.06.2014).

Genellikle Lisans eğitimine hazırlık olarak nitelendirilen kurumlarda öğretim 4 yıl müzik eğitimi şeklindedir. Güzel Sanatlar Liselerinde son sınıfta her öğrenciye okutulması programlanan ses eğitimi dersi bulunmaktadır.

- **Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri** (Lisans-Yüksek Lisans- Doktora)

İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarında görev yapacak olan müzik öğretmenlerini yetiştirmek üzere, müzik öğretmenliği eğitimi veren kurumlardır. Dört yıllık bir eğitim süresince, müzik eğitiminin her türüne yönelik müzik öğretmeni yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Tarman, 2006). Programlarında ses eğitimi dersi bulunmaktadır. 4 yıllık lisans diploması veren bölümler özel yetenek sınavı ile öğrenci alır.

- **Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümleri** (Lisans- Yüksek Lisans- Doktora)

Yükseköğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardır. Alt dallarında pek çok kategoriye ayrılmakla birlikte genelde Müzik Bilimleri bölümü olarak tanınır. İsminden de anlaşılacağı gibi müziğin daha çok bilimsel ve teknik boyutu ile ilgilenir. Çalgı ve şan eğitimi de bu okullarda verilmektedir. Bu okullara

da eğitim fakülteleri ile aynı koşullarda öğrenci alınmakta ve 4 yıllık lisans diploması verilmektedir. Müzikoloji, bestecilik, müzik kuramları, müzik teknolojisi vb. bölümlerde, besteci, müzik yazarı ve müzik eleştirmeni bireyler yetiştirilmektedir (Tarman 2006). Programlarında ses eğitimi dersi de yer almaktadır.

- **Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri** (İlköğretim-Orta Öğretim -Lisans - Yüksek Lisans)

Ülkemizde gelişmekte olan bir müzik eğitimi kurumudur. Müzik eğitiminde devletçe tanınan, denk diplomalar verir ve yine konservatuarlarda olduğu gibi yarı zamanlı bölümleri bulunabilir. Yarı zamanlı bölümler için konservatuarlarda geçerli olan koşullar geçerlidir. Çalgı eğitiminin yanı sıra Şan eğitimi de verilen eğitimlerdendir. Programlarında ses eğitimi dersi de yer almaktadır. Özel yetenek sınavı ile öğrenci alır (www.muzikegitimcileri.net, 15.06.2014).

- **Devlet Konservatuvarları** (İlköğretim-Orta öğretim-Lisans-Yüksek lisans ve Yarı Zamanlı bölümleri vardır)

Devlet konservatuvarları bilinen en Klasik Müzik okuludur. Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarından beri Devlet Konservatuvarları bulunmakta ve her geçen gün yenilenip gelişmektedir. Çalgı eğitiminin yanı sıra şan eğitimi de konservatuarlarda verilen eğitimlerdendir. Konservatuarlarda ve bölümlerde farklılık göstermekle birlikte programlarında ses eğitimi dersi de bulunmaktadır. Devlet Konservatuvarları özel yetenek sınavı ile öğrenci alır. Sınavlar her seviye (İlk, Orta, Lisans, Yüksek Lisans) için farklıdır (www.muzikegitimcileri.net, 15.06.2014).

- **Türk Müziği Devlet Konservatuvarları**(Lisans- Yüksek Lisans)

Kimileri üniversitelerin alt birimi olarak kurulmuş olan Türk Müziği Konservatuvarları, lisans düzeyinde eğitim verir. Konservatuarlarda farklılık göstermekle birlikte programlarında ses eğitimi dersi de yer almaktadır. Özel yetenek sınavı ile öğrenci alır (www.muzikegitimcileri.net, 15.06.2014).

- **Askeri Mızıka Okulu (Askeri Bando Okulu)**

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde hizmet edecek, Astsubay Müzisyen personelin yetiştirilmesi amacıyla çalışan müzik okuludur. Genel Kurmay Başkanlığına bağlıdır. Bando okullarına giriş için ya orta öğretim ya da ön lisans düzeyinde başvuru gerekir. Programlarında ses eğitimi dersi de yer almaktadır. Sınavla öğrenci alır.

2.2.1. Programlı Ses Eğitimi Veren Kurumlar İçerisinde Güzel Sanatlar Liseleri

Orta Öğretim kademesi içerisinde yer alan Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır (BSEÖP, 2006: 7).

Güzel sanatlar liseleri kurulduğu tarihten bugüne öğrenci ve öğretmen almakta, eğitim öğretim programları oluşturulmakta ve geliştirilmekte, kendilerine kaynaklık eden ilköğretim kurumları ve kendilerinin kaynak oluşturduğu yükseköğretim kurumlarıyla gittikçe yoğunlaşan bir iletişim ve etkileşim içinde bulunmaktadır. Özellikle mezun öğrencilerin belli bir müzik altyapısıyla yerleştikleri yükseköğretim kurumları açısından önemli bir yere sahiptir. Kısa zamanda MEB ilgili yükseköğretim kurumları ve bazı uluslararası kurum ve kuruluşlarının ilgi odağı haline gelmiştir (Uçan, 1996: 72).

2.2.1.1. Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Ses Eğitimi Programının Uygulanmasına İlişkin İlkeler ve Açıklamalar

BSEÖP' na göre (2006: 9-10-11) :

1. Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen, kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır - bulunuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.
2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, bireysel ses eğitimi dersine yönelik olarak ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerileri yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabilceği ortamlar oluşturmalıdır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.
3. Programda yer alan değerleri, öğretmenler yeri geldiğinde etkinlikler içinde vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.
4. Öğrenciler, ses gelişim (mutasyon) döneminin özelliklerine uygun ses kullanımı ve korunması hakkında bilgilendirilerek sesini özenle kullanmaya yönlendirilir.
5. Bireysel ses eğitimi dersi bireysel gelişime dayalı, öğrenci merkezli bir ders olduğundan öğrencinin bireysel gelişim ve özelliklerine uygun alıştırmalar ve parçalarla yürütülür.
6. Bu program, bireyin, sağlıklı ses üreterek, doğru ve güzel konuşma, doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma

alışkanlığı kazandırılmasını amaçlar. GSL öğrencilerinin seslerini müziksel işitme, okuma ve yazma ve koro derslerinde de yoğun olarak kullandıkları dikkate alındığında bu üç dersin birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ses sağlığında problem olan öğrencilerin seslerini ve ses sınırlarını zorlamamak, ses sınırlarına uygun parçalar üzerinde çalışmak, koro derslerinde repertuarı, öğrencinin yaş ve düzeyine uygun belirlemek, bireysel söyleme dersinin amaçlarına ulaşmada yardımcı olacaktır. Ancak bireysel ses eğitimi dersinde edindikleri kazanımları koro ve solfej çalışmaları sırasında uygulamaya çalışması bireysel ses eğitimi dersinin amacına ulaşmasında önemli katkılar sağlayacaktır. Bu nedenlerle bireysel ses eğitimi ders öğretmenleriyle müziksel işitme, okuma ve yazma ve koro öğretmenlerinin sürekli iletişim içinde olması öğrencinin yararına olacaktır.

7. Öğretmen bireysel ses eğitimi dersinde belirlenen kazanımların, (solunum-fonasyon-rezonans-artikülasyon denetimi ve kontrolü) öğrenciler tarafından günlük hayatta da (konuşma ve diğer ses kullanımı gerektiren derslerde) kullanılabilmesine yönelik uyarı ve önerilerini sürekli kılarak, bu kazanımların edinilmesinde gereken devamlılığı ve iç disiplini sağlayacaktır.
8. Öğretim programının uygulanması sürecinde ses alıştırmaları ve repertuar, farklı ses gruplarına göre (soprano, alto, tenor, bas) ayrı ayrı düzenlenmeli veya uygun tonlara transpoze edilmelidir. Özellikle repertuarın farklı tür örnekleri içermesi, yaş ve ses tekniği düzeyine uygun olması ve piyano eşlikli olmasına dikkat edilmelidir. Solo parçaların yanı sıra kanon, duet, trio gibi çok sesli ve grup çalışmalarını içeren parçaların da repertuar içine alınması önemlidir.
9. Öğretmen öğrencilerinin, her aşaması özenle planlanan ve değerlendirilen konser, tiyatro, opera, müzikal oyunlar vb. etkinlikleri izlemelerine önem vermelidir. Bu bağlamda, öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı sonuç raporları istenmelidir. Bu etkinlikler aracılığı

ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri amaçlanır.

10. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.
11. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk'ün "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.", "Türk ulusunun tarihsel bir niteliği de güzel sanatları sevmek ve onlarda yükselmektir.", "Sanat ve sanatçıdan yoksun bir toplumun canlılığı olmaz." ve "Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin delili olacaktır." gibi sözlerinden hareketle sanata verdiği önem, yeri geldikçe vurgulanmalıdır.
12. Öğrencilerin, öğretim sürecinde sahne ve performans becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayan etkinliklere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.
13. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; dinleme, gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme formları, vb.dir.
14. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar, yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Örnek formlar aynen kullanılabilmesi gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.
15. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları

birlikte ele alınabilir. Örneğin ses eğitimi ünitesindeki legato, staccato çalışmaları, Repertuar ünitesinde çalışılacak olan eser üzerinde uygulanır.

16. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre öğrencilerin aktif olduğu öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılır.
17. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve yayımlanmış materyallerden yararlanılır. Eğitim ortamında özellikle, ayna, piyano ve CD/DVD gibi kayıt özelliği bulunan araçların bulunması gerekir.
18. Etkinlikler planlanırken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.
19. Öğrencilere bireysel çalışmaların yanı sıra, grup çalışmalarını da yürütebilecekleri çalışma disiplini ve bilinci kazandırılır.

2.2.1.2. Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının Yapısı

MEB' nin bireysel ses eğitimi dersi öğretim programı genel amaçlar, beceriler, değerler ve tutumlar, üniteler, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır (BSEÖP, 2006: 14).

Bu program öğrencilerin;

- Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmalarını,
- Sağlıklı ses üreterek doğru, güzel konuşmalarını ve şarkı söylemelerini,
- Ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyarak ses sağlığını koruma becerisi geliştirmelerini,
- Düzeylerine uygun eserleri müzikal duyarlılıkla seslendirmelerini,
- Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve yaratıcılık gücünü geliştirmelerini,
- Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanmalarını,

- Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini,
- Bilinçli bir müzik dinleyicisi olma becerisi kazanmalarını,
- Müzik aracılığıyla insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmelerini,
- Atatürk'ün müziğine ilişkin görüşlerini değerlendirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslar arası müzik etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini amaçlamaktadır (BSEÖP, 2006: 14).

Bireysel ses eğitimi programı ile ulaşılabilecek beklenen alana özgü beceriler aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (2006: 15-18) :

Ses Sistemini Oluşturan Organ ve Bölgeleri Eşzamanlı ve Uyumlu Kullanma Becerisi

İnsan sesinin oluşumunda tüm nefesli çalgılar gibi üç temel mekanizma aktif rol oynar. Bunlar;

- Üfleyici mekanizma
- Titreştirici (Vibratör) mekanizma ve
- Yankı mekanizmasıdır.

Bu üç mekanizmanın uyumlu ve eşzamanlı çalışması, gelişmiş bir sinir sistemi ile sağlanmaktadır. Bu bağlamda, insanda ses oluşumu üç sistemin birlikte ve eşgüdüm içinde çalışmasıyla mümkündür. Bunlar; Harekete geçiren sistem (Aktivatör): Sesin oluşumunda gerekli havayı düzenleyen organlardan oluşur ve titreşimi sağlayan sistemin kaynağıdır (Soluk borusu, akciğerler, göğüs kafesi, diyafram ile bel ve karın kasları).

Titreşen sistem (Vibratör): İlk sesin üretildiği ve ses jeneratörü gibi çalışan, gırtlakla birlikte ses tellerinin de içinde bulunduğu kas, kıkırdak ve sinirlerden oluşan organlar bütünüdür (Larinks -gırtlak).

Yankılayan sistem (Rezonatör): Sesin asıl kalitesini ve karakteristik özelliklerini ortaya çıkaran organlar bütünüdür (Soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler).

İnsanda ses sistemini oluşturan tüm bu organ ve bölgelerin birbirleriyle uyumlu ve eşzamanlı çalışmasını sağlamak, bireysel ses eğitimi dersi öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir. Bu beceri; ses oluşumundaki üç sisteme ait organ ve bölgeleri yapısal özelliklerine ve mekanizmasına uygun kullanma ile şarkı söylerken ve konuşurken kullanma alt becerilerini içerir.

Konuşmada Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Ses aynı zamanda bir iletişim aracıdır. Ses eğitiminin amaçlarından biri de bireye, eğitilmiş bir sesle güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazandırmaktır. Bu bakımdan GSL bireysel ses eğitimi dersi öğretim sürecinde öğrencilerin, konuşurken ürettikleri sesi doğru solunum, doğru fonasyon, doğru diksiyon ve artikülasyonla oluşturmaları onların yaşamlarına aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir.

Öğrencilerin güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazanmaları, gerek ses sağlığı, gerekse dile hâkimiyette büyük önem taşır. Bu beceri gerçekleştirilmek için solunum destekli ve kontrollü bir ses üretilerek, diksiyon ve artikülasyon çalışmaları yapılır. Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi, sözlü bir müzik yapıtının da etkili ve güzel kullanılan bir dil ile seslendirilmesine önemli katkı sağlar. Bu beceri; sesi doğru, güzel ve etkili oluşturma, Türkçe'deki ünlü ve ünsüz sesleri doğru telaffuz etme, konuşmada (monotonluğu) tekdüzeliği engelleyen unsurları (vurgu ve durakları) doğru ve yerinde uygulama ile melodik konuşma alt becerilerini içerir.

Şarkı Söylemede Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Bilindiği gibi müzik şarkı söylemekle başlar ve temel kaynağı da budur. İnsanın, sesini müzik yaparken kullanmasından aldığı zevk, güzel şarkı söyleme

eylemi ile gerçekleşmektedir. Bireysel ses eğitimi dersi öğrenim sürecinde öğrencilere; şarkı söylemede, doğru solunuma dayalı, doğru fonasyonla ses oluşturmaya ilişkin uygun alıştırmalar yaptırılarak, sesini, yormadan güzel, etkili, denetimli ve kontrollü bir biçimde üretme becerisi kazandırılır. Böylece sesiyle güzel ve etkili şarkı söyleme zevki yaşar. GSL bireysel ses eğitimi dersi ile öğrencilere kazandırılması, geliştirilmesi ve yaşamlarının her anına aktarılması tasarlanan bu beceri; solo şarkıyı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, koroda şarkı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, solfej yaparken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma ve şarkıyı zevk alarak söyleme alt becerilerini içerir.

Ses gelişim (Mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma becerisi

Registre, sesin yayılma alanı, yükseklik basamaklarından her biri (tiz, orta ve pes olarak) olarak anlam taşır. İnsanda ses sistemi, sesin rezonans kazandığı farklı bölgelere göre değişik ses alanlarında (registre bölgelerinde) sesin tını kazanmasını sağlar. Bunların en çok kullanılanları göğüs ve kafa registreleridir. Müzikle ve özellikle ses eğitimi ile ilgili bireyler arasında göğüs sesi - kafa sesi olarak bilinen kavramlar ses registrelerini ifade eder.

Eğitilmiş sesin en belirgin özelliği, konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesin registre geçişlerinin fark edilmeden gerçekleştirilmesidir. Bu amaçla, bireysel ses eğitimi derslerinde öğrencilerin registre geçişlerini kendi ses yapılarına uygun, doğru ses perdesinde ve doğal olarak gerçekleştirmelerine ilişkin doğru ve uygun alıştırmalar yaptırılır.

GSL öğrencileri yaş olarak ses gelişim dönemini yaşamakta olan öğrencilerdir. Aynı zamanda seslerini solfej ve koro derslerinde sürekli olarak kullanmak durumundadırlar. Bu dönemde ses sisteminde meydana gelen değişim ve gelişimden olumsuz etkilenmemek için sesi zorlamadan, yumuşak fonasyonla ve küçük ses tonu ile ses eğitimi uygulamalarına ağırlık verilir. Böylece de ses yapıları gelişirken, doğru ses üreterek kullanma alışkanlıkları kazanırlar.

Bu beceri ile öğrencilerin ses sınırları içindeki tüm tonlarda eğitilmiş seslerin en önemli özelliği olan ses bütünlüğünü oluşturmaları sağlanır. Dolayısı ile

mutasyon dönemi ses özelliklerinden olan sesini kontrol edememe, sesinde bütünlük ve devamlılık sağlayamama ve sesini konuşurken ve şarkı söylerken gerektiği gibi rahat kullanamama durumu ortadan kalkar.

Bireysel ses eğitimi dersi öğretim süreciyle GSL öğrencilerine özellikle ses gelişim dönemlerinde doğru, doğal ve uygun ses perdelerinde registre geçişleri gerçekleştirmek ve onların tüm yaşantıları boyunca seslerini olabildiğince geniş alanda kullanma becerisi kazandırmak tasarlanmaktadır. Ses registrelerini konuşurken uygun kullanma ve şarkı söylerken uygun kullanma alt becerilerini içerir.

Ses Sağlığını Koruma Becerisi

Ses eğitiminde bilinçli bir şekilde ses oluşturulması ve kullanılması, insanda ses sistem ve mekanizmasının tanınarak algılanması ile mümkündür. İletişim ve etkileşim aracı olarak yaşamın her alanında insanın sesini sürekli kullanma zorunluluğu vardır. Ses eğitiminin genel amacı bireyin ses sağlığını koruyarak sesini kullanmayı öğretmektir. Bu bağlamda GSL bireysel ses eğitimi öğretim sürecinde öğrencilere, seslerine olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan korunma ve bunu yaşamlarının her anında uygulama becerisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu beceri ile öğrencilerde, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyabilme ve bu etkenlerden kaçınma bilinci geliştirilir.

Bu beceri, sesini kullanırken sağlığını koruma (doğru ses üretilip kullanarak) ve sesine doğrudan doğruya zarar vermesi olası durum ve ortamlardan korunma becerisi olarak iki alt beceriyi içerir.

İcra (Yorumlama) Becerisi

Ses eğitimi, her tür şarkıyı güzel ve etkili söyleyebilmek için gereken davranışları kazandırmayı amaçlar. Her müzik türü ve dönemi bir diğerinden farklı müziksel özelliklere ve üsluba sahiptir. Güzel şarkı söylemek; şarkıyı tür, dönem, üslup ve karakter özelliklerine uygun seslendirebilmektir. Bu durum ise kazanılan müzik tarihi bilincinin gelişmesi ve sesi doğru kullanmakla mümkündür.

Örneğin; tür olarak, okul şarkılarının, marşların ve opera arylarının seslendirilme biçimleri ve teknikleri ne kadar farklı ise klasik döneme ait bir opera

aryası ile romantik döneme ait bir ariyanın seslendirilmesi de önemli ölçüde farklıdır. Eserin yorumu bu farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Bireysel ses eğitimi dersi öğretim sürecinde GSL öğrencilerine, aldıkları müzik eğitimi tür ve düzeyine, yaşlarına ve kazandıkları ses eğitimi teknik düzeylerine uygun olarak seçilen eserleri, tür, dönem, üslup ve eserin karakterine uygun olarak seslendirme becerisi kazandırılmak amaçlanmaktadır. Bu beceri, okul şarkılarını yorumlama, marşları yorumlama, piyano eşlikli halk türkülerini yorumlama ve lied yorumlama alt becerilerini içerir. (Bireysel ses eğitimi öğretimi programının tamamı ek 1 de bulunmaktadır.)

2.3. İlgili Literatür

Türkiye’de yapılan yayın ve araştırmalar:

Erdem (2010) “*Müzik öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören Anadolu güzel sanatlar ve spor liseleri ile diğer lise mezunu öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersindeki müzikal beceri farklılıklarının karşılaştırılması*” adlı araştırmasında; “Anadolu güzel sanatlar ve spor liseleri” ile “diğer lise” lerden mezun olan öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersindeki müzikal beceri farklılıklarının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmasında, durum tespitine yönelik kontrolsüz son-test modeli esas alınarak hedef davranışlar belirleyip değerlendirmeleri yapılmış toplanan verilerin çözüm ve yorumunda deneysel araştırma yönteminden yararlanmıştır. Araştırmasında, öğrencilerin eserleri doğru seslendirme davranışları alt problemler doğrultusunda incelemiş, elde edilen bulgular doğrultusunda çözüm önerileri getirmiştir.

Araştırmasının sonucunda Anadolu güzel sanatlar ve spor liseleri mezunu öğrencilerin “diğer lise” lerden mezun olan öğrencilere göre daha başarılı oldukları gözlenmiş, ancak; anlamlı bir farkın olmadığı tespit etmesiyle birlikte özellikle AGSL’ den mezun olan öğrencilerin seslerinde çatlama ve nodül oluştuğu, eserleri söyledikleri sırada seslerinin kısıldığı gözlemlenmiştir. Yapmış olduğu davranışlar arası incelenmede, “diğer lise” mezunu öğrencilerin “nefesi doğru yerde alma” davranışını AGSL mezunu öğrencilere göre daha doğru uyguladıklarını gözlemlenmiştir.

Yapmış olduğu önerilerde ise araştırmadan elde ettiği bulgulara göre; özellikle AGSL’ den mezun olan öğrencilerin seslerinin yıprandığı ve eseri seslendirdikleri sırada seslerinin kısıldığı görülmüştür. Bu nedenle, AGSL’ de bireysel ses eğitimi derslerinde, öğrencilerin ses rejistrlarına (rejistir: Ses aralığı) göre, seslerini zorlamadan ve yormadan eserleri seslendirmelerinin öğretilmesi önermiştir. Bunun da ancak; AGSL’ de verilen “bireysel ses eğitimi” ve “koro” derslerinin şan eğitimi almış öğretmenler tarafından verilmesi ve AGSL’ de “ses eğitimi” alanındaki ğretmen açığının kapatılmasıyla gerçekleşeceği düşünüldüğünü vurgulamış ve “diğer lise” lerde verilen mzık derslerin de öğrencilere, seslerini doğru kullanmalarının öğretilmesini önermiştir.

Tonya (2008) “*Eğitim fakülteleri mzık eğitimi bölümlerinde bireysel ses eğitimi derslerinde karşılaşılan sorunların ğretmen ve ğrenci görüşlerine göre incelenmesi*” adlı araştırmasında mzık eğitimi anabilim dallarında okumakta olan ğrencilerinin ve görev yapmakta olan bireysel ses eğitimi dersi ğretmenlerinin, bireysel ses eğitimi derslerinde karşılaştıkları sorunları saptamak ve bu sorunlar ile onların kişisel özellikleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırmada, ğrencilerin ve öğretmenlerin bu derste karşılaştıkları sorunları etkileyen faktörler, uyguladığı anketin değerlendirilmesiyle, bulgular haline getirmiş ve yorumlamıştır. Bireysel ses eğitimi derslerinde öğretmenlerin, daha önce ses eğitimi almış öğrencilerle büyük lde teknik problemler yaşadıklarını tespit etmiştir. Hem ğretmenlerin hem de öğrencilerin, haftalık bireysel ses eğitimi ders saatini yetersiz bulduklarını tespit etmiştir.

zeren (2008) “*Anadolu güzel sanatlar liseleri mzık bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinin ğrenci görüşlerine göre incelenmesi*” adlı araştırmasını; Anadolu güzel sanatlar liseleri mzık bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersine yönelik ğrenci görüşlerini belirli boyutlarıyla inceleyip ortaya koymak ve ortaya konan verilerle bireysel ses eğitimi dersinin işlenişinde karşılaşılabilecek sorunları ortadan kaldırmak dersin amacına ulaşabilmesi için görüş ve önerilerle katkıda bulunmak amacıyla yapmıştır. Araştırmasında durum tespiti yaparak, bireysel ses eğitimi dersi alan güzel sanatlar lisesi son sınıf ğrencilerinin bu derse ilişkin görüşlerini, bireysel ses eğitiminde karşılaşılan güçlükleri, repertuar seçimine

yönelik görüş ve önerileri ortaya koymuştur. Araştırmasının sonucunda, öğrencilerde kazandırılmak istenilen davranışların %40 ile % 70 oranları arasında orta düzey ve orta düzeyin üstünde çıktığı ancak diyafram nefesi kullanmanın orta düzeyin altında olduğunu tespit etmiştir. Diyafram nefesini kontrolünün sağlanması için daha dikkatli çalışmalar yapılması, bireysel ses eğitimi dersinin saatinin artırılması yapmış olduğu önerilerden bazılarıdır.

Coşkunsoy (2008) “*Anadolu güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin ses problemleri ve nedenleri*” adlı araştırmasında; Anadolu güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin ses problemleri ve olası nedenleri incelemiş, öğrencilerden elde edilen sonuçları “MDVP” programı kullanarak analiz etmiş ve sonuçlarını, normatif değer kabul edilen 15 ses parametresi ile karşılaştırmış, ortaya çıkan sonuçları öğrencilerin eğitim düzeyleri ve içinde buldukları fizyolojik durumları da dikkate alarak, gözlemlemiş ve yorumlamıştır. Genel olarak öğrencilerde, herhangi bir patolojik rahatsızlığa rastlanmadığını ancak, yapılan larengoskopik incelemelerde, bazı öğrencilerde seslerini yanlış kullanmaktan kaynaklanabilecek vokal kord problemleri saptandığını ifade etmiştir. Sonuç olarak 4. sınıf kız ve erkek öğrencilerin seslerinde mevcut olan problemlerin, öğrencilerin seslerini yanlış kullanmalarından kaynaklandığını ve bazı 4. sınıf kız ve erkek öğrencilerin seslerinde, yanlış kullanma sonucu ses tellerinin tam olarak kapanmaması ile oluşan patolojik rahatsızlıklara rastlandığını, 1. Sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin maksimum fonasyon sürelerinin hemen hemen aynı olması sebebiyle beklenen davranışların kazanılmadığını ifade etmiştir. Önerilerin de ise, bireysel ses eğitimi dersinin, programda daha çok yer alması gerektiği ve mutasyon dönemi içerisinde olan öğrencilerin bu derslerde seslerini koruma ve seslerini doğru kullanma davranışlarını kazanmalarını sağlanması gerektiğine yer vermiştir.

Kaya (2006) “*Müzik öğretmenliği programı 1.sınıf öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen faktörler*” adlı araştırmasında müzik öğretmenliği programı 1. sınıf öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen faktörler, öğrenci görüşlerine göre incelenip değerlendirilmiştir. Araştırmasında, öğrencilerin bu dersteki başarılarını etkileyen faktörler, uygulanan anketin değerlendirilmesiyle, bulgular haline getirilmiş ve

yorumlanmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun Güzel sanatlar lisesi mezunu olduğu ve öğrencilerin ders saatini yetersiz buldukları yapılan tespitler arasındadır.

Mustan (2010) “*Anadolu güzel sanatlar ve spor liselerinin müzik bölümü 12. sınıf öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersinde karşılaştıkları zorluklar*” adlı araştırmasında; öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersinde karşılaştıkları zorlukları saptamak ve bu sorunları gidermeye yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Durum tespiti yapmış olduğu bu çalışmada öğretmenlerle görüşme, öğrencilerle anket uygulaması sonucu bulunan sorunları ortaya çıkarmış ve çözüm önerileri sunmuştur.

Türkmen (1999) yapmış olduğu “*Anadolu güzel sanatlar liseleri’ndeki ses problemleri*” konulu çalışmada, yapılan anketlerde, AGSL’ de öğrenim görmekte olan öğrencilerde, koro veya solfej derslerinden sonra seslerinde, kırıma, kısıma, pürüzlenme vb. problemlerin oluşup oluşmadığı araştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 23.2’ si seslerinde koro ve solfej derslerinden sonra herhangi bir kırıma, kısıma, pürüzlenme vb. sorunlar olmadığı görüşünde iken % 73.1’ i bu tür problemlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Koro dersi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun ses eğitimcisi olmadıklarını, dolayısıyla ses değişim dönemindeki öğrencilere ilişkin özel bir çalışma yapmadıklarını belirtmektedir.

Göğüş (1997), AGSL’ de eğitimin, çalgıya yönelik planlanmış olduğunu ve ses eğitiminin gereği kadar ele alınmadığını belirtmiştir. Bu okullarda öğrencilerin, seslerini yoğun bir biçimde koro ve solfej derslerinde kullandıkları, ancak ses eğitimi branş öğretmenleri bulunmadığından, öğrencilere bu derslerde seslerini nasıl kullanacakları ile ilgili gereken davranışlar kazandırılmadığını vurgulamıştır.

Köse (2001) “*Müzik öğretmenliği anabilim dalı 1. Sınıf öğrencilerinin ses özelliklerine ait sorunların öğrenci kaynakları düzleminde incelenmesi*” adlı araştırmasında; müzik öğretmenliği anabilim dalı 1. sınıf öğrencilerinin seslerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin nedenlerin, öğrenci kaynakları düzleminde inceleyerek bir durum saptaması yapmak ve olası farklılıkların anlamlılık düzeylerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Anadolu güzel sanatlar lisesi ve diğer lise mezunlarından

oluşan çalışma grubunu oluşturan 1. sınıf öğrencilerinin seslerine ilişkin yapı özellikleri değerlendirilmiş fizyolojik fonksiyonları ve ilişkileri araştırılmıştır. KAY elemetricscorp. CSL model 4300 B kompüterize ses laboratuvarı kullanılarak elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma, t testi hesaplamalarıyla işlenmiştir. Araştırma sonucunda Anadolu güzel sanatlar lisesini bitirmiş olan öğrencilerde diğer öğrencilere oranla sesin niteliği ile ilgili parametrelerin önemli bölümünde normal değerlere göre anlamlı düzeyde sapmalar olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada koro derslerinde öğrencilerin seslerinin oldukça yıprandığının tespit edilmesi sonucu Anadolu güzel sanatlar liseleri programına bireysel ses eğitimi dersinin eklenmesi gerektiğinin önerilmesi dikkat çekicidir. (BSE dersi 2006 yılında uygulanmaya başlanmıştır.)

Töreyin (2006) "*Mutasyon döneminde harcanan sesler ve ses eğitimi*" başlıklı makalesinde; müzik öğretmenliği anabilim dallarının ses eğitimi alan dersindeki gözlemlerden yola çıkarak özellikle Anadolu güzel sanatlar lisesi ve silahlı kuvvetler bando okulları mezunu öğrencilerde ses kayıpları, bir başka deyişle mutasyon döneminde harcanan sesler, sorunlar ve öneriler ile Anadolu güzel sanatlar liselerinde 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanacak olan bireysel ses eğitimi dersine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Son yıllarda müzik öğretmenliği anabilim dalı ses eğitimi alan derslerinde karşılaşılan ve Anadolu güzel sanatlar lisesi mezunlarında yoğun olarak bulunan ses kayıplarının ciddi boyutlarda olduğunu, ses sorunları yaşayan öğrencilerin çoğunluğunun Anadolu güzel sanatlar liselerinde koro derslerinde yanlış ses grubunda çalıştırıldığını, ses problemleri olan öğrencilerin büyük bir kısmında ses tellerinin tam kapanamamasından kaynaklanan hava kaçağı bulunduğunu ve bunun da sebebinin mutasyon döneminde uygun ses eğitiminin verilmeyerek seslerin zorlanmasından kaynaklandığı yapmış olduğu tespitler arasındadır. Koro ve ses eğitimi derslerinin nitelikli ses eğitimcisi öğretmenler tarafından verilmesi gerektiği, BSE dersi öğretim programının "gerçek okul durumlarında işler ve işe yarar" biçimde oluşturulması gerektiği ve mutasyon döneminde ses eğitiminin bilinçli bir şekilde yapılması gerektiği yapmış olduğu öneriler arasındadır.

Çiftçi (2008) “Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından müzik öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimin incelenmesi ve müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi” konulu araştırmasında; 1960-2006 yılları arasında, müzik öğretmenlerine yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim programlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, bu programların öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını karşılama açısından nicelik ve nitelik yönüyle ne derece yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak; incelenen dokümanların belirli boyutlarını tespit etmeye yönelik “kontrol listesi”, öğretim elemanlarının görüşlerini almaya yönelik “yarı yapılandırılmış görüşme formu”, müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik “anket formu” kullanılmıştır. Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Nicel veriler ise frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (X) ile gösterilmiş, karışık ölçümler için tek faktörlü Anova ve t-testi analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için, .05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Bulgular; Türkiye’de müzik öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olduğunu göstermiştir. Öğretmenlerin; alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür konularına ilişkin belirttikleri hizmet içi eğitim ihtiyaçları genel olarak orta düzeyde yoğunlaşmış ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları arasında, mesleki deneyim, hizmet içi eğitime katılma durumu, öğrenim durumu değişkenlerine göre farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; müzik öğretmenlerine yönelik hizmet içi programlarının planlama, içerik, uygulama ve katılım yönünden düzenlenmesi ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde sürekliliğinin sağlanması için hizmet içi eğitimde yeni yapılanmalara gidilmesi önerilmiştir

Yurt dışında yapılan yayın ve araştırmalar:

Kenneth H. (1992) “Çocuklara Şarkı Öğretimi” konulu araştırmada, çocukların kendilerine güvenli şarkı söyleyememelerinin sıklıkla karşılaşılan bir problem olduğunu ve bunun sebebinin de seslerini kullanmayı öğrenmemelerinden kaynaklandığını belirtmiştir. Bu konuda müzik öğretmenlerinin ortak kanaatinin

bütün çocukların şarkı söylemeyi öğrenmesi olduğunu ve doğru şarkı söylemenin öğretilmesi için ortak bir yol bulunup geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ergenlik çağındaki öğrencilerin sesleri için yapılması gereken en önemli şeyin, şarkı söylemeye ve ses eğitimi almaya devam etmeleri olduğunu belirtilmektedir.

Timmermans vd., (2011) “*Öğretmen eğitiminde ses eğitimi: 30 dakikalık bireyselleştirilmiş bir mikro öğretim oturumu eklenmesi durumunda düzenli 6- saat ses eğitimi programının etkileri*” adlı araştırmalarında; öğretmenlik öğrencilerine uygulanan iki yönlü ses eğitimi modülü incelenmiştir. Çalışmada Brüksel’deki akademik öğretmenlik programında olan 81 öğrenci kullanılmıştır. 51 öğrenci bütün ses eğitimi programını almıştır. Ancak kontrol grubu olan 30 öğrenci hiç bir eğitim almamıştır. Çok boyutlu sübjektif değerlendirme ve objektif ölçme testleri her iki gruba da uygulanmıştır. Ve sonuçlar elde edildikten 4 ay sonra değerlendirmeler tekrar edilmiştir. Parametrelerdeki sübjektif yargılarda önemli bir değişim gözlenmemiştir. Özellikle bayan katılımcılarda objektif parametrelerin çoğunda sübjektifin aksine eğitim almış grubun gelişmiş olduğu görülmüştür. Çalışma sonuçlarının bayan ve erkek katılımcılara göre farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. 30 dakikalık bireysel çalışma oturumunun etkisi çok az olduğu bunun sebebinin de bütün öğretmen adaylarının sesinin eğitilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Bütün öğretmen adaylarının sesinin eğitilememesinin sebebinin de çok fazla zamana ihtiyaç olması ve bunun finanse edilememesinden kaynaklandığı açıklanmıştır. Ancak sonuç bu eğitim modülünün etkisini desteklemektedir ve öğretmenlik öğrencilerinin eğitiminde faydasını öne çıkartır.

Timmermans vd., (2004) “*Gelecekteki profesyonel ses kullanıcılarının ses eğitimi programının değerlendirmesi ve analizi*” adlı çalışmalarında; ses eğitimi programının etkinliğini analiz etmek ve değerlendirmeyi amaçlamışlardır. 23 profesyonel ses kullanıcısı 2 yıl boyunca ses eğitimi almış ve bir yıl boyunca da vokal hijyen eğitimi almıştır. Ses eğitimi programı derslerden, teknik workshoplar ve vokal koçluklardan oluşmaktadır. 9 ve 18 aylık ses eğitimini öncesinde ve sonrasında Avrupa laringolojik topluluğu protokolü ELS’ nin belirlemiş olduğu DSI (Dysphonia Severity Index) indeksini de içeren ve ses engel indeksi VHI (Voice Handicap Index) uygulanmıştır. Çalışmada öncelikle günlük alışkanlıklar

üzerine bir anket sunulmuştur ve 18 ay sonra tekrar aynı anket sunulmuş DSI gelişimi 9 aydan sonra daha önemli olmuş öte yandan algısal değerlendirme 9 aydan sonra sabit kalmıştır. Fakat bu değerler çok önemli bir şekilde 18 aydan sonra gelişmeye başlamıştır. Günlük alışkanlık anketi sonuçları rahatsız edici bulunmuş sigara içme alışkanlığı, sesin kötü kullanılması stres ve geç yenilen yemeklerin zararlı olduğu anlatılmasına rağmen etkili olmamıştır ve yüksek seviyede seyretmiştir. Bu çalışma iyi organize edilmiş bir ses eğitimi programı ihtiyacı olduğunu özellikle 9 aydan sonra etkili olan bir programa ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Vokal hijyen programının az etkisini göz önünde bulundurarak bu çalışma yeniden gözden geçirilmelidir.

Bu çalışmada ortaya çıkan anlamlı fark 9 ay sonunda ortaya çıkmaya başlamıştır. Fakat bu vokal hijyen durumunda geçerli değildir. Günlük alışkanlıkları ve hayat tarzını değiştirmek en basitinden sigara içmemek gibi bir takım önlemlerle vokal hijyenin sağlanması mümkün olabilir.

Siupsinskiene, N. ve Lycke, H. (2010) “Koro üyesi olan ve olmayan çocuklar ve sesleri sağlıklı yetişkinlerde konuşma ve şarkı sesinin karakteristik özellikleri üzerinde ses eğitiminin etkileri” adlı araştırmada; ses eğitiminin vokal kapasite üstündeki etkilerini incelenmiştir. Yaş ve cinsiyet farklılıkları gösteren gruplar ele alınarak ses ve konuşma alanları profillerine bakılan bu çalışmada 161 koro şarkıcısı ve 188 koro şarkıcısı olmayan kişi VRP (Voice Range Profile) ve SRP (Speech Range Profile) standartları göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Şarkı Söyleyenler söylemeyenlerle kıyaslandığı zaman, eğitim almış yetişkin ve çocuk şarkıcılar da VRP değerlerinin arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle bayan ve çocuk şarkıcılar da önemli bir ses yoğunluğu artışı anlamlı olarak gözlemlenmiştir. Yaş, cinsiyet ve ses eğitimi normları VRP ve SRP’ nin parametreleri olup birbirinden farklıdır ki bu da bu çalışmada sunulmuştur. Eğitimli yetişkin şarkıcılar ve prebusent şarkı söyleyen çocuklarda şarkı söylemeyenlere kıyasla daha büyük ses alanı genişliğini görülmüş ve daha büyük VRP ye ulaştığı gözlemlenmiştir. Çalışmadan elde edilen normlar cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermektedir. Bu da şarkıcıların ve şarkı söylemeyenlerin profesyonel eğitim ve vokal fonksiyon

bozukluklarının objektif bir şekilde giderilmesinde klinik olarak ses eğitiminin uygulanabilirliği olarak ifade edilebilir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nitel araştırma modelindedir. Yıldırım ve Şimşek(2006), nitel araştırmanın bir olguyu kişilerin bakış açısından derinlemesine incelemeyi ve ilgili sosyal yapı ve süreçleri ortaya koymayı amaçladığını belirtmektedir. Betimsel yöntemler, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut hâlihazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır. Betimsel araştırma, çalışılan konunun mevcut durumuna ilişkin hipotezler test etmek için veya sorulara cevap bulmak için veriler toplamayı gerektirir.

3.2. Evren

Bu araştırmanın evrenini ülkemizde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında yedi farklı bölgede toplam 56 Güzel Sanatlar Lisesinde bulunan bireysel ses eğitimi dersi öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini için 2012-2013 eğitim öğretim yılında 7 farklı bölgeden “amaçlı örneklem” yöntemi kullanılarak hizmet yılı 5 ve daha fazla olan öğretmenlerin bulunduğu 24 güzel sanatlar lisesinin bireysel ses eğitimi dersi öğretmeni belirlenmiştir. Ancak gönderilen görüşme formlarına 18 öğretmenden cevap geldiği için, örneklem grubu aşağıdaki 18 okulun bireysel ses eğitimi dersi öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu Güzel Sanatlar Lisesi

Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi

Ankara Güzel Sanatlar Lisesi

Ordu Güzel Sanatlar Lisesi

Tokat Güzel Sanatlar Lisesi
Van Güzel Sanatlar Lisesi
Malatya Abdulkadir Eriş Güzel Sanatlar Lisesi
Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi
Gaziantep Ticaret Odası Güzel Sanatlar Lisesi
Adana Çukurova Güzel Sanatlar Lisesi
Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi
Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi
Isparta Merkez Güzel Sanatlar Lisesi
İzmir Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi
Kütahya Ahmet Yakupoğlu Güzel Sanatlar Lisesi
Selçuklu Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi
Aksaray Güzel Sanatlar Lisesi
Kırşehir Güzel Sanatlar Lisesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1a. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete ve mezuniyet alanına göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	17	95
Erkek	1	5
BSE alanı	13	83,3
Diğer	5	27,7

Tablo 1a' ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %95' i bayan % 5' i erkektir. Öğretmenlerin %83,3' ü ses eğitimi alanı mezunu, geriye kalan %27,7' si alanı ise ses eğitimi alanı mezunu değildir.

Tablo 1b. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşa, hizmete ve BSE dersini sürdürme yılına göre dağılımı

	En Az	En çok	Ortalama \bar{X}
Yaş	28	40	34,6
Hizmet yılı	6	18	11,38
BSE dersini sürdürme yılı	1	10	5,83

Tablo 1b' ye göre öğretmenlerin ortalama hizmet yılı 11,38 ve BSE dersini yürütme yılı ise 5,83' dür. Yaş ortalaması ise 34,6 yıldır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Konu ile ilgili bilgilere ulaşabilmek için kaynak taraması ve “standartlaştırılmış açık uçlu görüşme” (Patton, 1987, Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2006) tekniği kullanılmıştır. Öncelikle görüşme formundaki açık uçlu soruların belirlenebilmesi için örneklem grubunun dışında 18 okulun BSE dersi öğretmenlerine BSE dersi işlenişi sırasında karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik bir ön görüşme formu gönderilmiştir. Cevap alınan 10 öğretmenin görüşleri ile oluşturulan görüşme formları 4 alan uzmanın da görüşlerine sunularak son halini almıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan demografik bilgilerin istendiği ve 8 adet açık uçlu görüşme sorusundan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu örneklem grubunda bulunan 24 GSL' nin BSE dersi öğretmenlerine e- posta yolu ile gönderilmiştir.

Glesne (2013:156), e-posta görüşmelerinin, görüşmelerin dökümü için harcanacak zaman ve parayı azaltmak gibi bir yarara sahip olduğunu; ulaşılması zor, yüz yüze konuşmaktan kaçınan, utangaç, görüşmede kullanılan dili ikinci dil olarak öğrenmiş ve bazı özel nitelikli (felç geçirmiş, konuşma zorluğu çeken v.b.) kişilerle konuşmaya olanak sağladığını ifade etmiştir.

3.5.Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen bütün veriler betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak yüzde - frekans değerlerini içeren tablolara dönüştürülmüş ve bazı özgün düşünce ve görüşlerin sunulması amacıyla zaman zaman doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İçerik analizi yapılan verilerin geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için bir uzman ile çalışılmış ve verilerin analizini uzman ve araştırmacı ayrı ayrı olarak yapmışlardır. Verilerin analizinde % 96 oranında eşleşme olduğu görülmüş ve bunun sonucunda da güvenilirlik sağlanmıştır.

Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, daha detaylı incelenerek betimsel yaklaşımla ulaşılmayan kavram ve temalar içerik analizi yapılması sonucu keşfedilir. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya ve verilerin içerisinde saklı

olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır. İçerik analiz yapılan materyalde frekans analizi de yapılarak yüzdesel ve oransal olarak (nicel) görülme sıklığı da ortaya çıkarılır (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları alt problemlere göre düzenlenerek sunulmaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Öğretmenlerin BSE Ders Saati İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	SÜRE			
	YETERLİ		YETERSİZ	
	f	%	f	%
1			X	5,56
2			X	5,56
3			X	5,56
4			X	5,56
5			X	5,56
6			X	5,56
7			X	5,56
8			X	5,56
9			X	5,56
10	X	5,56		
11			X	5,56
12			X	5,56
13			X	5,56
14			X	5,56
15			X	5,56
16			X	5,56
17			X	5,56
18			X	5,56
TOPLAM	1	5,56	17	94,44

Yapılan görüşmeler sonucunda Tablo 2' ye göre; 18 öğretmenden 17 (%94,44)' si ders saatinin yetersiz olduğunu söylemekte sadece 1 (%5,56) öğretmen ders saatini yeterli bulmaktadır.

Öğretmenler, yönetmelik gereği dersin 2 öğrenci ile işlendiğini, öğretmen sayısının yetersiz olduğunu, zaman ve mekân yetersizlikleri nedeniyle yine derslerin 3, 4, 5 kişilik gruplarla işlendiği için sadece ses egzersizleri yapabildiklerini, ders saatinin sadece haftada 1 saat olması nedeniyle dersin yetersiz kaldığını ve verimli olmadığını ifade etmişlerdir.

Tabloya bakıldığında, öğretmenlerin tamamına yakınının haftalık ders saatini yeterli bulmadıkları görülmektedir. Yeterli öğretmen sayısı ve sınıf bulunamamasının, dersin 3-5 kişilik öğrenci grupları ve hatta toplu olarak işlenmesinden dolayı ders saatinin yetersiz olduğu görülmektedir. Ders saatini yeterli bulan bir öğretmen ise, çalışma için uygun şartlar sağlandığında dersin bireysel yani tek kişi ile yapılması ile haftada 1 saati yeterli bulduğunu ve 2006 yılından 2011 yılına kadar (yönetmelik değişikliği öncesi) dersin bu şekilde işlendiğini ifade etmiştir.

Mustan (2010) yapmış olduğu çalışmada, ders saatinin yetersiz olduğunu ve artırılması gerektiğini, Çoşkunsoy (2008), ses eğitimi dersine programda daha fazla yer verilmesi gerektiğini, Tonya (2008), hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ders saatini yetersiz bulduğunu ifade etmiştir.

BSE dersinin haftalık saati ile ilgili olarak öğretilerin görüşlerinden dikkat çekici bulunanlar:

Örneğin;

Bireysel ses eğitimi dersi saatini yeterli bulmuyorum. Üniversite yetenek sınavlarında Ses alanında baraj puanları arttırılmıştır. Hatta bazı üniversitelerin sınavlarında ses alan puanı çalgı alan puanının üstündedir. Ayrıca yine bu sınavlarda deşifre ya da ezgi tekrarları da ses alanıyla, sesin yeterlilikleriyle ilişkili olduğuna göre çözümün BSE ders saatinin Bireysel Çalgı ve Pişano ders saatleri ile eşitlenmesi olduğunu düşünüyorum.” demiştir.

“Biz, sınıfı 3'e bölerek 3 öğretmen çalışıyoruz.8-9 kişiyi aynı saate alamayacağımız için, ders çıkışlarına aktarıyoruz. Ancak çocukların dershanelerinin olması ve son yılda girecekleri sınavlara hazırlık yapmaları, rapor almaları, derslere girmemelerine neden oluyor. Bu da ders saatlerini yetersiz kılıyor.”

Tablo 3. Öğretmenlerin Dersin Okutulduğu Dönem İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	DERS DÖNEMİ			
	UYGUN		UYGUN DEĞİL	
	f	%	f	%
1			X	5,56
2	X	5,56		
3			X	5,56
4			X	5,56
5	X	5,56		
6	X	5,56		
7	X	5,56		
8			X	5,56
9	X	5,56		
10	X	5,56		
11			X	5,56
12			X	5,56
13			X	5,56
14			X	5,56
15			X	5,56
16	X	5,56		
17			X	5,56
18			X	5,56
TOPLAM	7	38,89	11	61,11

Tablo 3' e göre; 18 öğretmenden 7 (%38,89)' si BSE dersinin son sınıfta olmasının uygun bulduklarını ifade etmektedirler. Fakat bu 7 öğretmenden 3' ü uygun bulmalarının yanı sıra BSE dersinin işlendiği dönemin geç kalınmış olduğunu diğer sınıflarda da öğrencilerle çalışma imkânlarının olmasını istediklerini vurgulamaktadırlar. 4 öğretmen ise öğrencilerin mutasyon dönemini tamamlamış olmaları sebebiyle dersin döneminin uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

BSE dersinin son sınıfta olmasını uygun bulmayan 11 (%61,11) öğretmen ise; öğrencilerin seslerini tanımadan, doğru nefes almayı, ses hastalıklarını ve korunma yollarını bilmeden, sesini doğru ve etkili bir şekilde kullanmayı öğrenmeden MİOY ve koro dersi yaptıklarını bu nedenle 12. Sınıfın BSE dersi için çok geç olduğunu bu dersinin daha erken sınıflarda verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Tablo 3' e bakıldığında, öğretmenlerin çoğunluğu BSE dersinin yalnızca son sınıfta olmasını uygun bulmamışlardır. Uygun bulduğunu belirten öğretmenlerin yarısından fazlasının ise, “daha erken dönemlerde çalışma imkânı” istediklerini ifade

etmiş olmaları, BSE dersinin bulunduğu dönemin daha erken bir yıl veya döneme alınmasının gerekliliğinin ortaya çıktığı söylenebilir.

Mustan (2010), dersin bulunduğu dönemin 9. Sınıfta olmasının uygun olacağını ifade etmiştir. Öğrencilerin okula başladıkları ilk yılda seslerini doğru teknikle kullanmayı öğrenmeleri daha sonraki yıllarda seslerini kullanırken oluşabilecek problemlerin önüne geçilmesini sağlayacaktır.

Tablo 4. Öğretmenlerin BSE Dersinin Bulunması Gerektiği Dönemle İlgili Görüşleri

Sınıf	9		10-11-12		9-10-11-12		11-12		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmen	1	5,5	2	11,1	7	38,8	3	16,6	5	27,7
Toplam	1	5,5	2	11,1	7	38,8	3	16,6	5	27,7

Tablo 4'e göre; 18 öğretmenden sadece 1' i (%5,5) BSE dersinin 9. Sınıfta, 2' si (11,1) 10-11-12. sınıflarda, 3' ü (%16,6) 11-12. sınıflarda, 5' i (%27,7) 12. sınıfta, 7' si (%38,8) 9-10-11-12. sınıflarda bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dersin 12. sınıfta olması gerektiğini uygun bulan öğretmenlerden 1 tanesi bu dersin daha erken dönemlerde okutulması imkânı verilirse daha faydalı olacağını vurgulamıştır. 9-10-11-12. sınıflarda bulunması gerektiğini ifade eden öğretmenlerden 1' i ise 9-10-11. Sınıflarda 1 saat 12. sınıfta 2 saat bulunmasının faydalı olduğunu vurgulamıştır.

Tablo 4' e bakıldığında, BSE dersinin yalnızca 12. sınıfta olmasının yeterli olmadığı anlaşılmıştır. 14 (%77,7) öğretmen BSE dersinin okulun ilk üç yılı içerisinde başlatılması gerektiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğunun ifadeleri dikkate alındığında BSE dersinin 12. sınıftan daha önce okutulması gerektiği söylenebilir.

Timmermans vd. (2004) yapmış olduğu çalışmasının sonucunda ses eğitiminde iyi organize edilmiş bir ses eğitim programına ihtiyaç olduğunu ve bu programında ancak 9. aydan sonra etkili olduğunu vurgulamıştır.

Köse (2001) yapmış olduğu çalışmasında Anadolu güzel sanatlar liselerindeki koro derslerinde öğrencilerin seslerinin oldukça yıprandığını tespit etmiş ve Anadolu güzel sanatlar liseleri programına bireysel ses eğitimi dersinin eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

BSE dersinin bulunması gerektiği dönemle ilgili öğretmenlerin görüşleri:

Örneğin;

“9.sınıftan başlayan teorik ve pratik diye 2 aşamaya ayrılan bir süreç takip edilmeli”

“9-10-11. sınıflarda hafta da birer, 12.sınıfta da haftada 2 saat olması gerektiğini düşünüyorum. İlköğretim de çok yetersiz müzik dersi görüp bize gelen öğrencilerimiz gerek koro derslerinde gerekse solfej okurken seslerini nasıl kullanmaları gerektiğini bilmiyorlar.”

“10. Sınıfta da olması gerekir. Bu sınıfta gerçek anlamıyla solfej dersi başladığından (9. Sınıf teorik ağırlıklı ve kısıtlı solfej) öğrenciler yanlış okuma alışkanlıkları edinmektedir. Aynı zamanda bu sınıfta koro dersi başladığından bireysel ses eğitimi desteğinin çok gerekli olduğunu düşünüyorum.”

“Bu ders okulun başlangıcında verilmeli. Doğru teknikle nefes almayı ve sesini doğru bir biçimde kullanmayı daha yolun başındayken öğrenmeli. Çünkü biz şan dersi değil ses eğitimi dersi işliyoruz...”

“11. Sınıfta bireysel ses eğitimine başlanmalı diye düşünüyorum. Çünkü aslında içeriği geniş bir dal, sadece 12. Sınıfta bu dersin olması verimli olmamızı ve öğrencinin bireysel ses eğitimi ile ilgili bilgisinin eksik bir şekilde mezun olmasına neden oluyor.”

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Öğretmenlerin Alana Özgü Beceri Kazandırma Sırasında Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	Beceri Kazandırma					
	Sorun Var		Sorun Yok		Fikrim Yok	
	f	%	F	%	F	%
1	X	5,56				
2	X	5,56				
3					X	5,56
4	X	5,56				
5	X	5,56				
6	X	5,56				
7			X	5,56		
8	X	5,56				
9	X	5,56				
10	X	5,56				
11	X	5,56				
12	X	5,56				
13	X	5,56				
14	X	5,56				
15	X	5,56				
16	X	5,56				
17	X	5,56				
18	X	5,56				
TOPLAM	16	88,8	1	5,56	1	5,56

Tablo 5' e göre öğretmenlerin %5,56' sı alana özgü becerileri kazandırmada sorun yaşamadığını ifade ederken, %88,8' i ise alana özgü becerileri kazandırmada sorun yaşadıklarını, %5,56' sı toplu (sınıfın tamamı) ders işlendiği için alana özgü becerilerin kazanımıyla ilgili herhangi bir yorum yapamayacaklarını ifade etmişlerdir.

Erdem (2010), güzel sanatlar lisesi mezunu olan öğrencilerin seslerinde yıpranma ve kısıklık olduğunu, Üzeren (2008) güzel sanatlar lisesi ses eğitimi dersinde kazandırılmak istenen davranışların orta düzeyde olduğunu, Türkmen (1999) güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin çoğunluğunda ses kırılması, kısılması ve pürüzlenme gibi sorunlar olduğunu tespit etmiştir.

Tabloya bakıldığında, BSE derslerinde alana özgü becerilerin kazandırılmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sorun yaşadığı görülmüştür. Yaşanılan sorunlar Tablo 6'da açıklanmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin BSE Öğretim Programında Bulunan Alana Özgü Becerilerin Kazandırılması Sırasında Karşılaştıkları Sorunların Dağılımı

Öğretmen	Alana Özgü Beceriler											
	Ses sistemini oluşturan organ ve bölgelere eş zamanlı ve uyumlu kullanma becerisi kazandırma sorunları		Konuşmada sesini doğru güzel ve etkili kullanma becerisi kazandırma sorunları		Şarkı söylemede sesini doğru güzel ve etkili kullanma becerisi kazandırma sorunları		Ses gelişim döneminde uygun rejistr (registre) geçişleri yapma becerisi kazandırma sorunları		Ses sağlığını koruma becerisi kazandırma sorunları		İcra (yorumlama) becerisi kazandırma sorunları	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
2	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56			x	5,56
3	FİKRİM YOK											
4	x	5,56			x	5,56	x	5,56			x	5,56
5							x	5,56				
6	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56			x	5,56
7	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
8	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
9	x	5,56	x	5,56	x	5,56					x	5,56
10	x	5,56			x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
11	x	5,56			x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
12	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
13									x	5,56		
14	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
15	x	5,56			x	5,56	x	5,56			x	5,56
16			x	5,56	x	5,56	x	5,56			x	5,56
17	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
18	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56	x	5,56
TOPLAM	14	77,84	11	61,16	15	83,4	15	83,4	10	55,6	15	83,4

Tablo 6' ya göre öğretmenlerin %77,84' ü Ses sistemini oluşturan organ ve bölgelere eş zamanlı ve uyumlu kullanma becerisi kazandıramadığını, %61,16' sı Konuşmada sesini doğru güzel ve etkili kullanma becerisi kazandıramadığını, %83,4' ü Şarkı söylemede sesini doğru güzel ve etkili kullanma becerisi, icra (yorumlama) becerisi ve ses gelişim döneminde uygun rejistır geçişleri yapma becerisi kazandıramadığını, %55,6' sı Ses sağlığını koruma becerisi kazandıramadığı görülmektedir.

Tabloya göre, öğretmenler kazandırılması gereken alana özgü davranışların birçoğunda sorun yaşamaktadırlar. Kazandırılmak istenen alana özgü beceriler birbirleri ile sarmal olarak iç içe geçmiş bir yapıda bulunmaktadır. Bu yüzden herhangi bir kazanımın oluşmasında sorun olması diğerlerini de etkilemekte ve zincirleme bir sorun durumunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. En düşük oranda olan ses sağlığını kazandırma becerisinde bile öğretmenlerinin yarısından fazlasının sorun yaşadığını belirtmesi dikkat çekicidir.

BSE öğretim programında bulunan alana özgü beceriler kazandırılmasında karşılaştıkları sorunlar ile ilgili öğretmenlerin görüşleri:

Örneğin:

“Ses sağlığını koruma becerisi geliştirmede sıkıntı duyuyorum.”

“Karşılaştığım en büyük sorun öğrencilerin seslerini yeterince koruyamamış olması ve ses problemlerinin birçoğunda yerleşmiş olması.”

“Yaş döneminden kaynaklı yaşadığımız en önemli sorun Register geçişleri ya da ses gürlüğü çalışmalarında yaşıyor”

“Teknik sorunların dışında bölgesel ve de coğrafik nedenlerden dolayı mesela diksiyon ses renkleri yapısı gibi.”

Tablo 7. Öğretmenlerin Mutasyon Döneminde Sorun Yaşayıp Yaşamadıkları İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	MUTASYON			
	Sorun Var		Sorun Yok	
	f	%	f	%
1	X	5,56		
2	X	5,56		
3	X	5,56		
4	X	5,56		
5			X	5,56
6	X	5,56		
7	X	5,56		
8	X			
9	X			
10	X			
11	X	5,56		
12	X	5,56		
13			X	5,56
14	X	5,56		
15	X	5,56		
16	X	5,56		
17			X	5,56
18	X	5,56		
TOPLAM	15	83,34	3	16,66

Tablo 7' ye göre öğretmenlerin %16,66' sı öğrencilerin 12. sınıf olup yaşça mutasyon döneminin sonuna gelmeleri sebebiyle sorun yaşamadıklarını ifade etmektedirler. %83,33' ü ise mutasyon dönemi ile ilgili sorun yaşadıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca mutasyon döneminde sorun yaşadığını ifade eden 15 öğretmenden 3' ü bu sorunlarla nadiren karşılaştıklarını vurgulamışlardır.

Mutasyon döneminde yaşanan sorunların daha çok erkek öğrencilerde olduğunu, bu durumda daha çok öğrencinin durumuna göre eser seçtiklerini, nefese dayalı alıştırma yaptıklarını, seslerini yıpratmadan seslerini nasıl korumaları gerektiğini öğrettiklerini ifade etmişlerdir. Gerekli olduğu zamanlarda uzman hekimlerden yardım aldıklarını da eklemiştir. Ancak kitaplarda ve müfredatta bu konuya çok az değinildiğini ifade etmişlerdir.

Coşkunsoy (2008), mutasyon dönemi içinde bulunan öğrencilere ses sağlığını koruma ve sesini doğru kullanma ile ilgili kazanımların mutlaka oluşturulması gerektiğini, Töreyin (2006) öğrencilerde yaşanan ses problemlerinin mutasyon döneminde uygun ses eğitiminin verilmemesinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

Kenneth (1992), ergenlik çağındaki gençler için yapılması gereken en önemli şeyin, iyi ve doğru bir ses eğitimi almaya devam etmeleri olduğunu ifade etmiştir. Siupsinskiene ve Lycke .(2010) ergenlik döneminde ses eğitimi alarak şarkı söyleyen çocuklarda eğitim almayanlara kıyasla daha büyük ses alanı genişliklerine ulaştıklarını gözlemlediklerini ifade etmiştir.

Tablo 7' ye göre, BSE derslerinde öğretmenlerin birçoğu mutasyon dönemi ile ilgili sorunlar yaşamaktadır. Tablo 7 ve 6 birlikte incelendiğinde yaşanan sorunların yüzdesinin aynı oranda olması dikkat çekicidir.

Örneğin;

“Ses çok hassas bir konudur. Kızlarda regl dönemi de çok etkili oluyor. Ama çocukların seslerini asla zorlamadan ders işlemeye dikkat ediyoruz. Sonuçta bizler ses eğitimi veriyoruz. Amacımız; konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmalarını sağlamak, sağlıklı ses üreterek doğru, güzel konuşmalarını ve şarkı söyleme becerilerini geliştirmek ve iyi bir dağarcık kazanmalarını sağlamaktır. Tüm bunları yaparken "ses registre"leri zorlanmamalı, mutasyon döneminden çıkmamış oldukları bilinmelidir. Aksi takdirde problem , seslerini kaybetmeye kadar gidebilir!!”

“Foniatrı alanında isim yapmış uzmanlarla öğrencilerimizi buluşturuyoruz ve uzman görüşlerini öncelik yapıp çalışmalarımıza devam ediyoruz.”

“Çok büyük problemler yaşamıyorum. Ama problem yaşadığım öğrencilerime bu dönemle ilgili sorunlarının geçici olduğunu ve o durumda olan öğrencilerimi yormayacak çalışmalar yaptırıyorumve seslerine uygun parçalar veriyorum.”

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Öğretmenlerin Okulların Fiziki Şartları İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	FİZİKİ ŞARTLAR		UYGUN DEĞİL	
	UYGUN			
	f	%	f	%
1	X	5,56		
2			X	5,56
3			X	5,56
4	X	5,56		
5	X	5,56		
6	X	5,56		
7	X	5,56		
8			X	5,56
9			X	5,56
10	X	5,56		
11			X	5,56
12	X	5,56		
13	X	5,56		
14	X	5,56		
15	X	5,56		
16			X	5,56
17			X	5,56
18			X	5,56
TOPLAM	10	55,56	8	44,44

Tablo 8' e göre; 18 öğretmenden 10 (%55,56)' u okullarındaki fiziki şartların uygun olduğunu ifade etmektedirler. Fiziki şartların uygun olmadığını söyleyen 8 (%44,44) öğretmenin ise en büyük problemleri uygun dersliğin, yalıtımın ve havalandırmanın olmayışı, teknik donanım eksikliği ve akustik ortam ile ilgili sorunlardan kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Fizik şartların uygun olmadığı belirtilen öğretmenler okulların binalarının GSL olması amacı ile yapılmadığını ve kendi binaları olmamasından dolayı geçici binalarda ders yapıyor olduklarını ifade etmişlerdir.

Mustan (2010) yapmış olduğu çalışmasında okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi gerektiğini sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin fiziki şartlar nasıl olmalıydı sorusuna verdiği cevaplar:

Örneğin;

“Çok küçük sınıflarda ders yapmaktayız egzersiz yaptıkça oksijensiz bir atmosfer oluyor içeride ve öğrencinin nefesi rahatsız edici olabiliyor. En ideal olanı; ses yalıtımı yapılmış, normal bir sınıfta iki kişinin rahat rahat sığabileceği, bir piyano, kitaplık ve öğretmenin masasının olduğu, rahat hareket edilebilir bir alanın olması, yeterince havalandırmaya sahip, mümkünse güneş görebilen, kliması olan, yerlerin parke olduğu bir sınıf olabilir.”

“Dersliklerde ve piyano odalarında ses yalıtımı ve teknik donanım olmadığı için çalışma esnasında konsantrasyon bozukluğu yaşanabiliyor.”

“Fiziki şartlar uygun değil, çünkü kendimize ait bir okulumuz yok”

Tablo 9. Öğretmenlerin BSE Dersini Kaç Kişi İle İşlediklerine İlişkin Görüşleri

DERS SAATİ	ÖĞRENCİ SAYISI								TOPLAM	
	2		3		4		Sınıf tamamı (15-30)			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	7	38,89	4	22,22	5	27,78	2	11,11	18	100

Tablo 9’ a göre öğretmenlerin %38.89’ u BSE dersini iki öğrenci ile %22,22’ si üç öğrenci ile %27,78’ i dört öğrenci ile ve %11,11’ i BSE dersini sınıfın tamamı ile yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin tamamı dersi bireysel olarak tek kişi ile işleyemedikleri, MEB tarafından 4 yıl önce değiştirilen yönetmelik ile bireysel derslerin en az 2 öğrenci ile yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tabloya göre, BSE dersleri, öğretmenlerin birçoğu tarafından 2-3-4 kişilik gruplar halinde işlenmektedir.11 öğretmen kişi başına haftalık 40 dakika olan bir ders saatini 2-3-4’ e bölmek zorunda kalmalarının BSE derslerinin yapılmasını zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Ayrıca 2 öğretmen BSE ders programlarının okul idareleri tarafından öğrencilere paylaştırılmamasından dolayı dersi tüm sınıfla birlikte toplu ses eğitimi olarak yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, BSE dersinin amacından tamamen uzaklaşıldığı ve önemsenmediği görülmektedir.

BSE dersini kaç kişi ile yaptıklarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri:

Örneğin:

“Sınıfı paylaşıyoruz ve öğrencilerle bireysel olarak veya 2 şerli gruplar halinde çalışma yapıyoruz. Ancak haftalık programda bu dersin 1ders saati olarak gözükmesi oldukça problem yaratan bir durum. Ders saati dışına da ders koymak zorunda kalıyoruz. Ve bu son sınıflar için uygun olmuyor. Çünkü hazırlanmaları gereken bir sınavları ve çalışmalarını gereken genel kültür dersleri oluyor!”

“Okulunuzun ders programını birebir ders işlemeye uygun yapılamadığından verimli bir ders tamamıyla işlenememektedir. Şöyle ki sadece 12. Sınıflara uygulanan bireysel ses eğitimi dersi haftanın bir günü bütün sınıfa aynı saatte uygulanmakta, dolayısıyla bütün sınıf aynı anda derse girmektedir. Biz bu sorunu konuya hakim olabilecek müzik öğretmenlerine sınıfı paylaştırarak çözdük. Yalnız bireysel işlenmesi gereken bu derse yine de en az 3 veya 4 öğrenci aynı anda girmek zorunda kalıyor.”

“Toplu ses eğitimi yapmaya çalışıyoruz. BSE Dersi için ders programını yapılmıyor. BSE dersi en azından 2-3 kişilik gruplara bile bölünemiyor.”

Tablo 10. Öğretmenlerin BSE Dersi İşlenişi Sırasında Yaptıkları Çalışmalar

Öğretmen	Çalışma Alanları											
	Gevşeme - Yumuşama		Nefes		Ses		Artikülasyon		Solfej		Eser	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	X	5,56	X	5,56	X	5,56			X	5,56	X	5,56
2	X	5,56			X	5,56	X	5,56			X	5,56
3					X	5,56			X	5,56	X	5,56
4					X	5,56						
5			X	5,56	X	5,56			X	5,56	X	5,56
6			X	5,56	X	5,56					X	5,56
7	X	5,56	X	5,56	X	5,56					X	5,56
8					X	5,56						
9					X	5,56					X	5,56
10			X	5,56	X	5,56					X	5,56
11					X	5,56						
12	X	5,56	X	5,56	X	5,56			X	5,56	X	5,56
13			X	5,56	X	5,56					X	5,56
14	X	5,56	X	5,56	X	5,56					X	5,56
15			X	5,56	X	5,56						
16					X	5,56						
17			X	5,56	X	5,56	X	5,56			X	5,56
18			X	5,56	X	5,56			X	5,56	X	5,56
TOPLAM	5	27,78	11	61,11	18	100	2	11,11	5	27,78	13	72,22

Tablo 10' a göre; dersin işlenişi esnasında öğretmenlerden % 27,78' i bedensel gevşeme ve yumuşama hareketleri yaptırdığını, % 61,11'i nefes egzersizleri yaptırdığını, % 11,11' i tekerlemeler ve konuşma egzersizleri ile artikülasyon çalışması yaptırdığını, % 27,78' i solfej, % 72,22' i öğrencilerin seslerine uygun buldukları eserleri çalıştırdıklarını ve öğretmenlerin hepsi (%100) her derste mutlaka ses egzersizleri yaptırdıklarını ifade etmişlerdir.

BSE dersini öğretmenler, gevşeme – yumuşama, nefes, ses, artikülasyon, solfej ve eser seslendirme olarak adlandırılan çalışma alanlarına göre işlediklerini ifade etmişlerdir.

BSE dersi işlenişi sırasında yukarıda bulunan çalışma alanlarının tamamının her öğrenciye bir ders içerisinde eş zamanlı olarak verilmesi gerektiği düşünüldüğünde;

16 öğretmenin artikülasyon çalışmaları,

13 öğretmenin solfej çalışmaları ve gevşeme- yumuşama hareketleri,

7 öğretmenin nefes alıştırmaları,

5 öğretmenin eser çalışmaları yaptırmadığını ifade etmiş olmaları BSE dersinin çalışma alanlarının eksik olarak yapıldığını göstermektedir.

Tabloya göre, BSE dersinde yapılan çalışma alanlarının sonuçlarının hepsinin %100 çıkmış olması gerekirken, sadece ses alıştırmaları çalışmasının oranının %100 çıkması BSE dersinin gerektiği gibi planlanarak yapılmıyor olduğunu düşündürülebilir.

Üzeren (2008), öğrencilerde nefes kontrolünün sağlanabilmesi için daha dikkatli çalışmalar yapılması gerektiğini, Töreyin (2006) ses eğitimi derslerinin nitelikli ve alanında yetişmiş öğretmenler tarafından yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

BSE dersi işlenişi sırasında öğretmenlerin yaptıkları çalışmalar ile ilgili verdikleri bilgiler:

Örneğin;

“Dersimin ilk 15-20 dakikasını egzersize ayırırım. Birlikte ve ayrı egzersizler yaptırırım bir diğerini dinlemenin çok faydalı olduğunu gözlemliyorum. Daha sonra eserleri üzerinde çalışırız eşliksiz okuruz. Son olarak da eşliklerini çalarım ve söylerler.”

“Çoğunlukla bir ders saatinde 2 öğrenciyle çalışıyorum zamanı bölmeye çalışarak. Başta nefes egzersizleri ve her öğrencinin ses aralığına uygun egzersizler ve ardından repertuar çalışmaları yapıyorum.”

“İlk 20 dakika 1.öğrenci ile diğer 20 dakika 2.öğrenci ile ders yapabiliyorum. İki öğrenci de aynı ses gurubunda ise (ör; soprano) zaman kazanmak için teknik çalışmaları birlikte yapıp eser çalışmasını bireysel olarak yapıyoruz.”

Tablo 11. Öğretmenlerin BSE Dersi Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Görüşleri

Öğretmen	UYGULAMA													
	Süre		Mutasyon		Kaynak		Kitap		Ders dönemi		Dersin işlenişi		Fiziki şartlar	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	X	5,56	X	5,56					X	5,56				
2	X	5,56	X	5,56	X	5,56			X	5,56			X	5,56
3														
4	X	5,56	X	5,56					X	5,56				
5	X	5,56												
6	X	5,56	X	5,56			X	5,56						
7	X	5,56	X	5,56					X	5,56				
8	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56
9	X	5,56	X	5,56	X	5,56							X	5,56
10	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56
11	X	5,56	X	5,56					X	5,56	X	5,56		
12	X	5,56	X	5,56					X	5,56				
13	X	5,56			X	5,56			X	5,56	X	5,56		
14	X	5,56	X	5,56					X	5,56			X	5,56
15	X	5,56	X	5,56					X	5,56				
16	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	x	5,56	X	5,56
17	X	5,56	X	5,56			X	5,56	X	5,56			X	5,56
18	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56	X	5,56			X	5,56
Toplam	17	94,52	15	83,3	7	38,92	6	33,36	14	77,7	5	27,8	8	44,4

Tablo 11' e göre öğretmenlerin %94,52' si ders saatinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. %83,3' ü ise mutasyon dönemini tamamlamamış öğrencilerle ses çalışmaları yaparken sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %38,92' si ders ile ilgili kaynak kitap bulma sıkıntısı yaşadığını ifade ederken %33,36' sı ders kitabının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. %77,7' si dersin okutulduğu dönemin geç kalınmış olduğunu ve BSE dersinin daha erken dönemlerde okutulması gerektiğini, %27,8' i ders işlenişi ile ilgili sorunlar yaşadığını, %44,4' ü okullarındaki fiziki şartların BSE dersini yapılabilmesi için uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 11' e göre, uygulama sırasında karşılaşılan en önemli sorun dersin süresi ile ilgilidir. Diğer sorunlar önem sırasına göre incelendiğinde dersin dönemi - mutasyon – fiziki şartlar – kaynak – ders kitabı – dersin işlenişi olarak sıralanabilir.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde BSE dersinin;

3-5 kişilik öğrenci grupları ve hatta toplu olarak işlenmesinden dolayı ders saatinin yetersiz olduğunu,

Yalnızca son sınıfta olmasının uygun olmadığını ve geç kalınmış olduğunu,

Öğrencilerin okula başladıkları dönemden itibaren düzenli ve programlı bir ses eğitimi ile seslerini kullanmayı öğrenmelerinin gerekli olduğunu,

Mutasyon döneminde olan öğrencinin sesinin ihtiyacına göre düzenlenerek ve gerekli görülen zamanlarda uzman hekimlerden de yardım alınarak öğrencinin sesine zarar verilmeden yapılmasının gerekliliğini,

Ders kitabında konu anlatımlarına çok az yer verilmesi ve içerisinde bulunan eserlerin öğretmenler tarafından öğrencilerin ses sınırlarına uygun bulunmamasından dolayı kitabın yetersiz olduğunu,

Türkçe eser ve kaynak bulmada sıkıntı yaşadıklarını,

Okulların içinde bulunduğu fiziki şartların ve okul idarelerinin yardımcı olmayan tutumlarından dolayı ders işlenişi sırasında sorunlar yaşadıklarını ifade etmiş olmaları dikkat çekicidir.

Örneğin:

“Ders saati uygulamaları ve dersin son sınıfta olması problemlere neden olmaktadır.”

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 12. Öğretmenlerin BSE Öğretim Programındaki Ses Eğitimi Kavramlarının Anlaşılır Olup Olmadığı İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETMEN	SES EĞİTİMİ KAVRAMLARI			
	ANLAŞILIR		ANLAŞILIR DEĞİL	
	f	%	f	%
1			X	5,56
2	X	5,56		
3			X	5,56
4			X	5,56
5	X	5,56		
6			X	5,56
7	X	5,56		
8	X	5,56		
9			X	5,56
10	X	5,56		
11			X	5,56
12	X	5,56		
13	X	5,56		
14	X	5,56		
15			X	5,56
16			X	5,56
17			X	5,56
18	X	5,56		
TOPLAM	9	50	9	50

Tablo 12' ye göre; Öğretmenlerin yarısı (%50) programdaki ses eğitimi kavramlarının öğrenciye aktarılacak kadar açık ve anlaşılır olduğunu söylerken, diğer yarısı (%50) da programdaki hiçbir kavramı açık ve anlaşılır bulmadıklarını kavramların biraz daha öğrencinin anlayabileceği seviyede somutlaştırılarak anlatılmasının daha verimli olacağını ifade etmektedirler.

Tablodan, öğretmenlerin programdaki kavramların anlaşılır bulup bulmaması görüşleri yarı yarıya farklı oranda çıkmış olması düşündürücü bulunmuştur.

Ancak öğretmenlerin bu konudaki ortak görüşü, programdaki kavramları öğrenciye aktaracak ve açıklayacak olan öğretmenlerin alanında donanımlı olması gerektiği olarak ifade edilebilir.

Çiftçi (2008) müzik öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinde sürekliliğin

sağlanması için hizmet içi eğitimde yeni yapılanmalara gidilmesini önermiştir.

Örneğin;

“Programdaki ses eğitimi kavramları öğrenciye aktarılacak kadar açık ve anlaşılırdır. Çünkü bu kavramları öğrenciye anlatacak, kavratacak ve uygulatacak kişi BSE öğretmenidir. Bu nedenle bu dersin, lisans döneminde ana branşı ses eğitimi olan öğretmenlerle yapılması esas olmalıdır.”

“Ses eğitimi dersi somut değil soyut işlenen bir ders olduğu için kavramlardan çok onu aktaracak öğretmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Görülmeyen durumları somutlaştırmalı ve bol örnekle açıklaması gerekiyor.”

“Ses eğitimi çokça soyut kavram içermektedir. Bu kavramları anlaşılır kılınması öğretmen odaklıdır.”

“Ses eğitimi kavramları programda açık ve net olarak anlatılmış ama bu dersin öğretim programının sadece 12. Sınıflarla sınırlandırılmış olması 1 ders yılı gibi kısa bir sürede öğrencinin bu kavramları algılamasını zorlaştırabiliyor.”

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın sonuçları alt problemlerin sırası ile verilmiştir.

BSE dersinin uygulamasına yönelik olarak;

- BSE ders saatinin yetersiz olduğu,
- BSE dersinin programlandığı dönemin okulun ders programları ve öğrencilerin yaş, ses gelişim durumları dikkate alındığında geç kalınmış olduğu,
- BSE dersinin programlandığı dönemden daha önceki dönemlerde tercihen 9. Sınıftan başlayarak kademeli okutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- BSE dersi alana özgü becerilerin kazandırılmasında büyük ölçüde sorun yaşandığı,

BSE dersi alana özgü becerilerin kazandırılmasında yaşanan sorunlar önem sırasına göre:

1. Şarkı Söylemede Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
 2. Ses gelişim döneminde uygun rejistr (registre) geçişleri yapma becerisi kazandırma
 3. İcra (yorumlama) becerisi kazandırma
 4. Ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma becerisi
 5. Konuşmada sesini doğru güzel ve etkili kullanma becerisi kazandırma
 6. Ses sağlığını koruma becerisi kazandırma olduğu ortaya çıkmıştır.
- Mutasyon döneminde ses eğitiminde büyük ölçüde sorun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.
 - %44,4 oranında okullarda BSE eğitimi dersi işlemek için hazırlanan fiziki şartların yetersiz olduğu,
 - BSE dersinin çoğunlukla 3 ve daha fazla öğrenci ile yapıldığı,
 - Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders içi çalışma alanlarından;
 - 1. 8' inin eser çalışması yaptırmadığı,

2. 7' sinin nefes çalışması yaptırmadığı,
3. 13' ünün gevşeme-yumuşama ve solfej çalışması yaptırmadığı,
4. 16' sınıfın artikülasyon çalışmaları yaptırmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmada BSE dersinin uygulanması sırasında en yoğun karşılaşılan sorunlar sırası ile süre ve dersin dönemi olduğu bunları mutasyon-kaynak-fiziki şartlar-ders kitabı-dersin işlenişinin takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Bireysel ses eğitimi öğretimi programındaki ses eğitimi kavramlarının anlaşılabilirliği konusundaki görüşlerin eşit olarak dağılım göstermekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak;

Ses sağlığı ve mutasyon dönemi ile ilgili sorunlar ve çözümleri ile ilgili konulara ders kitaplarında daha fazla yer verilmesi,

Güzel sanatlar liselerinde kullanılan BSE ders kitabına öğrencilerin ses alanında olabilecek farklılıklarda gözetilerek eserlerin transpoze şekillerinin de eklenmesi,

BSE programındaki ders kitabının öğrencinin anlayabileceği bir biçimde yenilenmesi,

Ses eğitimi ve ses sağlığı alanında yetişmiş profesyonel kişilerin öğrenciler ve öğretmenlere yönelik olarak okullarda seminerler- konferanslar vermelerinin sağlanması,

Güzel sanatlar liselerinde diksiyon derslerine yer verilmesi,

BSE dersi veren öğretmenlerin hizmet içi eğitim ile donanımlarının artmasının sağlanması,

BSE eğitimi dersi verecek olan öğretmenlerin ses eğitimi alanı mezunu olmalarının dikkate alınması,

BSE dersi için bir öğretmen kılavuz kitabı hazırlanması önerilmektedir.

BSE dersinin uygulamasına yönelik olarak;

BSE dersinin haftalık ders saatlerinin 2x2 şeklinde yapılması,

BSE dersinin işitme ve koro derslerinin yapılmaya başlandığı dönemlerde başlamasının programlanması,

BSE dersi için yalıtımı ve havalandırması sağlanmış, akustik ortamı uygun olan dersliklerin sağlanması,

Öğretmen sayısının ve ders saatlerinin artırılması ile (okul idareleri tarafından) dersin toplu değil de bireysel olarak yapılabilmesine imkân sağlanması önerilmektedir.

Bu araştırmadan hareketle;

BSE dersi öğretmenlerinin öğretim stratejilerinin neler olduğu,

Okul idarelerinin BSE dersine karşı tutumlarının nasıl olduğu,

Öğrencilerin BSE dersine karşı olan tutumlarının neler olduğu,

BSE dersi öğretmenlerinin yetiştirilmesinin nasıl olduğunun araştırılması da önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Behrman, A.(2007). *Speech and Voice Science*. U.K.: Plural Publishing
- Bradley, B.E. (1974). *Fundamentals of Speech Communication: The Credibility of Ideas*. USA: By.Wm.C. Brown Company Publishers.
- Büyükkaragöz, S.- Çivi, C.(1996). *Genel Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları
- Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (7. Baskı)*.Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Calilhanna,A. With Ebbers, D.,Weiss, J.M. (2012). *The Vocolist's Guide to Recording, Rehearsing, and Performing: Care and Maintenance for singers in Every Genre*. USA: Disc Makers Presents (www.dismakers.com).
- Cevanşir,B.- Gürel,G.(1982).*Foniatri*. İstanbul: Sanal Matbaacılık. İstanbul Üniversitesi Yayınları
- Chapmen, J.L. (2006). *Singing and Teaching Singing*.U.K.: Plural Publishing
- Coşkunsoy, B.(2008).*Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Ses Problemleri ve Nedenleri*, Yüksek lisans tezi, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun
- Çevik, S.(1997). *Koro Eğitimi ve Yönetimi Teknikleri*. Ankara: Doruk Yayınları
- Çevik, S.(1999). *Koro Eğitimi ve Yönetimi Teknikleri 2. basım*. Ankara: Doruk Yayınları
- Çiftçi, E. (2008). *Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Müzik Öğretmenlerine Verilen Hizmet İçi Eğitimin İncelenmesi ve Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Davids, J.-LaTour, S. (2012). *Vocal Technique: A Guide for Conductors, Teachers, and Singers*. İllinois:Waveland Press
- Deniz, S. (1999). *6-9 Yaş Çocuklarda Bireysel Ses Eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Egüz, S.(1991).*Toplu Ses Eğitimi 1*. Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Erdem, D.(2010). *Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Öğrenim Gören Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri İle Diğer Lise Mezunu Öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi Dersindeki Müzikal Beceri Farklılıklarının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme. (3.basım)*.Ankara: Anı Yayıncılık.
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş (3. Baskı) (Çeviri Editörleri Ali Ersoy- Pelin Yalçınoğlu)*, Ankara: Anı Yayıncılık
- Göğüş, G. (1997). *AGSL Müzik Bölümleri Semineri-I*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Matbaası
- Göğüş, İ. M. (2000). *Sesin Bakımı, Korunması ve Eğitimi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Matbaası
- Güneş, G. (2008). *Yeni İlköğretim Matematik Dersi Programının Öğretme Öğrenme Ortamına Yansımaları*, Doktora Tezi, KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Fen bilimleri Enstitüsü, Trabzon
- Gürzap, C. (2010). *Söz söyleme ve Diksiyon Sanatı. (15. Basım)* İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Howard. E.- Austin, H. (1989). *Born to Sing*. London: Wise Publication.
- Karasar, N. (1994). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd Şti,
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd Şti,
- Kaya, Z. (2006). *Müzik Öğretmenliği Programı I.Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi Dersindeki Başarılarını Etkileyen Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya

Kazan, N.G. (2010). *Ortaöğretim IX. Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Yaşanan Sorunların Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Kenneth, H. (1992). *Teaching Kids to Sing*. New York: Mc Millan Inc.

Kızıldeli, N. (2001). *Mutasyon Döneminde Ses Eğitiminin Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Köse, S. (2001). *Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 1. Sınıf Öğrencilerinin Ses Özelliklerine Ait Sorunların Öğrenci Kaynakları Düzleminde İncelenmesi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTA ÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ.
(2008). *Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü

Murry, T.- Benninger, M.S. (2006). *The Performer's Voice*. U.K. : Plural Publishing.

Mustan, H. (2010). *Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümü 12. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Karşılaştıkları Zorluklar Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Okatan, İ.(1996). *Şarkı Söyleme Sanatı ve Eğitimi*. 1. Ulusal AGSL Müzik Bölümleri Sempozyumu Bildiri Kitabı. Bursa.

Sabar, G. (2008). *Sesimiz Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Pan Yayıncılık

Say, A.(1998). *Müzik Ansiklopedisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2001). *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

Say, A. (2005). *Müzik Öğretimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim (23. Basım)*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Sevinç, S.- Şimşek, G. (2004). *Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Siupsinskiene, N.and Lycke, H. (2010).*Effects of Vocal Training on Singing and Speaking Voice Characteristics in Vocally Healthy Adults and Children Based on Choral and Nonchoral Data*. Klaipeda, Kaunas, LithuaniaandLeuven, Belgium. Accepted for publication March 30, 2010., Kaunas Medical University Hospital, Kaunas, Lithuania; and the Division of Experimental Otolaryngology, Faculty of Medicine, KU Leuven, Belgium

Sönmez, V. - Alacapınar, F.(2013) *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık

Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmenin El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık

Tarman, S. (2006). *Müzik Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Sözkese Matbaası,

Taşer, S. (2006). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Pan Yayınevi

Tavşancıl, E.-Aslan, E.(2001) *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi

Timmermans, B.-Coveliers, Y. - Wuyts,F. L. and Van Looy,L.(2011). *Voice Training in Teacher Education: The Effect of Adding an Individualized Micro teaching Session of 30 Minutes to the Regular 6-Hour Voice Training Program* Brusselandy Antwerpen, Belgium Accepted for publication March 10, 2011.From the Vrije Universiteit Brussel.

Timmermans, B.- De Bodt, M.S.-Wuyts, F.L. and Van de Heyning, P.H. (2004).*Analysis and Evaluation of a Voice-Training Program in Future Professional Voice Users*. Brussels and Edegem, Belgium. Accepted for publication April 26, 2004. From the *Department Rits, Erasmus Institute, Brussels, Belgium; Faculty of Medicine, Department of Otolaryngology, Head and Neck Surgery and Communication Disorders, University Hospital Antwerp, UA, Belgium.

Tonya, A.(2008). *Eğitim Fakülteleri Mzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Karşılaşılın Sorunların Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir

Töreyin, A.M. (2006). *Mutasyon Döneminde Harcanan Sesler ve Ses Eğitimi*. Müzik Eğitimcileri Derneği Dergisi (MZED).5(12)

Töreyin, A.M. (2005). *Güzel Sanatlar Liselerinde Ses Eğitimi ve Harcanan Sesler*. Müzik Sempozyumu ERCİYES ÜNİVERSİTESİ Güzel Sanatlar Fakültesi. Kayseri

Töreyin, A.M. (1999). *Çağdaş Eğitimde Program ve Ses Eğitimi Programları*. Orkestra Dergisi. 306 (45-55)

Töreyin, A.M. (2008). *Ses Eğitimi Temel Kavramlar-İlkler-Yöntemler*. Ankara: Sözkesen Matbaacılık

Töreyin, A.M.(1998).*Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Teknikleri Açıısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Türkmen, F. (1999). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Ses Problemleri*, Yüksek Lisans Tezi, ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa

Uçan, A.(1994). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

zeren, .(2008). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

Varış, F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme (7.Baskı)*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

Vennard, W.(1967). *Şarkı Söyleme Mekanizması ve Tekniği*. (Çeviri: Ayhan Akkaya, Nilgün Ilgıcioğlu ve Feryal ney, Yayına Hazırlayan: Ali Kerem Saysel) Dans-Müzik-Kültür, Çeviri/Araştırma Dergisi, No.61, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi

Witz, M. (2004). *1000 Kişi Öünde Konuşmak ve Bundan Keyif Alamaya Dair*. İstanbul: Dharma Yayınları.

Yaman, E. (2001). *Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı (2. Basım)*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Yavuzer, A., Öğüt, F., Kolcular, D., Apaydın, F. ve Midilli, R. (2000). *Mutasyonel Disfoniye Yaklaşımımız ve Sonuçları*. Ege Tıp Dergisi 39 (2): 135 -137. İzmir

Yıldırım, A. - şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı)*. Ankara: Sözkeseu Matbaacılık

Yurdakul, M. (2000). *Güzel şarkı Söyleme Ve Sesi Geliştirmede Kesin Başarının Yolları*. Ankara: Lir Yayınları

Yükrük, S. (1997) *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1. Sınıf Öğrencilerinin Ses Ve Konuşma Özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Zeren, A. (1995). *Müzik Fiziği 1. Basım*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

www.meb.gov.tr

www.muzikeğitimcileri.net

www.tipterimlerisozlugu.com

www.uludagsozluk.com

www.wikipedia.com

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Alanya’da doğdu.

İlk ve orta öğrenimini Konya da tamamladı

1994 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümünü kazandı.

1994- 1998 yılları arasında “Ana dal Şan” eğitimini halen Necmettin Erbakan Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi olan Yrd. Doç Aycan Özçimen ile tamamladı.

Üniversiteden mezun olduktan sonra “Şan Eğitimi” çalışmalarına Hacettepe Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi olan Doç. Mustafa Yurdakul ile devam etti.

1998 yılı içerisinde Konya Meram Mümtaz Kuru İlköğretim Okulu’nda müzik öğretmeni olarak göreve başladı.

Öğretmenlik yaptığı okulda 1999- 2004 yılları arasında her yıl, çalışmalarındaki üstün başarılarından dolayı “Teşekkür” belgesi ile onurlandırıldı.

Yüksek Lisans öğrenimini 2004 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı’nda tamamladı.

2000- 2003 akademik yılları içerisinde Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı “bireysel ses eğitimi” derslerini dışarıdan ücretli öğretim elemanı olarak yürüttü.

2004 yılında Konya Çimento Anadolu Güzel Sanatlar Lisesine kadrolu “Koro- Ses Eğitimi” öğretmeni olarak atandı.

2005 yılında il çapında yapmış olduğu etkinlikler ve çalışmaları sebebiyle İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince “Teşekkür” belgesi ile onurlandırıldı.

2008 yılında Konya Çimento Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde kurmuş olduğu “Okul Korosu” ile katıldığı 13. Türkiye Korolar Şenliğinde “En İyi Koro-Şef Uyumu” ödülünü aldı.

2008 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında doktora eğitimine başladı.

2008 yılında Selçuk Üniversitesi'nde yapılan öğretim görevlisi sınavını kazanarak; A.K. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Ses Eğitimi Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi A.K. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Ses Eğitimi Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya devam etmekte, evli ve bir kız çocuk annesidir.

Vahide Bahar YİĞİT

EKLER

- 1.** Ek1: Bireysel ses eğitimi öğretimi programı
- 2.** Ek2: İlgili araştırma izinleri
- 3.** Ek3: Görüşme Formu

EK 1.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ BİREYSEL SES EĞİTİMİ
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI(12. SINIF)

2006

BİREYSEL SES EĞİTİMİ

DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

PROGRAM GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

GENEL KOORDİNATÖR

Medine KARAPINAR

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Ortaöğretim Programları Şube Müdürü

Abdurrahman ALBOSTAN

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Müzik Öğretmeni

Mevlüt KAŞIKÇI

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Program Geliştirme Uzmanı

AKADEMİK DANIŞMAN

Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN – Gazi Üniversitesi – Öğretim Üyesi

KOMİSYON ÜYELERİ

Şebnem PAKER – Müzik Öğretmeni

Didem YÜCEL – Müzik Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Bilgi toplumu oluşum sürecini başlatan bu gelişmelerin bilgi toplumunun ekonomik büyüme sürecini hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Gelişmiş tüm ülkeler, özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde eğitimde reform çalışmaları başlatmışlardır.

Bütün bunların sonucunda; ülkemizde de eğitime olan talep farklılık göstermekte, eğitim sistemimizde çeşitli değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

İç dinamikler ve AB eğitim sistemi normlarına uyum sürecinin dayanağını oluşturduğu “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında yürütülen bir dizi çalışma hayata geçirilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri ise; haftalık ders çizelgeleri ve buna dayalı olarak öğretim programlarının yeniden düzenlenmesidir.

Bu kapsamda yürütülen “Program Geliştirme” çalışmalarında; eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış ve “nasıl bir insan modeli?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Anayasa, kanunlar, kalkınma planları, şûra kararları, akademik tezler, araştırmalar vb. kaynaklar gözden geçirilerek ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesi, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların yeni öğretim programlarına yansıtılarak ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir yaklaşımla hazırlanması sağlanmıştır. Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Yine programların hazırlanmasında; sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayış esas alınmıştır. Yeni program geliştirme yaklaşımı ile öğrencilerin araştırma yapmasına, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanınmaktadır.

Yoğun bir çalışma sonucunda ortaya konulan bu programın hazırlanması, basımı, dağıtımı ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Söz konusu programın Türk Eğitim Sistemimize hayırlı olması temennisiyle, yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

Kerem ALTUN

Ortaöğretim Genel Müdürü

1. GİRİŞ

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik eğitimi Mesleki Sanat Eğitimi kapsamındadır. Mesleki Sanat Eğitimi, sanat alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Sanatçılık (sanatsal yaratıcılık-yorumculuk) eğitimi, sanat bilimcilik eğitimi, sanat öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, sanat teknoloğu eğitimi, mesleki sanat eğitiminin başlıca alt türlerini oluşturur.

Mesleki Sanat Eğitimi göreceki kişide, öncelikle, seçilen kol, dal, iş ya da mesleğin gerektirdiği boyutlarda ve asgari yeterlilikte olmak üzere belirli bir yetenek düzeyi ve kapasite aranır. Kişinin (adayın) söz konusu yetenek düzeyi ve kapasitesi belli bir tercih ve ön kayıt sonrası yapılan yetenek sınavında gerçekleştirilen “sınama-eleme-sıralama-seçme” ve bunları izleyen “yerleştirme işlemleri ile belirlenir.

Mesleki Sanat Eğitimi, örgün eğitim kurumlarında ya da bu kurumlardaki benzer ortamlarda gerçekleştirilir. Bazı özel durumlarında, bazı dallarda çok erken yaşlarda başlamakla birlikte, genellikle ilköğretimin son yıllarındaki yönlendirmelere de bağlı olarak ortaöğretimde belirginleşir ve yükseköğretimde kesin biçimini alır. Alan bilgisi, genel bilgi ve meslek bilgisini birlikte kapsayacak biçimde programlanır. Programlarda, ortaöğretimden yükseköğretime doğru gidildikçe alan

ve meslek bilgisine daha çok ağırlık verilir. Hangi düzeyde olursa olsun mesleki sanat eğitimi, bu iş için yetiştirilmiş ehil ve yetkili kişilerce yürütülür.

Mesleki Sanat Eğitiminde sanatı bizzat yaşamının ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve profesyonel anlamda yeterli olarak yaratan yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci, teknoloji yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin ilgisi-isteği yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ölçüsünde gelişip doyum sağlaması değil onun ötesinde, kolun dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması, gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır (Uçan 1994, s.74).

Orta Öğretim kademesi içerisinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Yabancı dil öğrenmelerini,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2. BİREYSEL SES EĞİTİMİ

Doğadaki ses ve gürültüleri, korku ve kuşkuyla izleyen ilk insan, bunları yansılamış, topluca yaşamaya başladıktan sonra da, birbirleriyle anlaşabilmek için, seslenerek, el, baş, kaş, göz simgeleriyle, dokunarak, dürterek, kısacası, hareket, jest ve mimiklerle kendisini ifade etmeye çalışmışlardır. Giderek, yaygınlaşan ve ortak bir duruma gelen, bu anlaşma biçimi, toplumca da benimsenmiştir.

Toplumlar uygarlaştıkça, sözcükler çoğalmış ve gelişmiş, bugün bile kullandığımız, jest, hareket ve mimiklerle de birleşerek, dili, daha ileri bir anlatım gücüne ulaştırmıştır.

Sözcüklerle sesler arasında daha etkin bir işbirliği kurarak etkiyi yoğunlaştırmak isteyen insan, bununla da yetinmeyerek, müziğe başvurmuş ve doğuştan beraberinde getirdiği doğal sesini de eğitmek ve geliştirmek yollarını aramış, yüz yıllar boyunca süren çabaların ve aşamaların sonunda da, ses tekniği ve eğitim metotlarını geliştirerek günümüze ulaştırmıştır.

İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi, iki önemli yeri vardır. Müzik yapmaya yarayan diğer araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de, etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle de, müzik yapmaya yarayan diğer araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır.

İnsan sesi ve ses organı, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araçtır (Uçan, 1994). Ses, insanların iletişim kurma ve anlaşma aracıdır. Doğanın insanoğluna verdiği en önemli armağanlardan biridir. Sesin eğitilmesi, ister konuşmada, ister daha etkili konuşma diyebileceğimiz şarkı söylemede büyük önem taşır. Ünal'a (1989) göre, ses eğitimi insanın sesini, doğru, etkili ve güzel konuşmasını ve bunu yaşam boyu kullanabilmesini sağlar.

Ses eğitimi kavramı; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda kullanılan "doğru"; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu, "güzel"; söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlarındaki dengeyi, "etkili" kavramı ise, başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelendirmektedir (Töreyn, 1998). Mesleki sanat eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro derslerinde seslerini yoğun olarak kullandıkları, üniversiteye giriş yetenek sınavlarında bir repertuvar seslendirmekle yükümlü oldukları ve uzun vadede insan sesi ve ses organının, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araç olduğu gerçeği dikkate alınarak ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınamaz. "Ses eğitimi müzik eğitiminin içeriksel açıdan genel kapsamında bulunur." (Uçan, 1994).

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, Türkçe'yi doğru kullanma, solunum tekniklerini uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsamaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar liselerinde öğrenim gören öğrencilere; Bireysel Ses Eğitimi dersi aracılığıyla mutasyon dönemi özellikleri de göz ardı edilmeden, doğru ve sağlıklı ses üreterek, güzel ve etkili konuşma ve şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılması amaçlanmaktadır.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen, kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunurluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik olarak ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon)döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra(yorumlama) becerileri yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabilmesi ortamlar oluşturmalarıdır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.

3. Programda yer alan değerleri, öğretmenler yeri geldiğinde etkinlikler içinde vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.

4. Öğrenciler, ses gelişim (mutasyon) döneminin özelliklerine uygun ses kullanımı ve korunması hakkında bilgilendirilerek sesini özenle kullanmaya yönlendirilir.

5. Bireysel Ses Eğitimi dersi bireysel gelişime dayalı, öğrenci merkezli bir ders olduğundan öğrencinin bireysel gelişim ve özelliklerine uygun alıştıırma ve parçalarla yürütülür.

6. Bu program, bireyin, sağlıklı ses üreterek, doğru ve güzel konuşma, doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılmasını amaçlar. AGSL öğrencilerinin seslerini Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro derslerinde de yoğun olarak kullandıkları dikkate alındığında bu üç dersin birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ses sağlığında problem olan öğrencilerin seslerini ve ses sınırlarını zorlamamak, ses sınırlarına uygun parçalar üzerinde çalışmak, koro derslerinde repertuarı, öğrencinin yaş ve düzeyine uygun belirlemek, bireysel söyleme dersinin amaçlarına ulaşmada yardımcı olacaktır. Ancak bireysel ses eğitimi dersinde edindikleri kazanımları koro ve solfej çalışmaları sırasında uygulamaya çalışması bireysel ses eğitimi dersinin amacına ulaşmasında önemli katkılar sağlayacaktır. Bu nedenlerle Bireysel Ses Eğitimi ders öğretmenleriyle Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro öğretmenlerinin sürekli iletişim içinde olması öğrencinin yararına olacaktır.

7. Öğretmen bireysel ses eğitimi dersinde belirlenen kazanımların, (solunum fonasyon-rezonans-artikülasyon denetimi ve kontrolü) öğrenciler tarafından günlük hayatta da (konuşma ve diğer ses kullanımı gerektiren derslerde) kullanılabilmesine yönelik uyarı ve önerilerini sürekli kılarak, bu kazanımların edinilmesinde gereken devamlılığı ve iç disiplini sağlayacaktır.

8. Öğretim programının uygulanması sürecinde ses alıştıırmaları ve repertuar, farklı ses gruplarına göre (soprano, alto, tenor, bas) ayrı ayrı düzenlenmeli veya uygun tonlara transpoze edilmelidir. Özellikle repertuarın farklı tür örnekleri içermesi, yaş ve ses tekniği düzeyine uygun olması ve piyano eşlikli olmasına dikkat edilmelidir. Solo parçaların yanı sıra kanon, duet, trio gibi çok sesli ve grup çalışmalarını içeren parçaların da repertuar içine alınması önemlidir.

9. Öğretmen öğrencilerinin, her aşaması özenle planlanan ve değerlendirilen konser, tiyatro, opera, müzikal oyunlar vb. etkinlikleri izlemelerine önem vermelidir. Bu bağlamda, öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı sonuç raporları istenmelidir. Bu etkinlikler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri amaçlanır.

10. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

11. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk'ün “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.”, “Türk ulusunun tarihsel bir niteliği de güzel sanatları sevmek ve onlarda yükselmektir.”, “Sanat ve sanatçıdan yoksun bir toplumun canlılığı olmaz.” Ve “Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin delili olacaktır.” gibi sözlerinden hareketle sanata verdiği önem, yeri geldikçe vurgulanmalıdır.

12. Öğrencilerin, öğretim sürecinde sahne ve performans becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayan etkinliklere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

13. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; dinleme, gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme formları, vb.dir.

14. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar, yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Örnek formlar aynen kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.

15. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları birlikte ele alınabilir. Örneğin Ses Eğitimi ünitesindeki legato, staccato çalışmaları, Repertuvar ünitesinde çalışılacak olan eser üzerinde uygulanır.

16. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre öğrencilerin aktif olduğu öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılır.

17. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve yayımlanmış materyallerden yararlanır. Eğitim ortamında özellikle, ayna, piyano ve CD/DVD gibi kayıt özelliği bulunan araçların bulunması gerekir.

18. Etkinlikler planlanırken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.

19. Öğrencilere bireysel çalışmaların yanı sıra, grup çalışmalarını da yürütebilecekleri çalışma disiplini ve bilinci kazandırılır.

4. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgideki değişim ve gelişim, öğrenci profilinin de eğitim sürecinde değişime uğramasına etki etmektedir. Günümüz öğrenci profili, bilimsel ve akılcı düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiyi ezberleyen değil bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen, kendini gerçekleştirmiş ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş “ bireyler olarak tanımlanabilir.

Öğrenci profilindeki değişim eğitim, öğretim sürecinde okula da yeni anlamlar yüklemektedir. “Öğrenci Merkezli Eğitim”, “Öğrenci Merkezli Okul” kavramları bu değişim ve gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır.

Günümüzde bireylerden, doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, ekip çalışmasına yatkın olması ve kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tür ve hızda öğrenebileceğini benimseyen, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır.

Öğrenci merkezli eğitimin öğrenci ve öğrenme süreci açısından on iki ilkesi ortaya konulmuştur (http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/_private/ome/02omeum.htm).

1. Öğrenmeyi öğrenmek esastır.

Öğrenme sürecinin doğası olarak öğrenme, bireyin kendi algıları, düşünceleri ve duygularından süzerek edindiği bilgi ve deneyimlerden anlamı keşfetmesi ve yapılandırması sürecidir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğrenmeyi öğrenmek esastır.

2. Her öğrenci öğrenebilir.

Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir.

3. Her öğrenci öğrenirken eski ve yeni bilgiler arasında özgün bağlantılar kurar.

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında özgün bağlantılar kurar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin yeni bilgi ile eski bilgileri arasında bağlantılar kurmasına önem verilir.

4. Düşünmeyi öğrenmek sorgulayıcı ve yaratıcı düşünceyi geliştirir.

Öğrenci, nasıl düşüneceğini plânlayıp, gözlemleyip, değerlendirerek, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin düşünmeyi öğrenmesine öncelik verilir.

5. Başarabilme duygusu içsel güdülenmeyi sağlar.

Öğrencinin kontrol düzeyi, sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarıma güdüsünü besleyen etmenlerdir ve güdüleme öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin motivasyonuna önem verilir.

6. Öğrenme olumsuz deneyimlerle engellendiğinde zorlaşır.

Her öğrenci doğal bir öğrenme eğilimine sahiptir. Bu eğilim olumsuz deneyimlerle engellendiğinde öğrenme zorlaşmaya başlar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için onların bireysel farklılıklarını dikkate alan fırsatlar yaratır.

7. Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren ödevler öğrenciyi daha zorlarını başarabilmeye güdüler.

Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren, güdü artırıcı ve öğrenmeyi öğrenmeye yönelik ödevler öğrenciyi giderek zorlaşan ödevler yapmaya güdüler.

Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ödevler her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için yaratılacak fırsatlardan biri olarak görülür.

8. Her öğrenci farklı zamanda farklı türde ve farklı hızda ilerleyerek gelişir.

Öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim adımları boyunca ilerleyerek gelişir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamlarının plânlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınır.

9. Farklı özelliklerdeki öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi öğrenmeyi kolaylaştırır.

Farklı özgeçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde işbirliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plâna çıkararak öğretim stratejilerine ağırlık verilir.

10. Öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.

Öğrencilerin birbirine destek olması, ilgi ve saygı göstermesi gibi olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde grup çalışmaları ve sosyal etkinlikler öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin geliştirilebilmesi için yaratılacak fırsatlar olarak görülür.

11. Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.

Her öğrenci kalıtsal olarak taşıdığı genler ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesi ile şekillenir ve bu nedenle öğrenciler öğrenmeye karşı farklı yetenek, tercih ve eğilimlere sahiptir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde bu farklılıklar dikkate alınarak öğretim etkinlikleri çeşitlendirilir ve teknoloji ile desteklenir.

12. Her öğrenci yeni bilgileri kendi kalıplarına göre kavrayıp benzersiz bir anlama yaratır.

Her öğrenci yeni fikirleri inanç, anlama, yorumlama ve tutum süzgeçlerinden geçirerek işler ve benzersiz bir anlama yaratır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında her öğrencinin gelişiminde gösterdiği ilerleme dikkate alınır.

Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımını temel alan etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi sonucu öğrencilerde; merak uyandırma ve plânlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim öğrenciyi merkeze alır ve bu nedenle öğretmen çok önemlidir. Çünkü öğretmen, öğrencideki değişimi ve gelişimi destekleyen en önemli kişidir.

Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen;

- Açık fikirlidir.
- Çağdaştır.
- Yenilikleri takip eder.
- Öğrencileri için eğitim ortamını en iyi şekilde hazırlar.

- Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.

- Öğrencilerinin bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılar (<http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s84/yazarlar/Oguz.htm>).

Öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Nitekim öğretmenin oluşturduğu sınıf ortamının öğrencinin öğrenmeye karşı tutumunda ve güdülenmesinde etkisi büyüktür.

Aynı şekilde öğrenci merkezli eğitimde yönetici, öğretmen, öğrenci, aile, okul çalışanları ve çevre süreç içerisinde önemli bir yer alır. Eğitim ile ilgili sorunların çözümlenmesi için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, ailenin eğitim içerisinde etkin bir biçimde görev alması beklenmektedir. Ailenin, çocuğun eğitime katılımı; okula giderek, okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılarak, çocuğa zihinsel olarak uyarıcı ortamlar hazırlayarak ve bilişsel gelişimi için anlamlı materyaller sağlayarak gerçekleştirilir.

Geliştirilen Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında konular, öğrencilerde doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlıklarını kazandıracak nitelikte ele alınmış, program; üniteler, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır. Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır. Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler.

5. PROGRAMIN YAPISI

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, genel amaçlar, beceriler, değerler ve tutumlar, üniteler, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

5.1. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmalarını,
- Sağlıklı ses üreterek doğru, güzel konuşmalarını ve şarkı söylemelerini,
- Ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyarak ses sağlığını koruma becerisi geliştirmelerini,
- Düzeylerine uygun eserleri müzikal duyarlılıkla seslendirmelerini,
- Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve yaratıcılık gücünü geliştirmelerini,
- Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanmalarını,
- Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini,
- Bilinçli bir müzik dinleyicisi olma becerisi kazanmalarını,
- Müzik aracılığıyla insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmelerini,
- Atatürk'ün müziğine ilişkin görüşlerini değerlendirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslar arası müzik etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini amaçlamaktadır.

5.2. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana

özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında Bireysel Ses Eğitimi alanına ait alt becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Müzik alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisidir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi konularının hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
- Yaratıcı Düşünme
- İletişim
- Araştırma-Sorgulama
- Problem Çözme Becerisi
- Bilgi Teknolojilerini Kullanma
- Girişimcilik
- Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma

(http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Ses Sistemini Oluşturan Organ ve Bölgeleri Eşzamanlı ve Uyumlu Kullanma Becerisi

İnsan sesinin oluşumunda tüm nefesli çalgılar gibi üç temel mekanizma aktif rol oynar. Bunlar;

- Üfleyici mekanizma
- Titreştirici (Vibratör) mekanizma ve
- Yankı mekanizmasıdır.

Bu üç mekanizmanın uyumlu ve eşzamanlı çalışması, gelişmiş bir sinir sistemi ile sağlanmaktadır. Bu bağlamda, insanda ses oluşumu üç sistemin birlikte ve eşgüdüm içinde çalışmasıyla mümkündür. Bunlar;

Harekete geçiren sistem (Aktivatör): Sesin oluşumunda gerekli havayı düzenleyen organlardan oluşur ve titreşimi sağlayan sistemin kaynağıdır (Soluk borusu, akciğerler, göğüs kafesi, diyafram ile bel ve karın kasları).

Titreşen sistem (Vibratör): İlk sesin üretildiği ve ses jeneratörü gibi çalışan, gırtlakla birlikte ses tellerinin de içinde bulunduğu kas, kıkırdak ve sinirlerden oluşan organlar bütünüdür (Larinks -gırtlak).

Yankılayan sistem (Rezonatör): Sesin asıl kalitesini ve karakteristik özelliklerini ortaya çıkaran organlar bütünüdür (Soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler).

İnsanda ses sistemini oluşturan tüm bu organ ve bölgelerin birbirleriyle uyumlu ve eşzamanlı çalışmasını sağlamak, Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir. Bu beceri; ses oluşumundaki üç sisteme ait organ ve bölgeleri yapısal özelliklerine ve mekanizmasına uygun kullanma ile şarkı söylerken ve konuşurken kullanma alt becerilerini içerir.

Konuşmada Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Ses aynı zamanda bir iletişim aracıdır. Ses eğitiminin amaçlarından biri de bireye, eğitilmiş bir sesle güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazandırmaktır. Bu

bakımdan AGSL Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim sürecinde öğrencilerin, konuşurken ürettikleri sesi doğru solunum, doğru fonasyon, doğru diksiyon ve artikülasyonla oluşturmaları onların yaşamlarına aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir. Öğrencilerin güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazanmaları, gerek ses sağlığı, gerekse dile hâkimiyette büyük önem taşır. Bu beceri gerçekleştirilmek için solunum destekli ve kontrollü bir ses üretilerek, diksiyon ve artikülasyon çalışmaları yapılır. Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi, sözlü bir müzik yapıtının da etkili ve güzel kullanılan bir dil ile seslendirilmesine önemli katkı sağlar. Bu beceri; sesi doğru, güzel ve etkili oluşturma, Türkçe'deki ünlü ve ünsüz sesleri doğru telaffuz etme, konuşmada (monotonluğu) tekdüzeliği engelleyen unsurları (vurgu ve durakları) doğru ve yerinde uygulama ile melodik konuşma alt becerilerini içerir.

Şarkı Söylemede Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Bilindiği gibi müzik şarkı söylemekle başlar ve temel kaynağı da budur. İnsanın, sesini müzik yaparken kullanmasından aldığı zevk, güzel şarkı söyleme eylemi ile gerçekleşmektedir. Bireysel ses eğitimi dersi öğrenim sürecinde öğrencilere; şarkı söylemede, doğru solunuma dayalı, doğru fonasyonla ses oluşturmaya ilişkin uygun alıştırmalar yaptırılarak, sesini, yormadan güzel, etkili, denetimli ve kontrollü bir biçimde üretme becerisi kazandırılır. Böylece sesiyle güzel ve etkili şarkı söyleme zevki yaşar. AGSL Bireysel Ses Eğitimi dersi ile öğrencilere kazandırılması, geliştirilmesi ve yaşamlarının her anına aktarılması tasarlanan bu beceri; solo şarkıyı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, koroda şarkı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, solfej yaparken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma ve şarkıyı zevk alarak söyleme alt becerilerini içerir.

Ses gelişim (Mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma becerisi

Registre, sesin yayılma alanı, yükseklik basamaklarından her biri (tiz, orta ve pes olarak) olarak anlam taşır. İnsanda ses sistemi, sesin rezonans kazandığı farklı bölgelere göre değişik ses alanlarında (registre bölgelerinde) sesin tını kazanmasını sağlar. Bunların en çok kullanılanları göğüs ve kafa registreleridir. Müzikle ve

özellikle ses eğitimi ile ilgili bireylerarasında göğüs sesi - kafa sesi olarak bilinen kavramlar ses registrelerini ifade eder.

Eğitilmiş sesin en belirgin özelliği, konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesin registre geçişlerinin fark edilmeden gerçekleştirilmesidir. Bu amaçla, Bireysel Ses Eğitimi derslerinde öğrencilerin registre geçişlerini kendi ses yapılarına uygun, doğru ses perdesinde ve doğal olarak gerçekleştirmelerine ilişkin doğru ve uygun alıştırmalar yaptırılır.

AGSL Öğrencileri yaş olarak ses gelişim dönemini yaşamakta olan öğrencilerdir. Aynı zamanda seslerini solfej ve koro derslerinde sürekli olarak kullanmak durumundadırlar. Bu dönemde ses sisteminde meydana gelen değişim ve gelişimden olumsuz etkilenmemek için sesi zorlamadan, yumuşak fonasyonla ve küçük ses tonu ile ses eğitimi uygulamalarına ağırlık verilir. Böylece de ses yapıları gelişirken, doğru ses üreterek kullanma alışkanlıkları kazanırlar.

Bu beceri ile öğrencilerin ses sınırları içindeki tüm tonlarda eğitilmiş seslerin en önemli özelliği olan ses bütünlüğünü oluşturmaları sağlanır. Dolayısı ile mutasyon dönemi ses özelliklerinden olan sesini kontrol edememe, sesinde bütünlük ve devamlılık sağlayamama ve sesini konuşurken ve şarkı söylerken gerektiği gibi rahat kullanamama durumu ortadan kalkar.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim süreciyle AGSL öğrencilerine özellikle ses gelişim dönemlerinde doğru, doğal ve uygun ses perdelerinde registre geçişleri gerçekleştirmek ve onların tüm yaşantıları boyunca seslerini olabildiğince geniş alanda kullanma becerisi kazandırmak tasarlanmaktadır. Ses registrelerini konuşurken uygun kullanma ve şarkı söylerken uygun kullanma alt becerilerini içerir.

Ses Sağlığını Koruma Becerisi

Ses eğitiminde bilinçli bir şekilde ses oluşturulması ve kullanılması, insanda ses sistem ve mekanizmasının tanınarak algılanması ile mümkündür. İletişim ve etkileşim aracı olarak yaşamın her alanında insanın sesini sürekli kullanma zorunluluğu vardır. Ses eğitiminin genel amacı bireyin ses sağlığını koruyarak sesini kullanmayı öğretmektir. Bu bağlamda AGSL bireysel ses eğitimi öğretim sürecinde

öğrencilere, seslerine olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan korunma ve bunu yaşamlarının her anında uygulama becerisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu beceri ile öğrencilerde, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyabilme ve bu etkenlerden kaçınma bilinci geliştirilir. Bu beceri, sesini kullanırken sağlığını koruma (doğru ses üretilip kullanarak) ve sesine doğrudan doğruya zarar vermesi olası durum ve ortamlardan korunma becerisi olarak iki alt beceriyi içerir.

İcra (Yorumlama) Becerisi

Ses eğitimi, her tür şarkıyı güzel ve etkili söyleyebilmek için gereken davranışları kazandırmayı amaçlar. Her müzik türü ve dönemi bir diğerinden farklı müziksel özelliklere ve üsluba sahiptir. Güzel şarkı söylemek; şarkıyı tür, dönem, üslup ve karakter özelliklerine uygun seslendirebilmektir. Bu durum ise kazanılan müzik tarihi bilincinin gelişmesi ve sesi doğru kullanmakla mümkündür.

Örneğin; tür olarak, okul şarkılarının, marşların ve opera aryaalarının seslendirilme biçimleri ve teknikleri ne kadar farklı ise klasik döneme ait bir opera aryası ile romantik döneme ait bir aryanın seslendirilmesi de önemli ölçüde farklıdır. Eserin yorumu bu farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim sürecinde AGSL öğrencilerine, aldıkları müzik eğitimi tür ve düzeyine, yaşlarına ve kazandıkları ses eğitimi teknik düzeylerine uygun olarak seçilen eserleri, tür, dönem, üslup ve eserin karakterine uygun olarak seslendirme becerisi kazandırılmak amaçlanmaktadır. Bu beceri, okul şarkılarını yorumlama, marşları yorumlama, piyano eşlikli halk türkülerini yorumlama ve lied yorumlama alt becerilerini içerir.

5.3. Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerler oluşturmaktadır.

Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerleri de kazandırmayı önemsemektedir:

- Dayanışma
- Hoşgörü
- Sevgi
- Saygı
- Duyarlılık
- Vatanseverlik
- Barış
- Estetik
- Sorumluluk
- Azim
- Disiplin
- Statü
- Özgüven
- Motivasyon

5.4. Üniteler

Ünite; birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı “ünite” adı altında organize edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Üniteler, programda öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği konu alanlarından oluşmaktadır. Bu anlamda ünitelere ilişkin program tablosu, kazanımları, örnek etkinlikleri ve gerekli açıklamaların yapılacağı sütunları içeren üç ana bölümden oluşturulmuştur. Programda içeriği belirleyen genel çerçeve, müzik eğitiminin içerik ve amaçlarına uygun bir şekilde organize edilmiştir. Ünitelerde sınıf düzeyine göre belirlenen kazanımlar ardışık ve bir bütün oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, üç ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

ÜNİTE 1: SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

Sesi oluşturan öğeler, insanda ses sistemi ve sesin oluşumunda rol oynayan organlar tanıtılır ve sesin oluşumundaki görevleri açısından sorgulanır. Ses eğitiminin diğer ses eğitimi türleriyle farklı ve ortak noktaları belirlenerek bireysel ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri saptanır.

Öğrenciler, sesin oluşumunu sağlayan organların mutasyon dönemindeki değişim, gelişim ve işleyişine ilişkin bilgilendirilir. Bu süreçte yaşadıkları değişimi sorgulamaları sağlanır. Ses eğitiminde önemli noktalardan biri de bireyin ses sağlığını koruyarak sesini kullanmayı öğrenmesidir. Bu açıdan bireysel ses eğitiminde öğrencilere, seslerine olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan korunma ve bunu yaşamlarının her anında uygulama bilinci kazandırılması amaçlanmaktadır.

ÜNİTE 2: SES EĞİTİMİ

Sesini kullanırken vücudun doğru duruş, solunum, fonasyon, rezonans, diksiyon, artikülasyon ve entonasyona yönelik uygulamalar yapılır. Bu uygulamaları gerçekleştirmenin amacı, ses eğitiminin temel davranışları olan doğru duruş, doğru solunum, doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonun eşgüdüm (koordinasyon) içinde çalışmasıdır.

Eğitilmiş sesin en belirgin özelliği, konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesin registre geçişlerinin fark edilmeden gerçekleştirilmesidir. Bu amaçla, Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin seslerinde olabilecek geçiş sorununu gidermeye yönelik kendi ses yapılarına uygun, doğru ses perdesinde gerçekleştirmelerine ilişkin alıştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu üniteyle öğrencilerin, sesini kullanırken (konuşmada ve şarkı söylemede)anatomik yapı özelliklerine göre doğru ve uygun registre geçişleri (ses bölgeleri)oluşturmaları beklenmektedir.

ÜNİTE 3: REPERTUVAR

Bu üniteyle Bireysel Ses Eğitimi dersinin her tür şarkıyı güzel ve etkili söyleyebilmek için gereken davranışları kazandırmayı amaçladığı fikrinden yola çıkarak öğrencilerin, okul şarkılarını, marşları, piyano eşlikli halk türkülerini tür, dönem, üslup ve karakter özelliklerine uygun olarak seslendirmeleri gerçekleştirilecektir.

6. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri de büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır. Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir.

Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Tablo: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

Öğretmen Merkezli Öğrenci Merkezli

Sınıfta etkinlik Öğretici Etkileşimli

Öğretmenin rolü Bilgi verici, daima uzman Katılımcı, bazen öğrenci

Öğrencinin rolü Dinleyici, daima öğrenci Katılımcı, bazen uzman

Ders ağırlığı Bilgiler İlişkiler

Bilgi kazanımı Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi

Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü

Başarı göstergesi Miktar Kalite

Ölçme Normlara göre Ölçütlere göre

Teknoloji kullanımı Tekrar ve uygulama İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Kaynak: Dwyer, 1994)

<http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindendir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar: Ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, maliyet, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Öğrenci Merkezli

Eğitim Uygulama Modeli, 2004).

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Örneğin, öğrencinin sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılmasını amaçlamalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve

etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmelidir.

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim sürecinde programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi her aşamada ortaya çıkan sorunları tespit ve düzenleme imkânı verir. Ölçme: Nesnelere, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut,1987; Yıldırım, 1999). Ölçme, öğrencilerin neleri bildikleri, neleri yapabildikleri hakkında bilgi toplamak olarak da tanımlanabilir.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütü veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

En genel anlamı ile ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirmenin amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci başarısını gözlemlemek
- Okulun başarısını gözlemlemek
- Anne-babalara bilgi verebilmek
- Öğrenciler için sınıf geçme ve mezuniyet konularında karar verebilmek
- Öğretim sürecinin verimliliği hakkında yorumlar yapabilmek

Programda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan

sınıf etkinlikleri değiştirilir. Ölçme ve değerlendirme öğrencinin gerçek yaşama kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir. Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Bu amaçla öğretmenler programda yer alan gözlem, görüşme, performans ödevleri, öz değerlendirme formları, projeler, posterler vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırđını ve üst zihinsel becerilerinin ne kadar geliştirdiğini öğrenim süreci içinde değerlendirirler.

Bireysel Ses Eğitimi dersi için yapılacak değerlendirme etkinliklerinde, öğrencilerin programın tüm boyutlarında sağladığı gelişme ve başarı ölçülmeye ve kaydedilmeye çalışılır. Öğretmenler, öğrencilerin programla ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlara yönelik eksiklerini belirlerken, bireysel gelişimlerini izlerken, karşılaştıkları zorlukları tanımlarken, öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken değerlendirme yaparlar. Böylece, değerlendirme öğrencilerin eğitiminde geliştirici bir rol oynar. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabileceği gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanında, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim(mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra(yorumlama) becerisi gibi becerileri geliştirmesi

bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu amaçla, geliştirilen Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında, eğitim-öğretim sürecini destekleyici nitelikte çeşitli ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir. Öğretmenler programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini ya da bunlardan esinlenerek ünitelerdeki kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işlenişi sürecinde öğrencilerin yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemede gözlem formlarından, grup etkinliklerine katılmalarını belirlemede grup değerlendirme formlarından ya da üniteler sonunda öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirleyebilmeleri için öz değerlendirme formlarından yararlanabilir. Öğretmenlerin etkinliklere yönelik olarak kullanacağı değerlendirme araç ve yöntemleri öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmelerinde ve alacakları kararlarda önemli ipuçları verecektir.

8. BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Üniteler Kazanım

Sayıları

Süre/Ders

Saati Oranı (%)

SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

9 4 12

SES EĞİTİMİ

23 16 44

REPERTUVAR

4 16 44

Toplam 36 36 100

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

ÜNİTE 1: SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

1. Sesin Öğeleri
2. Sesin Oluşumunda Rol Oynayan Organlar
3. İnsan Sesinin Müzik Eğitimindeki Önemi
4. Ses Türleri
5. Mutasyon Döneminde Sesin Değişim, Gelişim ve İşleyiş Özellikleri
6. Ses Bozukluğuna Sebep Olan Etkenler

ÜNİTE 2: SES EĞİTİMİ

1. Duruş
2. Solunum ve Geliştirici Çalışmalar

3. İç ve Dış Yumuşama Etkileri ve İlgili Çalışmalar
4. Diksiyon ve İlgili Çalışmalar
5. Artikülasyon ve İlgili Çalışmalar
6. Entonasyon ve İlgili Çalışmalar
7. Rezonans ve İlgili Çalışmalar
8. Registre ve İlgili Çalışmalar
9. Legato, Staccato ve İlgili Çalışmalar
10. Vibrato ve İlgili Çalışmalar
11. Crescendo, Decrescendo ve İlgili Çalışmalar
12. İnici ve Çıkıcı Dizi ve Aralık Çalışmaları
13. Nüans

ÜNİTE 3: REPERTUVAR

1. Okul Şarkıları
2. Halk Türküleri
3. Marşlar
4. Kanonlar
5. Çok Sesli Eserler
6. Ses Etütleri (Concone, Panofka, Vaccai vb.)

9. ORTAÖĞRETİM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BİREYSEL SES

EĞİTİMİ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI

SINIFI

A4 B5

12 5-7 7-9

10. PROGRAMDA KULLANILAN SEMBOLLER

Sınıf-okul içi etkinlik

Bu sembol, ilgili etkinliklerin (grup çalışması, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, sanal alan gezisi, slayt/filmizleme, dinleti, çalgı çalma, eser okuma, eser çözümleme vb.) sınıfı içinde yapılacağını gösterir.

Okul dışı etkinlik Bu sembol, ilgili etkinliklerin (araştırma, grup çalışması, proje çalışmaları, konser/sergi vb. etkinlikleri) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.

[!] Uyarı

Bu sembol, ilgili üniteye doğrudan verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.

İnceleme gezisi

Bu sembol, ilgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.

Ders içi ilişkilendirme

Bu sembol, ilgili kazanım(lar)la/üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.

Diğer derslerle ilişkilendirme Bu sembol, ilgili üniteyle iş birliği yapılabilecek diğer derslerin adını gösterir.

Ölçme ve değerlendirme

Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öneri niteliğindedir.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

Sınıf-okul içi etkinlik Okul dışı etkinlik Ders içi ilişkilendirme
 Diğer derslerle ilişkilendirme

[!]Uyarı İnceleme gezisi Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;

1. Sesi oluşturan öğeleri fark eder.
2. İnsanda ses sistemini (hareketegeçiren, titreşen ve yankılanansistemleri) tanır.
3. Sesin oluşumunda rol oynayanorganları tanır.
4. Bu organların sesinoluşumundaki rollerini sorgular.
5. Ses eğitiminin müzikeğitimindeki yerini belirler.
6. Ses türlerini ayırt eder.

Sınıf ortamında meydana gelen bir sesinnasıl oluştuğuna dikkat çekmek amacıyla her hangi bir kaynaktan ses elde edilir.

Sesin; ses kaynağı, titreşim, hava, işitmeorganı aracılığıyla oluştuğuna vurguyapılarak insanda ses sisteminin oluşumuaçıklanır (1. ve 2. kazanımlar).

İnsan ses sistemini oluşturan basit birşema hazırlanır. Şema üzerinde sesinoluşumunda rol oynayan organlar buorganların rolleri belirlenir (2 - 4.kazanımlar).

Öğrenciler, müzik eğitiminde seseğitiminin yerini saptamaya yönelikaraştırmaya yönlendirilir (5. kazanım).

CD/VCD/DVD'den farklı ses türlerini içeren görsel sunum yapılarak (soprano, alto, tenor, bas vb.) ses türlerini ayırtetmeleri beklenir (6. kazanım).

[!] Öğrenciler dersin amacı kapsamında seseğitimi türleri (şarkı söyleme, şan, konuşma eğitimi, toplu ses eğitimi) konusundabilgilendirilir.

1. kazanım için Fizik öğretmeni ile işbirliği yapılarak öğrenciler, sesi oluşturan öğeler hakkında bilgilendirilir

Biyoloji ders öğretmeniyle işbirliğine gidilerek, öğrenciler insanda ses istemi hakkında bilgilendirilir (3. ve 4. kazanımlar).

[!] Sesin işleyiş özellikleri konusuna vurgu yapılır.

[!] Öğrencilere, seslerinin oluşumu sırasındases sistemini fark etmelerine ilişkin uyarı yapılır (4. kazanım)

[!] Sahnelenen bir operaya gitmeleri ve eserdeyer alan ses grupları ve eser ile ilgili gözlemyapmaları ve rapor hazırlamaları istenebilir.

[!] Öğrenciler, ses türlerini temsil eden öncü sanatçıların hayat öykülerini izlemeye teşvik edilir.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

Sınıf-okul içi etkinlik Okul dışı etkinlik Ders içi ilişkilendirme
 Diğer derslerle ilişkilendirme

[!] Uyarı İnceleme gezisi Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR

SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

7. Ses oluşumunu sağlayan organların mutasyondönemindeki değişim, gelişim ve işleyişine bağlı olarak sesteki değişimi fark eder.

8. Ses bozukluğuna neden olan etkenleri tanıır.

9. Ses bozukluğuna neden olan etkenlerden kaçınır.

Öğrencilerin sesindeki değişimlere ilişkin görüşleri alınır. Bu değişimin kaynağının mutasyonla bağlantısı kurularak tartışılır (7. kazanım).

Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Araştırma sonucunda elde ettiği veriler kendi yaşamları ile ilişkilendirmeleri istenir (8. ve 9. kazanımlar).

Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Öğrenciler on ikişerlik iki gruba ayrılır. Gruplardan birinin araştırma sonuçlarına göre elde ettikleri verilerden hareketle ses bozukluğuna neden olan etkenlere yönelik anket oluşturmaları sağlanır. Öğrenciler hazırladıkları anketi diğer gruba uygular. Anket sonuçları üzerinde tartışma ortamı açılır (8. ve 9. kazanımlar).

[!] Ses bozukluğuna neden olan etkenler ile bunlardan korunma yolları hakkında ses tedavi uzmanlarından (foniatrist) yararlanılabilir.

[!] Bu dönemde sese karşılaşılan olumsuz durumlara dikkat çekilir.

[!] Oluşturulan anketin uygulanması aşamasında öğrenciler uygun bir sınıf ortamında toplanır. Anket uygulanarak sonuçları değerlendirilir.

[!] Anket, sınıfı üç gruba ayırarak (hazırlayan, uygulayan ve değerlendiren) okul çapında da uygulanabilir.

[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk ve disiplindeğerlerine ulaşması beklenir.

[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sağlığını koruma becerisi kazanması beklenir.

Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, sözlü sunum, görüşme ve öğrenci gözlem formunda yararlanılabilir.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

Sınıf-okul içi etkinlik Okul dışı etkinlik Ders içi ilişkilendirme
 Diğer derslerle ilişkilendirme

[!] Uyarı İnceleme gezisi Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR SES EĞİTİMİ

Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;

1. Sesini kullanırken vücudundoğru duruş pozisyonunuuygular.
2. Sesi çıkarmak için gereklihavayı düzenleyen organlarıhatırlar.
3. Konuşurken ve şarkı söylerkensolunumunu denetlemeyi farkeder.
4. Doğru solunum çalışmaları(diyafraam, yan bel kasları veakciğer alt uçları) yapar.
5. Dış yumuşamanın (vücutyumuşaklığı) ses üretimiüzerindeki etkisini fark eder.
6. Dış yumuşama alıştırmalarıyapar.
7. İç yumuşamanın ses üretimiüzerindeki etkisini fark eder.
8. İç yumuşama alıştırmalarıyapar.
9. Sesini oluştururken (Fonasyonsırasında) gırtlak hareketlerinive çalışmasını fark eder.
10. Sesini soluk- ses bağlantılıolarak oluşturmayı fark ederekullanır.
 - Görsel öğelerle ilişkilendirilerek doğruduruş çalışmaları yapılır (1. kazanım).
 - Solunum organlarının çalışmalarıhatırlatılarak, ses eğitiminde doğrusolunum uygulamaları yaptırılır (2. ve 4.kazanımlar).
 - Doğru solunuma dayalı doğru sesüretme çalışmaları yapılır (3. ve 4.kazanımlar). Solunumunu denetleyerek, tek sesüzerinde çeşitli hecelerle (na-ne ni-no-numa-me... v.b) ve belirli vuruş sayılarında doğru ses üretme alıştırmaları yaptırılır (3,4. ve 9. kazanım).
 - Dış yumuşamayı sağlamak amacıyla dairesel boyun ve omuz hareketleri, esnemetaklidi, gevşeme vb. bedensel hareketleryaptırılır (5 ve 6. kazanımlar).

☐☐ Öğrencilerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissettikleri bir anı hayal etmelerini isteriz. İç yumuşamayla sesine odaklanma arasında ilişki kurulur (7. ve 8. kazanımlar).

☐☐ İç ve dış yumuşamayı koruyarak doğru solunum ve yumuşak atakla soluk- ses bağlantılı çalışmalar yaptırılır (9. ve 10. kazanımlar).

☐ Bu ünite kapsamında yapılacak tüm çalışmalar (öncesinde) sırasında, insanda ses sistemi ile hareketlerine ilişkin bilgiler öğrencilere hatırlatılarak, tekrar tekrar doğru solunum ve doğru fonasyon çalışmaları yaptırılır.

[!] Öğrencilerin müzik cümleleri ve eserlere yönelik seslendirmeleri kayıtlı edilir. İlerleyen zamanlarda daha önceki kayıtlar dinletilerek gelişmeleri fark ettirilmelidir.

[!] 1. ve 6. kazanımlar ayna karşısında gerçekleştirilmelidir.

☐ 10. kazanım, çalışmalarda 1, 3, 4, 5, 6 ve 9. kazanımlarla ilişkilendirilir.

☐ *Alıştırma ve eser kapsamında yapılan tüm çalışmalarda 1-22. kazanımlar göz önünde bulundurulur.*

☐ Bir önceki ünite de sesin oluşumunu anlatan bilgilerden yararlanılır (2. kazanım).

[!] İç yumuşamanın, kişinin düşünce yoluyla sinir sistemini rahatlatması olduğuna dikkat çekilir.

[!] Öğrencilerin bireysel yapı özellikleri ile ses gelişim-değişim (mutasyon) özellikleri dikkatle izlenir, buna uygun doğru ses alıştırmaları ve şarkılar seçilir.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

☐☐ Sınıf-okul içi etkinlik ☐☐ Okul dışı etkinlik ☐ Ders içi ilişkilendirme
☐☐ Diğer derslerle ilişkilendirme

[!] Uyarı ☐ İnceleme gezisi ☐ Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR

SES EĞİTİMİ

11. Rezonans bölgelerini tanıtır.

12. Sesini oluştururken doğru rezonans bölgelerini kullanmayı fark eder

13. Rezonans bölgelerine yönelik ses alıştırmaları yapar.

14. Diksiyon geliştirici alıştırmalar yapar.

15. Artikülasyonu geliştirici alıştırmalar yapar.

16. Sesini şarkıda ve konuşmada kullanırken sözleri doğru artikülasyonla oluşturmaya özen gösterir.

□□ Rezonans bölgeleri ile işlevleri, görsel kaynaklardan tanıtilen bölgeleri kendi beden yapılarında göstermeleri ve sesi rezonans bölgelerinden geçirirken hissettiklerini paylaşmaları istenir (11. ve 12. kazanımlar).

□□ Sesin yerine oturması ve rezonansın sağlanması için kapalı ağızla orta seslerde ses egzersizleri yapılır (13. kazanım).

□□ Bir sanatçının hayat hikâyesini konu alan bir paragraf okutularak diksiyonuna dikkat edilir. Diksiyonun yönelik çene, dudak ve dil geliştirici alıştırmalar yapılır (14. kazanım).

□□ Artikülasyonu geliştirmeye yönelik olarak ünlü ve ünsüzlerle alıştırmalar yapılır (15. kazanım).

□□ Tekerlemeleri akıcı biçimde söyleme ve hızlı tempodaki şarkıların sözlerini doğru boğumlama çalışmaları yapılır (16. kazanım).

[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon çalışmalarını Düzeyine uygun bir okul şarkısı/ marş/ halk türküsü/ üzerinde uygulamaları sağlanır.

[!] Öğrencilerde, varsa dil kusurlarının giderilmesi ile ilgili çalışmalar yapılır.

[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon kavramları yer geldikçe örneklerle açıklanır.

[!] Kapalı ağızla seslerde M ve N ünsüzleriyle yapılandırılma çalışmalarında fazla ses vermeden hafifçetinlamaya özen gösterilir. Bu şekilde, ağız ve burunboşluklarında oluşan ve skala yükseldikçe alın boşluğuna geçen bir titreyiş hissedilir. Bu çalışma sesin rezonansboşluklarına sağlıklı bir şekilde gönderilmesini sağlar (13.kazanım)

[!] Konuşma çalışmalarında atasözleri ve şiirlerden yararlanılabilir (14. ve 15. kazanımlar).

Türkçe dersi öğretmeniyle ortak çalışma yapılabilir (14.ve 15. kazanımlar).

[!] Öncelikle konuşma ve ses bütünlüğünü etkileyen (o, e,i) ünlüleri üzerinde çalışmalar yapılabilir. Ünlülerle birleşecek ünsüzlerin de sesi öne getirici ve tınlamayıkolaylaştırıcı ünsüzler olmasına özen göstermelidir (f, v, s,d, m, b) gibi (15. kazanım).

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

Sınıf-okul içi etkinlik Okul dışı etkinlik Ders içi ilişkilendirme
 Diğer derslerle ilişkilendirme

[!] Uyarı İnceleme gezisi Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR SES EĞİTİMİ

17. Entonasyon geliştirici çalışmalar yapar.

18. Registre bölgelerini bedeninde hissedebilir.

19. Sesini kullanırken (konuşmada ve şarkı söylemede) anatomik yapı özelliklerine göre doğru ve uygun Registre geçişleri (ses bölgeleri) oluşturur.

20. Legato ve staccato söylemeyi geliştiren çalışmalar yapar.

21. Vibrato yapmayı geliştiren çalışmalar yapar.

22. Crescendo-decrescendo çalışmalar yapar.

□□Majör gamın ilk üç sesi üzerindeünlü ve ünsüz hecelerle kromatikses çalışması yapılır (17. kazanım).

□□Ses kırılmalarını ve geçişsorununu önlemek üzere birRegistreden diğerine ‘crescendo’ ve‘decrescendo’ alıştırılmaları yapılır(18, 19. ve 22. kazanımlar).

□□Legato, staccato, vibrato,crescendo ve decrescendoörneklerini içeren eserler dinletilir.Dinledikleri örnekler doğrultusundaöğretmen tarafından belirleneneserler seslendirilir (20-22.kazanımlar).

[!] Çalışma yapılırken tonlar birbirine çok bağlıolmalıdır ve herhangi bir tonun üzerindepürüzlenme, zorlanma olur veya ses iyi tınlamazsageriye dönülerek aynı egzersiz yarım veya bir tonaşağıdan tekrar denenmelidir. Çalışma “u” ünlüylebaşlanıp ardından diğer ünlü ünsüzlerleuygulanabilir. Egzersizi kolaylaştırmak için M, Nveya S gibi tınlayan ünsüz harflerden faydalanılır(17. kazanım).

[!] Geçiş tonu sorununa; pes, orta ve tiz sesRegistrelere birbirleri ile kaynaştığı yerlerderastlanabilir. Bu nedenle öğretmen, öğrencisininher tonunu tekrar tekrar çeşitli ünlülerledenemelidir (18. ve 19. kazanımlar).Registre değişikliğinin gerçekleşeceği notalarınönceden belirlenmesi, öğrencinin o seslerlekarşılaştığında bir gerilim duymasına yol açabilir.Bu nedenle geçişleri öğrenciye hissettirmedenyaptırmak eğitimin ileriki basamakları için faydalıolacaktır (18. ve 19. kazanımlar).

[!] 19 -22. kazanımlar için ses tekniğini geliştiriciinici ve çıkıcı ses dizileri ve aralık çalışmalarıyapılır.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

□□Sınıf-okul içi etkinlik □□Okul dışı etkinlik □ Ders içi ilişkilendirme
□□Diğer derslerle ilişkilendirme

[!]Uyarı □ İnceleme gezisi □ Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR

SES EĞİTİMİ

23. Küçük müzik cümleleri ve seser üzerinden nüanslaştırmaları yapar.

□□ Farklı nüans örneklerini içeren müzik cümleleri ve seserler dinletilir. Nüansları uygulayacağı eserler seslendirilir (23. kazanım).

□□ Dinlediği eserin nüanslarını verilen bir nota örneği üzerinde yerleştirilmesi istenir (23. kazanım).

□□ Ses eğitimi kapsamında edindiği kazanımları destekleyecek nitelikte opera/müzikal etkinliğe gidilir (1-23. kazanımlar).

[!] Küçük bir müzik cümlesi, önce mf söylenmeli sonra aynı teknik mp' ye dönüştürülmelidir. Ardından sesin soluktan kopmamasına özen göstererek mp' den veya mf' den mp' ye geçişler ve uygulamalar denenmelidir. Çalışmalar ilerledikçe çeşitli nüanslar uygulanabilir (23. kazanım).

[!] Seçilen bu çalışmaların amacı sesi doğru kullanma alışkanlığı kazandırmak ve korunmasını öğretmek olduğu unutulmamalıdır.

[!] Ses çalışmaları ve repertuar çalışmaları piyano eşliğinde yapılacaktır.

[!] Küçük müzik ve konuşma cümlelerini, ses eğitiminde temel davranışlar olan doğru duruş, doğru solunum, doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonu eşgüdüm (koordinasyon) içinde gerçekleştirerek seslendirilir.

[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyon değerlerine ulaşması beklenir.

[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşma sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisi kazanması beklenir.

Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme, öğrenci gözlem, akran değerlendirme ve performans değerlendirme formundanyararlanılabılır.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

Sınıf-okul içi etkinlik Okul dışı etkinlik Ders içi ilişkilendirme
 Diğer derslerle ilişkilendirme

[!] Uyarı İnceleme gezisi Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR

REPERTUVAR

Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;

1. Düzeyine uygun, okul şarkıları ve halk türkülerini seslendirir.
2. Düzeyine uygun, kanon, iki sesli, üç sesli ve dört sesli eserleri küçük vokal grupları ile seslendirir.

Seslendirilecek olan türkünün hikâyesi okunur. Türkü, hikâyede anlatımı ortaya koyabilecek nitelikte seslendirilir (1. kazanım).

Görsel-işitsel sunu yoluyla değişik türdeki eserlerin seslendirilişindeki farklılıkları tespit etmeleri sağlanır. Düzeyine uygun seslendirme çalışmaları yapılır (1-4. kazanımlar).

Kanon, iki sesli, üç sesli ve dört sesli eser örnekleri dinlenir/izlenir. Çalışılacak eser için ikili, üçlü, dördü vokal grupları oluşturularak eser seslendirilir (2. kazanım).

Öğrencilerle birlikte belirlenen, örneğin; “West Side Story” adlı müzikalden “Tonight” şarkısının yer aldığı sahne izletilir. İzlenen sahne üzerinde öğrencilerle saptamalarda bulunulur. Belirlenen hususlar doğrultusunda öğrencilerin izledikleri sahneyi canlandırmaları sağlanır (2. kazanım).

[!] 1-4. kazanımlar için öğrencilerin teknik düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

[!] Çalışılacak eserlerin kayıtlarını araştırıp sınıfortamına getirmeleri istenir.

[!] 1. kazanım için Muammer Sun'un "Kır Çiçekleri-10 Türkü", Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli OkulŞarkıları 1" ve "Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1" kitaplarından faydalanılabilir.

[!] Teknik açıdan ileri düzeyde olan öğrencilerleuygun lied'ler çalışılabilir.

[!] Öğrencilerin üniversite yetenek sınavlarında faydalanılacakları nitelikte bir repertuvar oluşturmaları sağlanır.

□ 1- 4. kazanımlar, Ses Eğitimi ünitesinin 1-22.kazanımları ile ilişkilendirilerek çalışılır.

□□Repertuvardaki parçalar eserin karakterine uygun olarak seslendirilir. Repertuvar parçalarını dönemselve müziksel özelliklerine uygun seslendirirken Batı

Müziği Tarihi, Batı Müziği Koro Eğitimi ve TürkMüziği Koro Eğitimi dersleriyle bağlantı kurulur.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 12. SINIF

□□Sınıf-okul içi etkinlik □□Okul dışı etkinlik □ Ders içi ilişkilendirme
□□Diğer derslerle ilişkilendirme

[!]Uyarı □ İnceleme gezisi □ Ölçme ve değerlendirme

ŞP

ÜNİTE KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR

REPERTUVAR

3. Düzeyine uygun marşları seslendirir.

4. Düzeyine uygun çalışmam parçalarını seslendirir.

[!] 4. kazanım için Concone, Panofka, Vaccai vb.kaynaklardan yararlanılır.

[!] Öğrenciler, Türk ve Batı müziği eserlerinin sergilendiği konser vb. etkinlikleri takip etmeleri için yönlendirilir.

[!] Solo ve ikili, üçlü, dörtlü ses grupları oluşturarak yapılan çalışmalar okul içi etkinliklerde sergilenebilir.

[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü,sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik,sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyondeğerlerine ulaşması beklenir.

[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sisteminioluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlukullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkilikullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkilikullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygunRegistre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra(yorumlama) becerisi kazanması beklenir.

□ Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirmeçalışmalarında, öz değerlendirme, öğrenci gözlem,akran değerlendirme ve performans değerlendirmen formundan yararlanılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖRNEK FORMLARI

Bu bölümde eğitim öğretim sürecinde öğrencileri değerlendirmek için öğretmenlereyardımcı olmak amacıyla örnek formlar ve ölçekler verilmiştir. Öğrencilerin bilişselbecerilerinin yanında duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin değerlendirilmesi için bu formlaraynen kullanılabilceği gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir. Bu formlara veya ölçeklere göre öğrencileri değerlendirirken, ölçütlere göre hangi alanda yeterlihangi alanlarda eksiklikleri olduğu belirlenebilir. Öğrencilerin eksiklikleri varsa bu eksiklikleri gidermeye yönelik gereken önlemler alınır. Öz değerlendirme, grupdeğerlendirme gibi formlarla öğrencileri değerlendirirken amaç, puan vermekten çok, onların eksikliklerini belirlemek ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler almak olmalıdır.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Açıklama: Öğrenciler eseri seslendirirken aşağıda belirlenen kriterleri gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

Eser Adı:..... **Adı-Soyadı :**

Öğrenci No :

Sınıfı :

Ses Eğitimi Ölçütleri Puan

Doğru soluk alma ve verme (10 Puan)

Sesini soluk destekli ve kontrollü üreterek kullanma (10 Puan)

Uygun ve doğru registre geçişleri (10 Puan)

Eserin doğru seslendirilmesi (ezgisel hata olup olmadığı, nota ve sus değerlerine uygun seslendirme) (15 Puan)

Entonasyon (15 Puan)

Artikülasyon (10 Puan)

Müziksel duyarlılık (10 Puan)

Teknik ve müzikal bütünlük (20 Puan)

Toplam Puan

ÖZ DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı : **Tarih:**

Sınıfı :

No :

Bu çalışmada neler yaptım?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bu çalışmada neler öğrendim?

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Açıklama: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin, yapılan çalışmalara katılma düzeylerini

gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

Ünite Adı: **Adı-Soyadı :**

Öğrenci No :

Sınıfı :

DERECELER

Hiçbir

zaman Nadiren Bazen Sıklıkla Her

zaman

BECERİLER

1 2 3 4 5

I. DERSE HAZIRLIK

1. Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını bilir.
2. Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.
3. Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.
4. Derse hazırlıklı gelir.

Toplam

II. ETKİNLİKLERE KATILMA

1. Konu ile ilgili görüşlerini çekinmeksizin ifade eder.
2. Görüşü sorulduğunda söyler.
3. Yeni ve özgün sorular sorar.
4. Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.
5. Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.

Toplam

III. İNCELEME – ARAŞTIRMA – GÖZLEM

1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.
2. Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip başka kaynaklar araştırır.
3. İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.
4. Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.
5. Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.
6. Araştırma ve inceleme sonucunda genellemeler yapar.

Toplam

GENEL TOPLAM

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendiren öğrencinin;

Adı soyadı : Arkadaşının adı soyadı:

Sınıfı :

Ben ve Arkadaşım Her Zaman Etkinliğin

Başında

Etkinliğin

Sonunda

Hiçbir

Zaman

Ben

Arkadaşım

Ben

Arkadaşım

Ben

Arkadaşım

Ben

Arkadaşım

Etkinliğe katılımda gönüllüdür.

Görevini zamanında yerine getirir.

Farklı kaynaklardan bilgi toplayıp sunar.

Arkadaşlarının görüşlerine saygılıdır.

Arkadaşlarını uyarırken olumlu bir dil kullanır.

Aletleri kullanırken dikkatli ve titizdir.

Temiz, tertipli ve düzenli çalışır (Kullandığı aletleri yerine koyar, kirlettiklerini temizler vb.).

Sonuçları tartışırken anlaşılır konuşur, konuşulanları anlar.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu ölçek Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili tutumları ölçmek için hazırlanmıştır. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz.

Adı Soyadı: **Sınıf:**

Tamamen

Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Hiç

Katılmıyorum

1. Bireysel Ses Eğitimi dersi müzikal gelişimim için gereklidir.
2. Bireysel Ses Eğitimi dersinden keyif almıyorum.
3. Bireysel Ses Eğitimi dersi bana müzikal statü katar.
4. Bireysel Ses Eğitimi dersinde performansım her zamaniyedir.
5. Bireysel Ses Eğitimi dersinde alıştırma ve eserlere çalışmak her zaman hoşuma gider.
6. Seslendiremediğim zaman derse olan ilgim azalır.
7. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrendiklerimin yeterli olduğunu düşünüyorum.
8. Bireysel Ses Eğitimi dersinde seçilen eserleri beğenirim.
9. Zor eserleri çalışırken kasılırım.
10. Bireysel Ses Eğitimi sınavları mutlaka komisyon önünde olmalıdır.

11. Bireysel Ses Eğitimi dersinde teknik çalışmalara daha çok ağırlık verilmelidir.

12. Bireysel Ses Eğitimi derslerinin uygulanış yönteminden memnunum.

13. Bireysel Ses Eğitimi dersini yetersiz buluyorum.

14. Şarkı söylemek benim için çok zevklidir.

15. Bireysel Ses Eğitimi dersinin neden zorunlu olduğunu anlayamıyorum.

16. Her zaman kendi seçtiğim eserleri çalışmak isterim.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. *Aktif Öğrenme*, Eğitim Dünyası Yayınları _____, İzmir. 2003.
- Airasian, P.W. *ClassroomAssessment (Second Edition)*. McGraw – Hill, Inc.: NY.1994.
- Baykul, Y. *İlköğretimde ölçme ve değerlendirme*, MEB Yayınları, 1999.
- Haladyna, T.M. *Writing Test İtemstoEvaluateHigherOrderThinking*. AllynandBacon: Boston. 1997.
- Kolçak, O. *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*, Esin Yayınevi. İstanbul.1998.
- MEB, *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)*, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 2005.
- MEB, *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli*, Millî Eğitim Basımevi, 2004.
- Özgüven, İ.E. *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları, Ankara. 1999.
- Tavşancıl, E. *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara. 2002.
- Töreyn, M. *Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Teknikleri Açısından İncelenmesi*, Gazi Üniv. Fen Bilimleri EnstitüsüYayımlanmamış Doktora Tezi. 1998.
- Turgut, F. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Saydam Matbaacılık (5.Basım), Ankara. 1987.
- Uçan, A. *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.
- Yıldırım, C. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Yayınları (4. Basım). Ankara.1999

INTERNET ADRESLERİ

- http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm
- <http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>
- <http://uretim.meb.gov.tr/egitekh Haber/s84/yazarlar/oguz.htm>
- <http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>
- http://www.ef.sakarya.edu.tr/sayfa/bildiri/say1_3/40
- http://www.emreyucelen.com/emr/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=7&Itemid=43
- http://www.emreyucelen.com/emr/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=23&Itemid=49
- <http://www.gefad.gazi.edu.tr/231/7.pdf>
- <http://www.gefad.gazi.edu.tr/231/2317.htm>
- <http://www.meb.gov.tr/mebasp/mebdata/mevzuat/>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/G-Birol.html>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/A-Helvaci.html>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/Y-Percin.pdf>
- <http://www.vocalist.org.uk/>

**BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR LİSTESİ (ÖNERİ)**

- Cardas E., *Nefes Egzersizleri*, Okyanus Yayıncılık, İstanbul. 1999.
- Egüz S. *Piyano Eşlikli Okul Şarkıları 1*, Doğu Matbaası, Ankara.
- Egüz S. *Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1-2*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- Karolyi O. *Müziğe Giriş*, Pan Yayıncılık (3. Basım), İstanbul. 1999.
- Kolçak, O. *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*, Esin Yayınevi, İstanbul. 1998.
- Kolçak O. *Ulusal Kimliğimizin Sesi Marşlarımız*, Kastaş Yayınları, İstanbul. 2003
- Özgür Ü.- Aydoğan S. *Müziksel İşitme Okuma*, (1. Baskı), Ankara. 1999.
- Sun M. *Kır Çiçekleri-100 Türkü*, Sun Yayınevi, Ankara. 2004.
- Şimşek G. *Şan için Piyano Eşlikli Albüm*, Yurtrenkleri Yayınevi, Ankara. 2001.

EK 2:

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Sayı : 84037561/605/3905711
Konu : Araştırma İzni

19/12/2013

Sayın V. Bahar YİĞİT
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Doktora Öğrencisi
Meram-Yeniyol/KONYA

İlgi : a) 07/02/2013 tarihli ve B.080.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazı (Genelge No:2012/13),
b) Genel Müdürlük evrakında kayıtlı 18/12/2013 tarihli ve 3891823 sayılı yazı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora programı öğrencisi V.Bahar YİĞİT'in "Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının Uygulamadaki Görüntüsü" konulu araştırma için anket uygulaması talebine dair ilgi (b) yazı ve ekleri incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen 1 sayfa 13 sorudan oluşan veri toplama aracının ilgi (a) Genelge doğrultusunda, eğitim ve öğretim aksatılmadan, gönüllülük esas olmak üzere ders saatleri dışında ilgi (b) yazı eki listede yer alan Genel Müdürlüğümüze bağlı Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenlere uygulanmasında bir sakınca görülmemiş olup araştırma tamamlandıktan sonra araştırma sonuç raporunun bir örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi hususunda

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Güvenli Elektronik İmza ile
Aynı İla Aynıdır.

19 Aralık 2013

Fevzi PARLAK
VEKİLİ

Ercan TÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTA ÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

Mezmun Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Gözel Sanatlar Eğitimi Arabolun Dalı Müzik Eğitimi Bilim
Dalı Doktora Programı İncelemesi.

Gözel Sanatlar Dalı Müzik Bilimleri Bölümü
Sanat Eğitimi İnceleme Programına Uygulanabilir Gözetim
edil. Teslim için Bakanlığımıza bilgi ettirdi. İstisna
belirtilen şartlarda kabul - jürüye uygulanması istojim
olite belirtilmiştir.

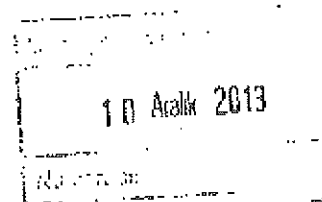
Gözetimin yapılmasını saygılarımla rica ederim.
(10.17.2013)

V. Bahar YIGİT
Ünvan

İlk:
Arastirma imi dilerke form 2
2.12.2013

ADRES:

Mezmun Erbakan Üniv.
Ak. Eğitim Fak.
Merkez Yerleşke
KONYA

3760255

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Araştırma İzin Dilekçe Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı Vahide Bahar YİĞİT		
	Numarası 085117011001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği		
	Programı	Yüksek Lisans ☐	Doktora ☒
	Öğrenciye ulaşılabilecek Telefon Numaraları 05056704221		

Tezin Konusu: "Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Görüntüsü"

Araştırma'nın Konusu: GSSL Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı

Araştırma'nın yapılacağı Kurum veya Kişiler:
(Mutlaka belirtilmelidir, Anket yapılacak okul isimleri tek tek yazılmalıdır veya ekli listeye belirtilmelidir) :

Ekli listede belirtilmiştir.

Tez Danışmanı

Adı Soyadı İmzası

Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

21.10.2011

Uygundur.

Ana Bilim dalı Başkanı

Adı Soyadı İmzası

Prof. Yusuf AKBOYUN

Güzel Sanatlar Eğitir.

Ana Bilim Dalı Başkanı

Sayı :

Tarih :

Ekli :

1 Adet Uygulama/Araştırma Formu

1 Adet Tez Önerisi

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Araştırma İzin Dilekçe Formu

Öğrencinin

Adı Soyadı Vahide Bahar YİĞİT

Numarası 085117011001

Ana Bilim / Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği

Programı

Yüksek Lisans

Doktora

Öğrenciye ulaşılabilecek

Telefon Numaraları 05056704221

Tezin Konusu: "Güzel Sanatlar ve Spor Lisansları Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulanmadaki Görüntüsü"

Araştırma'nın Konusu: GSSL Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı

Araştırma'nın yapılacağı Kurum veya Kişileri
(Mutlaka belirlenmelidir, Anket yapılacak okul isimleri tek tek yazılmaktadır veya ekli listeyle belirtilmelidir):

Ekli listede belirtilmiştir.

Tez Danışmanı

Adı Soyadı İmzası

Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

21.10.2011

Uygundur.

Ana Bilim dalı Başkanı

Adı Soyadı İmzası

Prof. Yusuf AKINLIYI

Güzel Sanatlar Eğitimi

Ana Bilim Dalı Başkanı

Sayı :

Tarih :

Ekliler :

1 Adet Uygulama/Araştırma Formu

1 Adet Tez Önerisi

ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA, ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE İLİŞKİN TAAHHÜTNAME TUTANAĞI

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Vanilet Batur (Önder) YİĞİT
Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum	Sekule Üniversitesi
Araştırmanın konusu	Gözel Sanatlar ve Spor Liseleri (Müzik Bölümleri) Bireysel Ses Eğitimi Operasyon Programı
Teslim edilen araştırma örneği türü ve sayısıAdet elektronik ortamda CD / Basılı materyal
Araştırmayı teslim alan kurum	EARGED Başkanlığı İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Yukarıda yazılı araştırma örneğini EARGED Başkanlığı/Millî Eğitim Müdürlüğüne teslim ettim / /20....

Teslim Eder

Teslim Alan

UYGUNDUR

..... / /200....

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI HER TÜR OKUL ve KURUMLARDA
YAPILMASINA İZİN VERİLEN ARAŞTIRMA UYGULANMASINDA, OLABİLECEK
FİZİKİ ZARARLARI KARŞILAMA TAAHHÜDÜ

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Vahide Bahar YİĞİT
Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum	Selçuk Üniversitesi A.K. İktisat Fak.
Araştırmanın konusu	Güzel Sanatlar ve Spor Bilimleri (Müzik Bölümü) Fizyolojik Ses Çıkarımı Öğretimi Programı
Uygulanacak veri toplama araçları ve sayısı	(1-02) Adet..... Anket..... (62 örnekleme)..... (1-02) " Değerlendirme Formu " (1-02) " Gözleme Formu " "
Veri toplama araçlarının uygulanacağı sınıf vb. yer Sınıf Laboratuvar Salon X Diğer
Uygulama yapılan yerin mevcut durumu	
Uygulama sonu mevcut durum	

Yukarıda yazılı araştırma uygulamasında meydana gelen fiziki zararı ilgili kuruma
ödemeyi taahhüt ederim .24.10.2011.

ARAŞTIRMACI

Vahide Bahar YİĞİT

ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA, ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE İLİŞKİN TAAHHÜTNAME
TUTANAĞI

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Vahide Baber YİĞİT
Bağlı Bulunduğu Üniversite/Kurum	Selçuk Ün. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak.
Araştırmanın Konusu	Çabuk Sanatlar ve Spor Disiplininde Bireysel Sos. Eğitimi Programı
Araştırma Başlama Tarihi	31.10.2011
Araştırmanın Bitiş Tarihi	31.05.2014
Teslim Edilen Araştırma Örneği Türü Ve Sayısı	2 Adet Elektronik Ortamda CD
Araştırmayı Teslim Alan Kurum	İT listede adı geçen İl Millî Eğitim Müdürlüğü

- 1-Yukarıda yazılı araştırma/çalışmanın Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesinin 5.maddesinin (o) bendi gereğince İl Millî Eğitim Müdürlüğüne araştırmanın/çalışmanın bitiş tarihinde itibaren 2 hafta içinde teslim edeceğimi,
- 2-Araştırma sırasında İl Millî Eğitim Müdürlüğüne mühürlenmiş veri toplama araçlarını kullanacağımı,
- 3-Araştırmanın eğitim-öğretim faaliyetini engellememesi açısından ilk ve ikinci yarı yılın bitiminden 3 hafta önce bitireceğimi taahhüt ederim.

Taahhüt eden
31.10.2011

Adı Vahide Baber
Soyadı YİĞİT
İmzası

Araştırma'nın yapılacağı Kurum veya Kişiler:

Balıkesir Kadriye-Kemal Günel Güzel Sanatlar Lisesi

Elazığ Kaya Karakaya Güzel Sanatlar Lisesi

Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesi

Kastamonu Güzel Sanatlar Lisesi

Kayseri Feyziye-Memduh Güpgüpoğlu Güzel Sanatlar Lisesi

Kırıkkale Güzel Sanatlar Lisesi

Siirt Takasbank Güzel Sanatlar Lisesi

Uşak Merkez Güzel Sanatlar Lisesi

Zonguldak Ereğli Erdemir Güzel Sanatlar Lisesi

Çorum Güzel Sanatlar Lisesi

Samsun İlkadım Güzel Sanatlar Lisesi

Muş Güzel Sanatlar Lisesi

Adıyaman Güzel Sanatlar Lisesi

Osmaniye Abdurrahman Keskiner Güzel Sanatlar Lisesi

Kahramanmaraş Güzel Sanatlar Lisesi

Muğla Güzel Sanatlar Lisesi

Edirne Güzel Sanatlar Lisesi

Sivas Muzaffer Sarısözen Güzel Sanatlar Lisesi

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum "*Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmadaki Görüntüsü*" adlı doktora tez araştırmam için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan "Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı" hakkında sizlerin düşüncelerinizi almam gerekmektedir.

Altı yıldır kullanılan bu programın uygulayıcıları olarak Bireysel Ses Eğitimi dersinde varsa karşılaşmakta olduğunuz güçlükleri, öğretim programının uygulamadaki işleyişi ile ilgili olarak düşünce ve görüşlerinizi içeren bir kompozisyon yazmanızı istemekteyim.

Sizin vereceğiniz her türlü bilgi araştırmama büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Gösterdiğiniz ilgiye şimdiden sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmacı

Öğr.Gör.Vahide Bahar YİĞİT

İLETİŞİM

TEL: 0 505 670 42 21

vahideonder@gmail.com

Çalıştığımız Kurum:

İletişim Numarası:

Araştırma'nın yapılacağı Kurum veya Kişiler:
Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu Güzel Sanatlar Lisesi
Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi
Ankara Güzel Sanatlar Lisesi
Ordu Güzel Sanatlar Lisesi
Tokat Güzel Sanatlar Lisesi
Van Güzel Sanatlar Lisesi
Malatya Abdulkadir Eriş Güzel Sanatlar Lisesi
Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi
Gaziantep Ticaret Odası Güzel Sanatlar Lisesi
Adana Çukurova Güzel Sanatlar Lisesi
Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi
Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi
Isparta Merkez Güzel Sanatlar Lisesi
İzmir İşilay Saygın Güzel Sanatlar Lisesi
Kütahya Ahmet Yakupoğlu Güzel Sanatlar Lisesi
Selçuklu Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi
Aksaray Güzel Sanatlar Lisesi
Kuşehir Güzel Sanatlar Lisesi

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum *"Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmadaki Görüntüsü"* adlı doktora tez araştırmanın için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan "Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı"nın daha verimli olmasının sağlanmasına katkıda bulunacağına inandığım değerli görüşlerinizi öğrenmek istiyorum

Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının yapısı ile sınırlandırılmış olan bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının uygulanması sırasında karşılaşılan sorunları saptayarak alana katkıda bulunmaktır. Sizlerden alınan bilgiler, bu araştırmanın dışında başka bir amaçla kullanılmayacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Soruların içtenlikle ve eksiksiz cevaplandırılması, araştırmanın amacına ulaşması bakımından çok büyük önem taşımaktadır.

Değerli zamanınızı bana ayırdığınız için sizlere çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Araştırmacı

Öğr. Gör. Vahide Bahar Yiğit

ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Öğretmenlikteki hizmet yılınaız?
- 2.Ses Eğitimi dersini kaç yıldır yürütüyorsunuz?
- 3.Ses Eğitimi asıl alanınız mı?
() Evet () Hayır
- 4.Cinsiyetiniz?
() Kadın () Erkek
5. Yaşınız?

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ PROGRAMININ UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN ALINACAĞI SORULAR

- 1.BSE(Bireysel Ses Eğitimi) ders saatini yeterli buluyor musunuz? Neden?
- 2.BSE dersinin lise son sınıfta olmasını uygun buluyor musunuz? Neden?
- 3.Okulunuzun fiziki şartları BSE dersi için uygun mu? Sizce fiziki şartlar nasıl olmalıydı?
- 4.Öğrencilerinizle birebir ders işleyebiliyor musunuz? Ders işleyiş şeklinizi kısaca anlatır mısınız.
- 5.Programı uygularken mutasyon dönemi ile ilgili sorun yaşıyor musunuz? Açıklar mısınız
- 6.Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programına göre ulaşılması beklenen alana özgü becerilerin kazandırılması ile ilgili ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
- 7.Sizce programdaki ses eğitimi kavramları öğrenciye aktarılacak kadar açık ve anlaşılır mı?
8. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulanması ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Açıklayınız.

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum "*Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri ile İncelenmesi*" adlı doktora tez araştırmam için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan "Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı" hakkında sizlerin düşüncelerinizi almam gerekmektedir.

Altı yıldır kullanılan bu programın uygulayıcıları olarak Bireysel Ses Eğitimi dersinde varsa karşılaşmakta olduğunuz güçlükleri, öğretim programının uygulamadaki işleyişi ile ilgili olarak düşünce ve görüşlerinizi içeren bir kompozisyon yazmanızı istemekteyim.

Sizin vereceğiniz her türlü bilgi araştırmama büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Gösterdiğiniz ilgiye şimdiden sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmacı

Öğr.Gör.Vahide Bahar YİĞİT

İLETİŞİM

TEL: 0 505 670 42 21

vahideonder@gmail.com

Çalıştığınız Kurum:

İletişim Numarası:

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum “*Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri ile İncelenmesi*” adlı doktora tez araştırmam için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan “Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı”nın daha verimli olmasının sağlanmasına katkıda bulunacağına inandığım değerli görüşlerinizi öğrenmek istiyorum

Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının yapısı ile sınırlandırılmış olan bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının uygulanması sırasında karşılaşılan sorunları saptayarak alana katkıda bulunmaktır. Sizlerden alınan bilgiler, bu araştırmanın dışında başka bir amaçla kullanılmayacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Soruların içtenlikle ve eksiksiz cevaplandırılması, araştırmanın amacına ulaşması bakımından çok büyük önem taşımaktadır.

Değerli zamanınızı bana ayırdığınız için sizlere çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Araştırmacı

Öğr. Gör. Vahide Bahar YİĞİT

ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Öğretmenlikteki hizmet yılınız?
- 2.Ses Eğitimi dersini kaç yıldır yürütüyorsunuz?
- 3.Ses Eğitimi asıl alanınız mı?
 Evet Hayır
- 4.Cinsiyetiniz?
 Kadın Erkek
5. Yaşınız?

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ PROGRAMININ UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN ALINACAĞI SORULAR

- 1.BSE(Bireysel Ses Eğitimi) ders saatini yeterli buluyor musunuz? Neden?
- 2.BSE dersinin lise son sınıfta olmasını uygun buluyor musunuz? Neden?
- 3.Okulunuzun fiziki şartları BSE dersi için uygun mu? Sizce fiziki şartlar nasıl olmalıydı?
- 4.Öğrencilerinizle birebir ders işleyebiliyor musunuz? Ders işleyiş şeklinizi kısaca anlatır mısınız.
- 5.Programı uygularken mutasyon dönemi ile ilgili sorun yaşıyor musunuz? Açıklar mısınız
- 6.Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programına göre ulaşılması beklenen alana özgü becerilerin kazandırılması ile ilgili ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
- 7.Sizce programdaki ses eğitimi kavramları öğrenciye aktarılacak kadar açık ve anlaşılır mı?
8. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulaması ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir?Açıklayınız

EK 3:

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum "*Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri ile İncelenmesi*" adlı doktora tez araştırmam için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan "Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı" hakkında sizlerin düşüncelerinizi almam gerekmektedir.

Altı yıldır kullanılan bu programın uygulayıcıları olarak Bireysel Ses Eğitimi dersinde varsa karşılaşmakta olduğunuz güçlükleri, öğretim programının uygulamadaki işleyişi ile ilgili olarak düşünce ve görüşlerinizi içeren bir kompozisyon yazmanızı istemekteyim.

Sizin vereceğiniz her türlü bilgi araştırmama büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Gösterdiğiniz ilgiye şimdiden sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmacı

Öğr.Gör.Vahide Bahar YİĞİT

İLETİŞİM

TEL: 0 505 670 42 21

vahideonder@gmail.com

Çalıştığınız Kurum:

İletişim Numarası:

Değerli Meslektaşım,

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Anabilim dalında yapmakta olduğum “*Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri ile İncelenmesi*” adlı doktora tez araştırmam için Güzel Sanatlar Liselerinde 2006 yılından beri uygulanan “Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı”nın daha verimli olmasının sağlanmasına katkıda bulunacağına inandığım değerli görüşlerinizi öğrenmek istiyorum

Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının yapısı ile sınırlandırılmış olan bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programının uygulanması sırasında karşılaşılan sorunları saptayarak alana katkıda bulunmaktır. Sizlerden alınan bilgiler, bu araştırmanın dışında başka bir amaçla kullanılmayacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Soruların içtenlikle ve eksiksiz cevaplandırılması, araştırmanın amacına ulaşması bakımından çok büyük önem taşımaktadır.

Değerli zamanınızı bana ayırdığınız için sizlere çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Araştırmacı

Öğr. Gör. Vahide Bahar YİĞİT

ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Öğretmenlikteki hizmet yılınız?
- 2.Ses Eğitimi dersini kaç yıldır yürütüyorsunuz?
- 3.Ses Eğitimi asıl alanınız mı?
 Evet Hayır
- 4.Cinsiyetiniz?
 Kadın Erkek
5. Yaşınız?

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ PROGRAMININ UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN ALINACAĞI SORULAR

- 1.BSE(Bireysel Ses Eğitimi) ders saatini yeterli buluyor musunuz? Neden?
- 2.BSE dersinin lise son sınıfta olmasını uygun buluyor musunuz? Neden?
- 3.Okulunuzun fiziki şartları BSE dersi için uygun mu? Sizce fiziki şartlar nasıl olmalıydı?
- 4.Öğrencilerinizle birebir ders işleyebiliyor musunuz? Ders işleyiş şeklinizi kısaca anlatır mısınız.
- 5.Programı uygularken mutasyon dönemi ile ilgili sorun yaşıyor musunuz? Açıklar mısınız
- 6.Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programına göre ulaşılması beklenen alana özgü becerilerin kazandırılması ile ilgili ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
- 7.Sizce programdaki ses eğitimi kavramları öğrenciye aktarılacak kadar açık ve anlaşılır mı?
8. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulaması ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir?Açıklayınız